

REVISTĂ DE LITERATURĂ
APARE SUB EGIDA UNIUNII SCRITORILOR
DIN ROMÂNIA

LITERA NORDULUI

DIRECTOR-FONDATOR DUMITRU MUNTEANU

AN VII - NR.13 - 14 - 2024

Cuprins:

-Proză-

<i>Elena M. Cîmpan</i>	/ 3
<i>Icu Crăciun -corespondență-</i>	/ 5
<i>Jenița Naidin -corespondență-</i>	/ 8
<i>Leon-Iosif Grapini</i>	/ 13
<i>Adela Cotul</i>	/ 16
<i>Issabela Cotelin</i>	/ 19
<i>Lucian Claudiu Grapini</i>	/ 22
<i>George Dimitriu</i>	/ 26
<i>Ioan Andreica</i>	/ 27
<i>Dora Alina Romanescu</i>	/ 30
<i>Laura C.Munteanu</i>	/ 37
<i>Radu Botiș -cronică-</i>	/ 38
<i>Alice Valeria Micu -cronică-</i>	/ 40
<i>Icu Crăciun -cronică-</i>	/ 42

-Poezie-

<i>Dumitru Brăneanu</i>	/ 45
<i>Ioan Radu Văcărescu</i>	/ 47
<i>Ion Istrate</i>	/ 49
<i>Liviu Ioan Mureșan</i>	/ 51
<i>Melania Cuc</i>	/ 52
<i>Atila Racz</i>	/ 55
<i>Victor Știr</i>	/ 57
<i>Elena M. Cîmpan</i>	/ 59
<i>Vasile Muste</i>	/ 59
<i>Camelia Dincă-Ion</i>	/ 61
<i>Marilena Toxin</i>	/ 63
<i>Maria Olteanu</i>	/ 64
<i>Victoria Fătu Nalațiu</i>	/ 64
<i>Iulia Pațiu</i>	/ 65
<i>SElena Cristina</i>	/ 66
<i>Gheorghe Mizgan</i>	/ 67
<i>Ana Arina Petrini</i>	/ 68
<i>Laura Coșeraru</i>	/ 70
<i>Radu Ivan</i>	/ 71
<i>Veronica Știr</i>	/ 72
<i>Nicolae Corlat</i>	/ 73
<i>Doina Guriță</i>	/ 74
<i>Laura C. Munteanu</i>	/ 75

Litera Nordului
Revistă de literatură a
Editurii George Coșbuc - Bistrița
Apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România
An VII – Nr. 13-14 / 2024
ISSN: 1583-9591

DIRECTOR FONDATOR:

DUMITRU MUNTEANU

REDAȚIE:

Redactor șef: Laura C. Munteanu

Prof. Univ. Dr. Constantin Cubleşan
Prof. Univ. Dr. Ioan Buzași
Ioan Radu Văcărescu
Prof. Univ. Dr. Dorel Cosma
Ion Istrate
Victor Știr
Menuț Maximinian
Vasile Muste
Dora Alina Romanescu
Prof. Nicolae Feier
Jenița Naidin
Radu Botiș
Cătălin Răcilă
Elena Cristina Stoica
Doina Guriță

CONTACT REDACȚIE:

Email:
lauracmunteanu100@gmail.com

Tel. :
0743 490 309

Despre numiri

Elena M. Cîmpan

Felul cum ajungem la un nume spune câte ceva din ceea ce ni s-a dat. La numele revistei „Litera Nordului”, ca la steaua care-a răsărit, e-o cale tot atât de lungă. Percepută ca o idee inspirată, aducătoare de glorie, prinsă din zboru-i nesfârșit, care putea fi și pierzător, și adusă în forma acestui titlu de publicație, pe cât de eternă, pe atât de efemeră, ca mai toate întâmplările noastre pămâtenene. Litera înseamnă, în fapt, litere, dicționar, cu toată bogăția de expresii și alăturări, de sintaxă a propozițiilor, dreaptă și liberă, un singular atotcuprinzător, ospitalier pentru universul acesta mic ce încapă în odaia cuvântului atât de frumos. Nordul alăturat e simbol al geografiei literare, la prima vedere, dar este, mai ales, busolă ce indică o direcție bună, căutată și de urmat. Litera Nordului, ca revistă de literatură, se înscrie în lista zilelor noastre de lectură. O lectură din care ai ce alege, ai ce citi, oferă o imagine a momentului și trezește în fiecare dintre cititori o emoție, o stare, o ipostază latentă de a fi în fața a ceva nou și cu sorți de izbândă. Litera Nordului apare, la orizontul celor însetați de cuvinte, ca o destinație ce se așază pe nisipuri în față cu marea largă a literaturii contemporane.

Pornind instantaneu de la numele revistei Litera Nordului, pe care îl consider deosebit de sugestiv și de reprezentativ, lăudând creația și pe creatorul ei, slăvindule trecutul, prezentul și viitorul, am găsit

suficiente motive de reflectare pe marginea numirilor din preajma noastră. Mă gândesc la felul cum ia naștere un titlu, de poem, de text, de carte, de film, de melodie, la coacerea variantelor, ca într-un cuptor, ca într-un lan de grâne, până iese la lumină acea alăturare magică de simboluri, care să exprime cel mai aproape la ce ne-am gândit. Și de care, de multe ori, ne îndoim, ne răzgândim tardiv, în legătură cu care ne împresoară neliniști, gânduri, teamă, încredere, speranță, sentimente contradictorii.

De la numire/ numiri, cu sensul de a da un nume, până la fenomenul numirilor, în funcții, de exemplu, este un exercițiu, un transfer de semnificații, care pierde, dar și păstrează din farmecul aceluia gest unic de a da un nume. Se întâmplă ca și numirile să fie tot un mijloc de a individualiza, de a conferi identitate, ce trebuie dusă, continuată, la nivelul ce reprezintă atât unicatul, cât și seria, și general valabilul, etern, mai apoi. Un „înșiră-te, Mărgărite” fără sfârșit. Să acceptăm că trăim în lumea de nume, în lumea numelor, pe niveluri, pe ranguri, pe straturi, de la suprem, de înălțime, numind astfel Divinitatea, până la sfinți, îngeri, apostoli, genii, laureați, elite și alți domni, și alte doamne, care influențează mersul societății, și până la eroii din morminte, numiți ori anonimi, pierzându-ne în acea generic numită „negura timpului” sau a vremii, pe o scară de aici spre infinit și înapoi. Numele ce ne

Litera Nordului

înconjoară sunt și cele de plante, de arbori, de străzi... Despre unele știm cine le-a numit, despre altele, așa le-am primit. Nichita Stănescu personaliza într-un poem cu „pentru mine”, dar ... se înțelege că și pentru noi „muntele munte se zice, iarba iarbă se spune...”

Într-un alt sens, trăim ca să ajungem la un nume. La acel nume, lăsat de Tudor Arghezi „pe o carte”, în loc de alte „bunuri”. A ajunge la un nume bun reprezintă un întreg traseu existențial, împlinit cu realizări, cu vârfuri și adâncimi, cu dificultăți, cu praguri de trecut, de ales, cu prilejul cărora ne transformăm, ne schimbăm, ca-n basme, odată cu trecerea,

într-o altă stare, de azi pe mâine și pe poimâine. Filosofii spun că nu ne scaldăm de două ori în aceeași apă. Apa se modifică, noi nu mai suntem aceeași la distanță de câteva secunde.

Cum am ajuns și eu la „Litera Nordului”? Printr-o invitație. Onorată cu sentimentul că mă îndrept spre un punct aproape și departe. Aproape, ușor de ajuns, odată cu paginile scrise, departe, în imaginația mea, spre zări lungi, vestite, de pe coaste scandinave, unde un indicator bătut de ploaie, de vânt, de valurile înspumate, indică o ieșire la liman. De visare.

(Bistrița, 9 iulie, 2024)

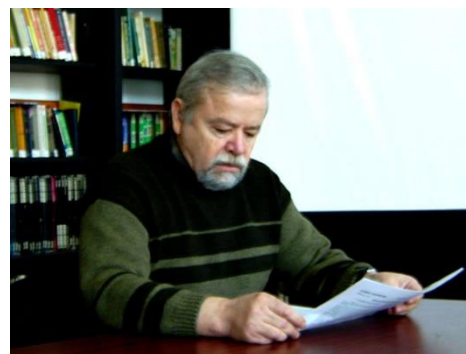

O parte din gruparea literară „Litera Nordului” - 2011

Correspondența lui Ion D. Sîrbu

Icu Crăciun

Nu cred că greșesc afirmând că *Traversarea cortinei, Correspondență cu Ion Negoîtescu, Virgil Nemoianu, Mariana Șora* (prefață de Virgil Nemoianu, ediție îngrijită de Virgil Nemoianu și Marius Ghica, Editura de Vest, Timișoara, 1994, 542 pagini) constituie cel mai interesant și mai valoros epistolar din literatura română, deși cuprinde o perioadă nu prea lungă de timp: 1979 - 1989, adică 10 ani (în plin regim totalitar comunist, criminal, dement); firește, expeditorul cu cele mai multe epistole este Gari, cum îl răsăteau cunoscuții pe autorul romanelor *Lupul și catedrala*

și *Adio, Europa!*, despre acesta din urmă spunându-se că dacă ar fi fost publicat la vremea sa, imaginea României în străinătate „ar fi fost schimbată în bine”. În această perioadă, el și-a dovedit talentul imens odată cu apariția producțiilor sale dramatice, prozei scurte sau romanelor, corespondența fiind și un soi din jurnal al acestor scrieri. Menționez că între anii 1940-1945, Gari, fiu de miner, a fost membru de partid în ilegalitate, între 1957-1963 a stat în detenție, în 1964 a lucrat ca miner și de-abia în 1968 a primit dreptul de a iscăli și publica, de aceea spunea: „Îmi lipsesc cei 17 ani din inventar”.

Schimbul de scrisori dintre cei patru actanți începe când Gari împlinise 60 de ani, deci ajunsese la vârsta înțelepciunii, când, vorba ceea, esențele se clarifică mai bine. Despre cealaltă, Iarna bolnavă de cancer, un „roman epistolar” gândit de Cornel Ungureanu, corespondență inedită cu Delia Petroiu, Mina și Ion Maxim, Delia și Ovidiu Cotruș (Ed. Curtea Veche, 1998) vom scrie în numărul viitor.

Studentul preferat al lui Blaga, cel care vedea în capul său „clopoțelii de bufon”, dar și un „atlet al mizeriei”, I. D. Sîrbu, are vocația de intelectual erudit care poate sesiza pâcla ipocriziilor convenționale cotidiene în pofida sensibilității permanent rănită, însă „răbdată cu enormă demnitate”, cum se exprimă recenzentul; subliniem faptul că Gari avea abilități lingvistice excelente la: engleză, germană, franceză, maghiară și latina medievală, iar într-un timp se interesase și de limba țiganilor, de aici și citatele în aceste limbi cu referire la istoria universală, împletită cu folclorul autohton, ba fusese și un bun înotător și pilot de planoare cu brevetul C (în 1934 era un „as Dur”) și un mare iubitor de cai încă din copilărie. Cercul Literar de la Sibiu, format din Doinaș, Cotruș, Negoîtescu, Regman, Balotă, Eugen Todoran, Deliu Petroi, Ilie Balea, Viorica Gui, Radu Stanca, Eta Boeriu, Dominic Stanca, Radu Enescu, Rudi Schuller (câteodată mai participau: Blaga, Iencica, Monica Lazăr, Liviu Rusu, Mușlea, Breazu) etc., îl avea printre aceștia și pe I. D. Sîrbu, cel care i-a respectat întru totul blazonul calității, cu toate că era un om de stânga (dar potrivit comunismului românesc) în comparație cu ceilalți liberal-democrați, descinși din ideologia lui Lovinescu, Vianu și Blaga. Referindu-se la această corespondență, Virgil Nemoianu îl considera un maestru al narațiunii orale, al verbalizării, apreciindu-i talentul de „ghidus” și de „exuberanță culturală”, ironia și zeflemeaua fiind la ele acasă în aceste „scrisori-eseu” de o „jovialitate feroce”. El „se luptă să dea glas frustrărilor de om liber supus și controalelor” securității, visând mereu la o „normalitate paradisiacă a conversației fără obstacole” (Virgil Nemoianu).

Litera Nordului

A fost un patriot sincer care punea mai presus de orice Limba Română, având oroare față de orice fel de opresiune, fie de dreapta, fie de stânga. S-a mulțumit cu puțin în schimbul liniștii pentru scris. Se bucură ca un copil când prietenii din Vest îi trimit 10 pixuri (fosta soție îi trimite un fermoar și două pixuri), câteva reviste din National Geography, niște medicamente, un pachet de cafea reală, înlocuirea nechezolului, un împrumut de la Fondul Literar sau obținerea unui loc de veci în cimitirul local. Merge la mare, înoată kilometri în valurile ei, suferă la moartea unui prieten drag și „se lasă pasionat de dragostea fizică, de cea spirituală și de cea prietenoasă în egală măsură”. Destinatarii săi, Nemoianu, Negoțescu și Mariana Șora nu se exprimă tranșant împotriva comunismului, temându-se să nu blocheze canalul de comunicare și să nu dăuneze „amicului rămas îndărătul sârmei ghimpate” care, exilat la Craiova (unde se considera „un fel de Gulliver în țara uriașilor-pitici sau viceversa, uneori, un nou Candid al lui Voltaire, eroul său favorit, alteori un stupid Sveik, după cei șapte ani de temniță, a cunoscut pe propria-i piele „cozile la alimente, tortura prin frig, cu umilințele zilnice, supravegherea sistematică și interdicțiile de ieșire din țară”. Scriitor răsfățat de magia cuvintelor, înzestrat cu un rafinat simț al satirei și ironiei, el nu se vaită, scrâșnește sau grimează malițios în scrisul său îndrăzneț, proaspăt și spontan, rămânând până la capăt un om onest și puternic; de altfel, el însuși nota: „scrisul (...) e o formă tonică de a scăpa de lespezile grele ale singurătății”.

Disperarea, la limita suportabilului, se ascunde și la el printr-un limbaj prudent, știind bine care ar fi fost consecințele, deși deseori se scapă, fapt pentru care nu i se aprobă ieșirea din țară. Cum este și firesc, regretă anii furați de „istoria haină”, de vâltoarea celui de-Al Doilea Război Mondial, ajungând prizonier la ruși și dezertor de la aceștia, și anii de reclusiune, dar, prin scris, își amăgește bătrânețea și singurătatea. În fața istoriei și a morții rămâne singur, însă demn „ca un senator roman”; „consider moartea ca o ușurare” susținea într-o epistolă, iar în alta: „Trebuie să reușesc o moarte frumoasă și demnă”, pentru ca, spre finalul vieții, să scrie: vreau să părăsesc această viață cât mai curând și cât mai discret”.

Scrisorile sale sunt incitante, amuzante și abordează un spectru larg de subiecte. Ele au darul să contamineze atât destinatarii, cât și cititorii. Cum să nu zâmbești când îl îmbărbătează pe Negoțescu, care avea piciorul în ghips, scriindu-i că „gipsul întinerește”, fiindcă surorile din spital îl învață cum să umble „în vârful degetelor” sau când scrie despre japonezul care a lucrat în România doi ani și a învățat o singură expresie: „merge și așa!”, ori atunci când îl întreabă pe Carandino: „Cum se face că te văd mereu cu femei din ce în ce mai tinere și mai frumoase?, iar acesta răspunde: „Le compromit”. La rândul său, , la un moment dat, Blaga îi spune: „Orice rahat, după ce se usucă are dreptul să-și scrie memoriile sale de trandafir”. Sau într-o scrisoare notează: „De câte ori aflui că vreun coleg a murit, îmi imaginez că suntem cu toții la o plenară; cineva ne anunță: are cuvântul Popescu, se pregătește Ionescu”; sau jocul de cuvinte al lui Laurențiu Fulga, care era în fază terminală, întrebat cum se simte, acesta răspunde „Ca-n cer!”, iar Roll, și el grav bolnav, zice cu umor negru: „Om muri și om vedea!”. La rândul său, Liviu Rusu, profesorul său de la facultate, la cei 84 de ani îi telefonează: „Gari, grăbește-te cu volumul acela, Styxul e la picioarele mele!”, iar când dialoghează cu trupul său îl atenționează: „Dacă nu te porți bine, te schimb!”. Cert este că Gari a știut să strecoare printre banalități lucrurile bune, profunde și dragi. În corespondența sa, verva, mânia, indignarea, amărăciunea, nemulțumirea se ascund bine, Gari nu se arată niciodată resemnat. El știe că „până și nemuritorii, ca să rămână nemuritori, trebuie să moară”. I. D. Sîrbu și-a meritat țara și, mai ales, Limba, pe care a iubit-o până la moarte.

Litera Nordului

Cuvintele de duh, adevărate aforisme, întregesc personalitatea acestui scriitor viguros ce a trăit mereu sub pecetea onestității și într-o exemplară ținută morală: „Bârfa ar trebui să fie un gen literar major”, „Speranța e sufletul de rezervă al celor nefericiți”, „Să ai decența tristeții, să n-o arăți oricui”, „Turcii au plecat, dar ne-au lăsat moravurile”, „râsul și satira au fost retrase din comerț (n. n., în perioada comunistă), fiind considerate materii prime scumpe, nerentabile politic”, „corpul meu este coleg indispensabil cu mine”, „Pălăria îmi iubește capul, cămașa îmi iubește corpul, iar pantalonii îmi iubesc ciolanele și alte cele cei înăuntru”, „de-o fi una, de-o fi Yalta, ce e scris și pentru noi, puturoși le-om duce toate”, „vreau să am de-a face cu un drac prost pe care să-l pot duce de nas”, „scrisul e pâinea și sănătatea mea”, „fiecare are stilul său de ratare ce să-i faci”, „Alcoolul e o curvă. Dacă te simte slab te trânteste” etc., etc. De asemenea, merită să zăboviți și asupra povestirilor despre diverși scriitori, pline de picanterii inedite.

Este de apreciat valoarea literară a acestei cărți „șuie”, care rămâne un document social de prim rang, o adevărată operă a lui I. D. Sîrbu. Aceste scrisori rămân antologice, au pasaje geniale, o vervă îndrăcită și, câteodată, amară. Înainte de a primi ordinul de chemare dincolo și cel de lăsare la vatră, el scria: „Mor curând – nu la marginea Europei, ci la sfârșitul Europei țării și poporului meu”.; „Bine că avem locul de veci asigurat! A costat cam mult, dar merită”; epitaful său este: „Nu mă judecați după cele ce le-am făcut, ci după cele ce le-am refuzat a le face”.

Preluare din revista „Apostrof”

Nestor Șimon – Personalitate demnă de a fi cunoscută

Jenița Naidin

În cadrul documentării pe care o realizez cu privire la scrierea unei cărți, mă voi referi azi doar la câteva date despre Nestor Șimon, citându-l pe Dr. Adrian Onofreiu, de asemeni, voi reproduce un fragment din postafața scrisă de Dr. Mircea Gelu Buta la cartea: „Nestor Șimon – Restituiri”, dar și voi reda din cartea: „Nestor Șimon 1915-2005... corespondență” scrisoarea lui Basiliu Bașotă, în care vorbește despre Sfinții Năsăudeni, dar și alte fragmente din corespondențele lui Nestor Șimon.

Nestor Șimon s-a născut în 6 ianuarie 1862 în Ragla și a decedat la 19 ianuarie 1915 la Năsăud.

ARGUMENTUL scris de Dr. Adrian Onofreiu la cartea: „Nestor Șimon 1915-2005... corespondență”, Editată de SUPERGRAPH 2005:

Dr. Adrian Onofreiu scrie:

„Teritoriul situat în N-E Transilvaniei, în suprafață de 55,57 mile pătrate austriece (1 milă pătrată austriacă = 57,5 km pătrați; rezultă că suprafața totală era de 3195, 27 km pătrați, ceea ce reprezintă 66% din suprafața totală a actualului județ Bistrița-Năsăud, de 5305 km pătrați; Adrian Onofreiu, *Toponimie și relații geografice în Districtul Năsăud*, în „Revista Bistriței”, XVII, 2003, p. 331), delimitat de Munții Rodnei, Bârgăului și Călimani a constituit arealul geografic în care s-a format și a evoluat un mod de organizare social-economică și militar aparte. Aici s-a creat Regimentul II românesc de graniță, grupând 44 de comune din văile Someșului, Ilvei, Șieului și Bârgaielor. Evoluția acestuia în perioada cât a existat (1762-1851) a indus la formarea unei mentalități și conștiințe aparte, definită ca *mentalitatea grănicerească*, care va marca profund și decisiv viața populației de aici. Intrând

în contact cu Europa, prin participarea la campaniile militare ale Imperiului habsburgic, grănicerii vor transmite experiența acumulată celor de acasă. Faptele de arme creează conștiința unei atitudini aparte și a superiorității atitudinale față de alte zone ale imperiului. Pentru a transmite posterității faptele de vitejie ale înaintașilor și a motiva drepturile dobândite aici s-a dezvoltat de timpuriu interesul pentru scrierea istoriei.

Perioadei contemporane cu evenimentele (...) îi urmează interesul aparte al unor militari (...) sau al unor personalități de frunte ale mișcării naționale românești din Transilvania(...). Deceniile interbelice vor marca instituționalizarea cercetărilor în acest domeniu prin articolele publicate în noua apariție de la Năsăud, Arhiva Someșană.(...).

Prin tot ce au publicat aici, principalii colaboratori Virgil Șotropa, Iuliu Moisil și Iulian Marțian își vor asuma rolul de pionierat în rescrierea istoriei graniței năsăudene. Ei sunt cei care vor crea și induce aceste trăsături și generațiile viitoare, care se vor raporta permanent la publicația năsăudeană. Ea va deveni referință obligatorie pentru toți cei care vor cerceta istoria zonei.(...)

Cercetări recente au valorificat în special materialul documentar inedit, păstrat în fondurile arhivistice deținute de către Direcția județeană Bistrița-Năsăud a Arhivelor Naționale (*Poruncile Primăriei Năsăud 1863-1867*, studiu introductiv, text și note de Adrian Născut la 6 ianuarie 1862 în Ragla – localitate fostă grănicerească- pe Ulița cea Mare, din părinții George, de 40 de ani și Florica de 31 de ani, (...), Nestor Șimon provine dintr-o familie cu mai mulți copii. După absolvirea

cu succes eminent a școlii triviale din Monor în anul 1875 urmează cursurile Gimnaziului Superior din Năsăud, în perioada 1875-1883. Aici participă activ la ședințele societății de lectură a elevilor, Virtus Romana Rediviva.

(Din această perioadă datează și primele încercări de a întocmi studii privind trecutul Transilvaniei, păstrate în manuscris, dintre care amintim:

Starea bisericii românești din Transilvania sub principii calvini și influențele calvinismului;

Viața și faptele lui Ioan Marian, vicar faraneu episcopesc gr-cat al Rodnei din Districtul Năsăudului, în A.N.B. Colecția Virgil Șotropa.d.353). (...)

Încă din perioada studiilor universitare Nestor Șimon va întreprinde călătorii și va începe să adune documente pentru a scrie istoria graniței năsăudene. A fost stimulat de personalități care i-au fost în preajmă: Colonelul Storck, fostul secretar gubernial Ladislau Vaida, custodele de la Arhiva Muzeului Ardelean, Szabo Kiraly, cât și de activitatea depusă în calitate de secretar al societății studențești Iulia din Cluj. Potrivit propriilor mărturisiri, perioada clujeană va fi fertilă pentru documentarea despre trecutul Transilvaniei și a zonei graniței năsăudene, prin cercetări întreprinse la Muzeul Ardelean și Biblioteca Universitară din Cluj. (...)

Adevărata măsură a preocupărilor și implicării în salvarea materialului documentar este data însă de *corespondența* purtată în acest scop. (...)

Fără a se cantona într-un areal geografic restrâns, Nestor Șimon va corespunde și cu personalități de frunte ale românilor transilvăneni: George Barițiu, Iosif Șterca Șuluțiu, C. Diaconovich și redacțiile presei românești din Transilvania: Gazeta Transilvaniei, Tribuna, Telegraful Român.”.

În data de 15 decembrie 2011 Dr. Mircea Gelu Buta a scris Postfața la cartea: „Nestor Șimon – Restituiri”, autor Dr. Adrian Onofreiu, scriere din care reproduc un fragment:

„Simpla valorizare a memoriei și amintirilor exprimate în memorialistică sau istorie orală și

colectivă, cu expresie în mituri și narațiuni, nu reprezintă decât o formă ”recurentă” de democratizare a cunoașterii istorice. (...). Am înțeles aceasta cu ani în urmă, când regretatul Arhiepiscop și Mitropolit Bartolomeu al Clujului (Mitropolit al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului între anii 2006-2011), m-a rugat să-i caut în arhive un material convingător despre Atanasie Todoran din Bichigiu. Dorea să se convingă dacă memoria colectivă a transilvănenilor, în legătură cu acest martiraj, poate fi dovedită prin documente de necontestat. M-am deplasat la Serviciul județean Bistrița-Năsăud Bistrița al Arhivelor Naționale, unde, dacă mai era nevoie de o dovadă în sprijinul ideii că nu natura ci cultura și erudiția rămân esențiale pentru istorie, iată am aflat aici această probă de necontestat.

Convingerea mi s-a întărit după ce am stat de vorbă și am început să-l cunosc mai bine pe cercetătorul Adrian Onofreiu, harnic și meticolos scormonitor al adevărului istoric, ascuns uneori atât de bine sub colbul arhivelor.

După un răgaz de câteva zile, acesta mi-a trimis în copie inedită, datată Cluj, 5 sept. 1887 și semnată Nestor Șimon, despre care am aflat că a fost un erudit cercetător al istoriei acestui ținut. Scrisoarea restituia valoarea mărturisitoare a jertfei lui Atanasie Todoran, în condițiile în care majoritatea studiilor istorice au accentuat doar importanța sa socială și politico-națională. În acest sens Nestor Șimon scria printre altele, că, „am aflat cu siguranță cauza pentru care s-a opus Tănase Tudoran contra militarizării. Adică el nu s-a opus militarizării, ci s-a opus încercărilor de a se uni românii cu biserica Romei, deoarece pe atunci curgeau luptele cele mai înverșunate și Curtea din Viena voia ca militarizând, totodată să obțină uniunea”. (Nestor Șimon, *Corespondență*, volum îngrijit de Adrian Onofreiu, Ed. Supergraph, Cluj-Napoca, 2005, p. 62.).

La aflarea veștii, I.P.S. Bartolomeu radiind de bucurie s-a făcut auzit prin gura psalmistului și

a exclamat „Minunat este Dumnezeu întru sfinții Tăi”. (Psalmul 61, 36).

Epistola lui Nestor Șimon a fost principalul document care a stat la baza întocmirii referatului de canonizare a Sfinților Martiri Năsăudeni Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile din Mocod, Grigore din Zagra și Vasile din Telciu, cei care astăzi se numără printre sfinții pomeniți de Biserica noastră și sunt preamăriți de Dumnezeu în ceruri, cinstindu-se prin cântări și laudă în ziua de 12 a lunii noiembrie.

Am învățat cu această ocazie că nici memoria, nici miturile, nici povestirile din trecut nu pot fi transpuse direct în text, fără o analiză critică și în lipsa unor documente de netăgăduit, lucru de altfel mărturisit și de Nestor Șimon, într-o scrisoare către Baziliu Bașotă, jude regal în Alba-Iulia:

”Scopul meu nu e de a păși repede cu istoria pentru de-a astâmpăra curiozitatea unora ori altora, ci de a desfășura toate pe bază de documente valide, ca așa, generația ce va urma să aibă istoria și nu povești din bătrâni”. Mircea Gelu Buta, Prof. univ. dr. – Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea ”Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca.

Reproduc din cartea: „Nestor Șimon 1915-2005...corespondență”, scrisoarea lui Basiliu Bașotă ce a fost principalul document care a stat la baza întocmirii referatului de canonizare a Sfinților Martiri Năsăudeni Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile din Mocod, Grigore din Zagra și Vasile din Telciu, cei care astăzi se numără printre sfinții pomeniți de Biserica noastră și sunt preamăriți de Dumnezeu în ceruri, cinstindu-se prin cântări și laudă în ziua de 12 a lunii noiembrie, după cum a arătat Dr. Mircea Gelu Buta. Să citim această scrisoare celebră, dar și din alte corespondențe ale lui Nestor Șimon:

„12. Basiliu Bașotă, jude regal în Alba-Iulia.

Mult onorate domnule jude!

A trecut deja un an de când nu am corespondat cu mult stimatul D-Ta. De atunci și până astăzi au trecut multe peste mine, și mai bune și mai rele; dar ori între ce împrejurări am fost, mângâiere mi-am aflat în lucrarea istoria foștilor grăniceri. Unii, care știu ce lucrez eu de multe ori mă întreabă, când voi fi gata, alții de abia așteaptă ca să vadă istoria scrisă, ei dar nu am aflat unul care să-mi promită ceva ajutor afară de mult stimatul D-Ta. Am mai făcut o încercare gazetară, ce a apărut în Gazeta, Tribuna și Telegraful Român, dar până astăzi, locotenentnu am căpătat nici un răspuns, nici chiar de la foștii grăniceri din regimentul I.

În această vară am mers la Năsăud și apoi până la Telciu, pe unde am petrecut o lună de zile adunând documente. Mai mult am aflat de la bătrânul Petru Tanco, locotenent în pensie. Între altele am aflat și un compus despre spesele făcute cu ocazia înmormântării repausatului c.r. locotenent Atanasie Moț Dâmbul. Acest conspect îl am și eu în original și pe care nu-l țin din ceva puncte de vedere însemnate, decât pentru memoria repausatului. De cumva M.O. D-ta., ca înrudit cu repausatul ai dori să ai acest conspect, ce se extinde pe vreo ½ coală, eu bucuros îl voi trimite. Rezultatul cercetărilor mele de până acum e că, afară de mai multe sute de date interesante am aflat cu siguranță cauza pentru care s-a opus Tănase Todoran contra militarizării. Adică el nu s-a opus militarizării, ci s-a opus încercărilor de a se uni românii cu biserica Romei, deoarece pe atunci curgeau luptele cele mai înverșunate și Curtea din Viena voia ca militarizând totodată să obțină și unirea. Acestea le-am aflat în o istorie bisericească scrisă de Petru Bodi, până astăzi încă netipărită și se află în manuscris la muzeul din Cluj. Acea intenție apare apoi și în alte documente ce eu le-am copiat de prin Archiv des Vereines fur Siebenbügen Landeskunde. Pe lângă acestea, poate că a fost și aceea ce susține D-I. Barițiu la p. 66: ”De ce ne jură că ne vom bate pe uscat și pe apă...”. Aceasta o deduce precum eu din rezistența secuilor. (...)

Litera Nordului

Despre acestea am povestit cu d-l. Petru Tanco care a zis că eu am drept și sunt drepte ce le-am aflat eu, căci el știe încă din istoria care s-a scris la mandatul colonelului și pe care a decopiat-o (a copiat-o) dânsul, dar s-a prăpădit în 1848; el își aduce aminte cum că în acea istorie era scris că Todoran, pe când îl tăiau cu roata striga: „Nu vă dați unirii” (ș.a.). Așa dar năsăudenii de două ori s-au opus unirii:

1 – unirii religioase cu biserica Romei;

2 – unirii politice în 1848.

Mai departe am aflat că maiorul Leon Pop a fost tras în cercetare pentru ținuta batalionului și de către ministerul din Viena, despre care am la mână în copie întrebările ce i s-au pus, ce a răspuns la 25 de întrebări, până acum nu știu. (a se vedea pe larg Virgil Șotropa, Soarta maiorului Leon Pop, în „Arhiva Someșană”, nr. 14/1931) Afară de acestea am mai dat de urma multor documente, unele foarte interesante, unele, din punct de vedere militar, altele, de drept de posesiune și proprietatea pământului în procesat pe Valea Rodnei. Scopul meu nu e de a păși repede cu istoria pentru de a astâmpăra curiozitatea unora ori altora, ci, de a desfășura toate pe bază de documente valide, ca așa, generația ce va urma să aibă istoria și nu povești din bătrâni. Tot ce mă necăjește e că până ce voi pune riguroasele (examenele), nu prea mă apuc de scris mult. Acum mă prepar pentru rigurosul prim. Printre ele tot mai fac câte ceva. Alta, ce e și mai mare e, că nu întâmpin ajutor nici din partea acelor, care trăiesc din sudoarea foștilor grăniceri, adică profesorii și inteligența din Năsăud, care în loc să mă încurajeze-vezi doamne, ca pe un om mai tânăr – din partea unora am întâmpinat disprețul *cel mai mare* (s.a.)

Eu, firesc, nu am vorbit cu dânșii, și, afară de unul, despre adunarea de documente ce ar fi bine să se întreprindă acolo, formându-se un comitet spre acest scop... (...) La alte națiuni astfel de întreprinderi le ajută guvernul, ori se îngrijesc

societăți formate spre acest scop, formează capitaluri și unde trebuie plătit, drumuri, copieri, dau bani. Eu însă va trebui să pun din punga mea; dar drumurile, timpul (nu pierdut), petrecut, etc... Eu am mai făcut o încercare în această privință scriindu-i d-lui Profesor Dr. C. Moisil și d-lui Vicar, ca cu ocaziunea adunării comitetului fondurilor, care e tocmai astăzo, să facă propunerea ca să se compună un comitet, să se formeze un fond și să se pună în lucrare pentru a aduna din toate unghiurile documentele și datele istorice de prin comune și aiurea, deoarece sunt, chiar eu am aflat unul foarte interesant în comuna Telciu. (...)

Eu îmi însemn mai multe întrebări la care să-mi răspunzi D-ta, nu în scris, ci când voi veni eu la Alba-Iulia, îmi vei răspunde, până atunci rămân al D-tale,

Patriot adevărat,

Nestor Șimon, jurist absolut.

Cluj, 5 septembrie 1887”.

„19.

Abrud, 6 ianuarie 1891.

Mult prețuite patriot! Sunt bolnav mai de mult timp și nu am nici puterea, nici voia (voința) a scormoni prin scrisorile mele, ca să îți trimit tot ce ți-aș putea trimite, ba nici aceia nu sunt, nici chiar dacă unele și altele ce aș avea de trimis le-aș mai avea, că s-au prăpădit mutându-mă în viață de atâtea ori. Tot ce am putut aduna 56 documente istorice și 1 manuscris al meu în cauza dreptului binelui românesc, când cu înființarea districtului Năsăud, îți trimit ca să le folosești și apoi, la timpul său să le dai cu alte documente ale D-tale unui loc credibil spre păstrare, căci eu până atunci nu voi mai fi.

Salutare frățească, Basiliu Bașotă.

Ibidem, f. 147”

.....

”20.

Prezentat în 9 ianuarie 1891. Pe corespondență.

Litera Nordului

Preaonoratului Basiliu Bașotă, în Abrud. Mult onorate domnule avocat! Răspund cam târziu.

Pachetul dimpreună cu toate documentele l am primit în 9 ianuarie 1891. Vă mulțumesc pentru interesul arătat. Rezultatul îl voi comunica cu altă ocazie în vreo epistolă. Năsăud, în 6 februarie 1891. Al. M.O. D-Tale, mult stimătoriu, Nestor Șimon. Ibidem, f, 148/verso” . „23.

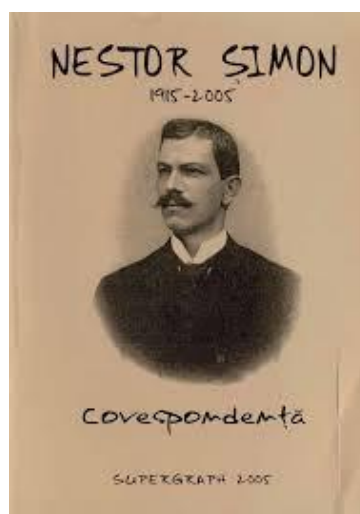
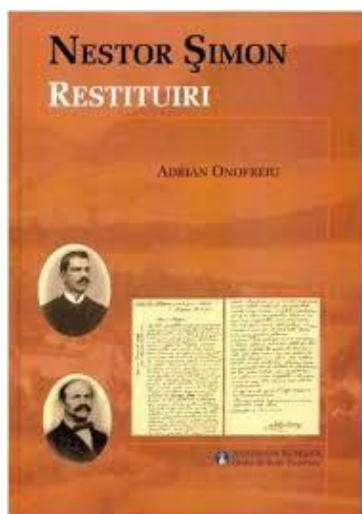
Beșa Pavel, învățător și catehet în Borgo-Prund. Onorate domnule învățător, în 27 Decembrie 1892 cu ocazia adunării grănicerești mi-ai promis cum că-mi vei împărtăși un ziuar(Jurnal de campanie) din anul 1848.

După cum văd D-Ta, ai uitat despre acel ziuar, deoarece până acum nu am primit nimic. De aceea Te rog ca să binevoiești a mi-l trimite cu vreo ocazie sigură ori prin poștă. Mai bine ar fi ca să-l trimiți prin un preot greco-catolic de pe Bârgău, căci pe luna lui martie toți preoții sunt convocați de vicar ca să se adune în Năsăud, în cauza alegerii de mitropolit. De cumva vei mai fi având și alte date mi le trimite spre a le vedea și a-mi decopia ce voi afla mai de lipsă. Tocmai acum decopiez documentele primite de la domnul Iacob Onea, pe care voiesc a i le reînapoia cu ocazia amintită. *Nu întrelas nici cu această ocazie de a accentua: păstrați toate petecele de hârtie și*

le adunați și asigurați(protejați)de unde numai le aflați, căci de multe ori un petec de hârtie cuprinde mai multe decât altele dintr-o arhivă întreagă. (s.n.)

Am mai scris în altă privință și fratelui Dan, dar până acum nu mi-a răspuns nimic, poate dânsul va lăsa cu testament ca să-mi răspundă copii cei cu nume strălucite. Primește domnul meu expresia sinceră a deosebitei mele stime. Năsăud, în 28 februarie 1893, Nestor Șimon”.

Doamne! Observ că Marele Om, Nestor Șimon avea atunci când a scris această scrisoare către Basiliu Bașotă, jude regal în Alba-Iulia, din care am spicuit și citat mai sus, vârsta de 25 ani, 8 luni și o zi, dar avea o maturitate admirabilă!

Dincolo de gard

Leon-Iosif Grapini

Cine a făcut armata și nu a sărit măcar o dată gardul cazărmii poate spune că a făcut-o în zadar, în armată înveți multe, bune și rele, mai multe bune, nu le vom înșirui aici, reținem doar atât, înveți să fii curajos și să-ți asumi riscuri, în război, fără curaj și fără asumarea riscurilor, degeaba știi să tragi cu arma, fricos și temător în fața primejdiei nu ești decât o țintă, ca atare, cine sare gardul, sfidând comandanții și ordinele, dă dovadă de curaj și de nepăsare în fața unui necaz, ori ești prins, ori nu, camarazii îți vor aprecia curajul și nepăsarea, șefii, dacă te prind, îți vor crea necazuri. Viteazul din povestea noastră, dacă viteaz este, nu a făcut armata, a învățat să fie parte a ei, la vremea la care ne găsim cu povestea este elev de liceu militar, în ultimul an, iată, termină liceul și nu a sărit gardul niciodată, garduri o fi sărit în copilărie, când se lăsa pradă ispitei de a fura fructe, coapte sau nu, din livada vecinului, sau când l-o fi alergat tatăl său cu jordia prin bătătură să-l învețe minte, ajungând la copilărie, revenim și adăugăm că riscurile și curajul nu sunt apanajul militariei, știam din capul locului că avem nevoie de curaj și suntem supuși riscurilor toată viața, dar cumva trebuia să înceapă această istorioară adevărată.

Multe zile are viața de licean, pe noi ne interesează doar una, ziua în care protagonistul nostru a trăit o mică aventură, sau mare, fiecare o va aprecia cum va crede de cuviință, e duminică, nu ca toate celelalte, azi învoirile în oraș sunt sistate, ieri s-a luat hotărârea, motivul nu interesează decât pe adolescenții care și-au făcut planuri, cum și-a făcut și elevul nostru. Cunosând, în urmă cu o lună, la olimpiada de română pe județ, o tinerică poetă, străină de orașul lui, a invitat-o, printr-o scrisoare, la o întâlnire, azi, la statuia din centru. De prisos să spunem că la data trimiterii epistolei nu era vorba de sistarea învoirilor, a chemat-o știind că va fi liber să iasă în oraș, însă planul făcut i s-a dat peste cap. Ce să facă și cum să facă să-i dea de știre să nu se pornească la drum cu trenul, căci nu se pot întâlni, să-i scrie e absurd, scrisoarea nu ar ajunge la timp, să-i telefoneze ar putea, e un telefon public în incinta liceului, dar nu i-a cerut niciun număr, ce număr să-i fi cerut, nici prin cap nu i-a trecut că ar putea avea telefon acasă, dacă ar avea, cu siguranță i l-ar fi dat, și-au promis să-și scrie și atât, aceste gânduri îl necăjeau ieri, nu toată ziua, ci doar până când a decis să sară gardul, nu-i bine să cadă în abatere, însă nici să pună fata pe drumuri fără rost nu-i frumos, ca să nu iscăm întrebări inutile, precizăm că vremea telefoanelor mobile nu a sosit, e încă departe.

Și-a pregătit aventura în cele mai mici detalii, mai mult decât necesare dacă ne gândim că e prima de acest fel. Când a sosit ora, însoțit de prietenul lui cel mai bun, s-a furișat pe terenul viran din spatele sălii de sport, loc potrivit pentru așa ceva, s-a dezechipat de uniformă, a îmbrăcat hainele civile aduse într-o pungă, în care, apoi, a îndesat cămașa, pantalonii și boneta, pantofii, de culoare neagră, i-a păstrat, l-a rugat încă o dată pe însoțitor să-l aștepte aici, la ora stabilită, promițându-i că va sosi la timp, a sărit gardul, și-a pus ochelarii de vedere pe nas și a luat-o spre oraș. El nu-i nevoit să poarte ochelari, are vederea foarte bună, dar, pentru derută, cum nimeni din pluton nu avea ochelari de soare, care ar fi fost mai adecvați acestui scop, i-a împrumutat de la un coleg, asigurându-l că le va purta de grijă, ceea ce va și

Litera Nordului

face, se va plimba pe străzi, cu fata de mână și cu cealaltă mână pe ochelari, grijă zadarnică, însă, după cum vom vedea.

Când s-au întâlnit, cum nu aveau nimic stabilit ce să facă, a invitat-o la o prăjitură, o să mergem și la cofetărie, a spus ea, mai întâi aș vrea să ne plimbăm cu liftul, bizară dorință, te plimbi cu orice, însă nu cu liftul, o fi dintr-un oraș cu blocuri nu prea înalte și n-a avut ocazia să intre într-un ascensor, dacă, totuși, a intrat, i-o fi plăcut atât de mult, încât a devenit o îndeletnicire preferată în timpul liber, poate vrea să vadă cum sunt lifturile din această urbe, presupune el, presupunem și noi, un motiv are, nu dorești ceva fără motiv, îl vom afla dacă ne va spune, cum întrebată nu este, tace, apoi zice, am văzut la capătul bulevardului două blocuri cu zece etaje, el o întreabă, și vrei să urcăm în amândouă, nu știu, vom vedea. Nu știe încă, se va hotărî când vor ajunge din nou la parter, după prima urcare, dar hotărârea au luat-o puțin mai devreme, între etajele cinci și patru unde, la coborâre, s-a blocat ascensorul, asta mai lipsea, distracția a început prost, nu și pentru ea, căci se distra de minune, râdea și făcea presupuneri care mai de care mai năstrușnice, spre disperarea lui, niciuna dintre consecințe nu-i părea mai gravă decât întârzierea la locul de întâlnire cu prietenul, nici măcar prăbușirea în gol, cine știe cât vor rămâne între etaje, mult nu au rămas, cam o oră, până când cineva, cumva, a deblocat liftul, necazul mare nu va fi ora pierdută, ci surpriza de la parter, când ușa s-a deschis a dat nas în nas cu șeful de atelier, maistru militar, nimeni altul decât binefăcătorul lor care, privindu-l lung, derutat oarecum de ochelari, dovedea că scopul purtării lor s-a justificat, l-a recunoscut, cum să nu-l recunoască, o oră de atelier pe săptămână, patru ani la rând, îi ajunge unui instructor să-și cunoască elevii, maistrul a dat să zică ceva, însă ia-i de unde nu-s, au ieșit glonț pe ușa blocului, el, negru de supărare, ea, râzând în hohote, au luat-o printre blocuri, pe o alee, în speranța că, dacă maistrul se ia după ei, le va pierde urma. Omul nu s-a luat după ei, dar s-a luat alt ghinion, că a gândit bine treaba cu ochelarii am văzut, salvatorul lor nu l-a recunoscut din prima clipă, e bine să-i poarte, rău îi că nu prea vede clar cu ei, câteodată pășește ca din pod, nu vede la distanță, de aproape parcă zărește mai lesne, cu toate acestea nu a zărit mingea care l-a lovit în plină figură, zis altfel, în plinul lentilelor, ochelarii nu i-au căzut de pe nas, știm că-i ține bine cu mâna dreaptă, stânga fiind ocupată, cum s-a spus, la o asemenea lovitură puternică ceva trebuie să se întâmple, s-a întâmplat ca lentilele să se desprindă din rame și să cadă pe aleea de beton, mingii i-au rezistat, betonului însă nu, praf s-au făcut, în tot răul e și-un bine, au căzut lentilele și s-au spart, e răul, binele e că vede limpede chiar și la distanță, dacă s-ar fi dezmeticit mai repede, i-ar fi prins cu ochii pe copiii care se îndepărtau în fugă, dând colțul după un bloc, lăsându-și mingea de izbeliște, își întoarce capul spre ea să-i vadă reacția, putea doar să i-o asculte, căci râdea ca blocată în lift. Că s-au spart lentilele, s-au spart, cumva o să dreagă el busuiocul, important e că nu i-au intrat cioburi în ochi, se gândea la ochii lui, nu la ai amicului rămași neputincioși, neputincios nu însă și purtătorul lor, care va avea puterea să-i tragă una, tot în plină figură, dregând el busuiocul, amici, amici, dar ochelarii sunt pe bani, asta ca asta, dar l-a lăsat fără vedere. Un ghinion aduce după el altul, nu ne referim la primul, ci la al doilea, să explicăm, ghinionistul și-a pus ramele goale în buzunarul de la piept, s-a uitat la minge, să se răzbune pe puștani luând-o și aruncând-o undeva ca să n-o găsească ar fi lipsit de sens, dacă el nu a găsit un sens, a găsit ea, fără a i-l împărtăși, a luat balonul de gumă și, ținând spațiul gol dintre două pubele, fosta poartă a micilor fotbaliști, i-a tras un șut puternic, dovedind că e pricepută nu doar la versuri, ci și la fotbal, dar nu atât de pricepută, căci nu a dat gol, poate nici ea nu s-a așteptat să nimerească poarta, cum nu s-a așteptat să nimerească geamul unui apartament

Litera Nordului

de la parter, făcându-l zob, au luat-o amândoi la fugă ca bezmeticii, el speriat, ea râzând fără contenire, când va ieși proprietarul să prindă făptașul, ei vor fi departe, păgubitul, negăsind pe nimeni, se va gândi, înjurând, la copiii vecinilor, nici prin cap nu-i va trece că o poezie a jucat fotbal pe aleea lui.

Să mergem în parc, i-a șoptit ea la ureche, după ce și-au recăpătat suflul, nu vrei la cofetărie, după, măcar acum știe clar programul, parc, cofetărie și cazarmă, numai că neprevăzutul le-a schimbat puțin, a inversat primele două destinații, cofetărie, parc și cazarmă, ca să ajungă în parc, drumul cel mai scurt e pe bulevard, ies dintre clădirile etajate cam pe la mijlocul acestuia, o iau la dreapta și merg agale spre prima destinație, după nici o sută de pași, el se oprește brusc, face stânga-mprejur și continuă deplasarea liniștit, dar în sens invers, ea îi imită mișcările și-l întreabă contrariată, ce s-a întâmplat, s-a întâmplat că din partea cealaltă vine spre noi comandantul meu de batalion cu doamna la braț, dacă m-a zărit, nu fi mâhnit, poate nu te-a remarcat, îi înțelegem întristarea, acum și-a găsit și comandantul de batalion să-și plimbe consoarta de-a lungul bulevardului, desigur că acum, doar e duminică, orașul fiind mic, e singurul bulevard, te poți încrucișa cu mulți cunoscuți, precum se încrucișează el chiar acum cu directorul liceului, care, gând la gând cu comandantul de batalion, a ieșit cu doamna la promenadă, doamna nefiind altcineva decât profesoara lui de matematică, dacă l-a identificat, să vezi mâine ecuații și radicali la tablă, altă scăpare din acest clește nu are decât să intre fulgerător în cofetăria din dreptul său, din care, după nici un minut, iese tot fulgerător, o prinde de braț și, împingând-o în fața lui, traversează bulevardul, se strecoară pe o străduță și ajunge pe ocolite în parc, unde, pe o bancă retrasă la umbra unei sălcii și ascunsă vederii, îi povestește pățania.

Când nenorocul se ține scai de tine, nu te lasă cu una, cu două, intrând în cofetărie, a dat cu ochii de comandantul lui de companie care, pare-se, l-a reperat încă din stradă, căci, stând la masă cu soția, la o prăjitură și la un pahar de limonadă, fiind cu fața la stradă, între o îmbucătură și o înghițitură ce să facă, își arunca privirile pe fereastră, cum l-a văzut intrat, s-a uitat ținută în ochii lui, grav, însă și mai grav a fost gestul de amenințare făcut cu degetul arătător al mâinii stângi, îl putea face cu dreapta dacă nu-i era ocupată de linguriță, acum lucrurile sunt limpezi, consecințele sunt necunoscute, doar bănuite.

Mult nu au mai rămas în parc, versurile nu-și mai aveau rostul, ea a promis că-i va trimite creațiile literare prin poștă, el i-a urat drum bun, ea, baftă, s-au despărțit, el îngrijorat, ea zâmbind, poate ca să-l încurajeze sau poate încă era sub stăpânirea veseliei din ascensor și de pe terenul de fotbal.

La gardul liceului erau adunați mai mulți curajoși care și-au asumat riscuri, unii dincoace de gard, alții dincolo, toți îmbrăcați în haine civile, prietenul, nicăieri, întrebând în stânga și în dreapta, a înțeles despre ce era vorba, intrările în pavilioane erau păzite de comandanții de plutoane, au fost aduși ca să-i prindă, când tinerii ofițeri se îndreptau spre grupul elevilor de pe aleea dintre sala de sport și clădirea sălii de mese, aceștia din urmă se apropiau de gard cu gând să-l sară, când se retrăgeau, elevii cucereau din nou locul avut, și tot așa, era o pândă reciprocă, încercau să se păcălească și să se vâneze unii pe alții. În cele din urmă au cedat elevii, printre care și viteazul nostru, s-au îndreptat liniștiți spre comandanții lor și spre consecințe.

Un singur lucru ar mai fi de spus, cu poeta nu s-a mai întâlnit, nici măcar scrisori nu și-au trimis, nu i-a scris ea, nu i-a scris nici el, poate și-a găsit altul pe măsură, iubitor nu numai de versuri, ci și de lifturi.

Moștenire cu bucluc

Adela Cotul

În noaptea de ajun, pe 24 decembrie, anul trecut, lelea Ana împlinea venerabila vârstă de 97 de ani. În acte, figura născută din 2 ianuarie 1925, dar mamă-sa îi povestise cum au apucat-o durerile facerii chiar pe vremea colindatului și cum, în timp ce o năștea pe ea, pe Ana, Anisâia, bătrâna moașă a satului, care o ajuta la naștere, după ce trase vreo câteva înghițituri dintr-o fele de jinars, fiert cu țucăr și chimion, colinda cât o țineau mandulele, de răsuna casa, cu vocea ei groasă și răgușită, o colindă despre călătoria lui Iosif cu Sfânta Maria spre Viflaim. Nu cânta fain, da' cânta tare...

La Sfat, au înregistrat-o doar după Anul Nou, că până atunci nu găsisse tatăl ei pe nimeni acolo. Erau sărbători și, în plus, erau alte vremuri... Degeaba le spusese tatăl Anei că s-a născut în ajunul Crăciunului, că registrul de nașteri era ajuns prin data de 2 ianuarie și... pace! Uite-așa, în acte, lelea Ana era cu un strop mai tânără ca-n realitate.

Ana era cea mai mare dintre surori și a doua născută în familie, după fratele mai mare, badea Sabin, sau simplu, Badea, cum îl numeau cei trei frații mai mici și surorile sale, patru la număr, cu tot cu ea.

Lelea Ana n-a trăit vremuri ușoare. Provenind dintr-o familie cu mulți copii și fiind cea mai mare dintre fete, tatăl ei a „dat-o de suflet” la un nănaș de-al lui, care nu avea copii, nașu' Petrea, bogău mare. „C-apo', dacă s-a purta bine și ne-a sluji cu respect, ei i-om lăsa tăta averea, mă, Grigore, că doară n-om duce-o cu noi, pe lumea ailaltă! Vezi tu că Mărioara me' îi mai betegoasă de feliu' ei și nu poate face mai nimica, mă Grigore. Ș-om face și acte în tăta regula, când a veni vremea!” Așa i-a promis nănașu' Petrea tatălui Anei, iar a doua zi Ana s-a mutat la ei.

„Îs gazde mari, moșie multă, mărhai multe, o părece de boi, vaci, oi, porci, mult fân de făcut, mălăiști și năpării de căpăluit!”, se lăuda badea Grigore, la tot omul care avea chef să-l asculte, duminica, după ce ieșea de la biserică. „Îi trudită, biata de ea, îi ea harnică, da' îi e greu tare!”, o compătimeau mama și surorile mai tinere.

Era, într-adevăr, mult de lucru tot timpul, la câmp, de primăvara până toamna târziu, din noapte în noapte. Iarna, își punea stative, torcea și țesea. Se purta bine cu nănașii, și ei o îndrăgiseră pe Ana, era ca fata lor. Îi era greu, dar prindea puteri când se gândea că toată averea asta va fi a ei într-o bună zi.

Apoi a venit războiul, Grigore, tatăl Anei, nănașu' Petrea, Badea, fratele ei mai mare, precum și mulți alți bărbați în putere, din sat, au plecat pe front. Prin sat au rămas numai moșnegii, femeile și copiii. Au urmat vremuri grele, necaz, foamete, apoi au venit rușii... Ăștia erau tare flămânzi și cam în treaba lor. Au tăiat bărbânța de lapte de oi cu fierăstrăul și au împrăștiat tot laptele prin tinda casei, când au început a prinde găinile din curte, nănașa Mărioara s-a rugat de ei: „Faceți bine și lăsați-mi puicuțele, că vă dau cocoșăii!”. Unul dintre soldați i-a tras un pat de pușcă peste spate și, cum era ea și cam fragilă, i-a rupt spinarea, de nu s-a mai putut mișca, fapt de la care i s-a tras și moartea, nu la mult timp după asta.

Litera Nordului

Dar toate trec, cu bune, cu rele... A trecut și războiul și au început a se întoarce ostașii de pe front. Au venit și Grigore cu Badea, dar nănașu' Petrea nu s-a mai întors, a fost împușcat într-un picior pe undeva pe la Cotul Donului. Rana s-a infectat și nu a mai ajuns acasă niciodată... Mulți ani mai târziu, numele lui a fost consemnat la loc de cinste, pe Crucea Eroilor Neamului, în curtea bisericii din sat, alături de alți eroi autohtoni.

Nănașu' Petrea, mort pe front, nănașa Mărioara murise și ea, acte nu erau făcute, așa că neamurile lor au scos-o pe Ana din casă. Abia a putut să-și ia lada de zestre cu tot ce și-a țesut ierni la rând.

Pe-acasă, guri multe de hrănit, vremuri grele... ca după război, moșie puținică, animale... nu prea, că le-au păpat rușii, doar o văcuță a scăpat, că fusese dusă în munte, dar nu prea era cu ce să îngroși laptele. Mama Anei drămuia cu grijă făina de mălai ce-o mai aveau și, tot a doua seară, făcea câte un boț de colesăț.

Ba, vine alt necaz, pe Badea îl lovește pofta de însurătoare, mai aduce în casă încă o gură de hrănit, își ia de nevastă o „poneagră slăbănoagă și bună de gură”, o Floricuță, de-i merse vestea în vremea războiului, că „au călcat-o tăte cătanile rusăști”. Mai era și sărăntoacă, pe deasupra. Dar n-ai avut ce face cu Badea, că i s-a cășunat pe Floricuța, și gata. Când a cunoscut-o Badea, Florica era beteagă rău, vărsa într-una, apoi, după ce a adus-o acasă, și-a revenit bine, ba chiar a început să se îngrașe, și s-a tot îngrășat până ce, după câteva luni, i-a născut lui Badea o fetiță mare, de patru kile și ceva, frumoasă și sănătoasă, chit că a fost născută, rogu-te, la șapte luni. Lumea grăia vrute și nevrute, unii făceau tot felul de calcule, dar nu te poți lua după toate bârfele. Florica s-a jurat că fetița-i a lu' Badea, și asta a fost de-ajuns pentru el. I-au pus nume Sabina, după Badea, și se minunau toți cum, din doi negricioși ca Badea și Florica, cu ochi căprui, ba ai Badei erau aproape negri, a ieșit o mândrețe de fetiță blondă cu ochii albaștri.

De Paște, au venit feciori la fete, iar Anei i-ar fi fost drag un... Victor, pe care l-a condus până la porțiță, când a plecat, și și-au dat întâlnire a doua zi la fântâna cu borcut, peste puntea ce traversa Someșul. Ana n-a mai ajuns la întâlnire.

A doua zi de Paște, după ce a venit de la biserică, badea Grigore i-a spus: „Anuță, am grăit cu Savir, ăsta de-i contingent cu mine, ș-am fost laolaltă pe front, te-ar vrea de noră la Mănăilă, feciorul lui cel mare. O grăit și cu Mănăilă, și i-ai trebui de nevastă, n-are nimic împotrivă! Îs din neam bun, de gazde, și tu știi că după nănașu' Petrea, Dumnezeu să-l ierte, nu ne-am ales cu nimic, așa că, după Paște, te duci de noră la Savir”.

Degeaba s-a dăulit Ana cum că Mănăilă a mai fost însurat, că tot satul a râs de el când i-a fugit feldrihanca acasă și n-a stat cu el nici baremi două luni - „că-i un molojân ca o umbră albă, de-l țin belțile” - n-a avut niciun rost, iar când i s-a părut lui badea Grigore că Ana zice prea multe rele de viitorul lui ginere, s-a uitat, încruntat, fix deasupra ușii, la biciul agățat într-un cui, și, brusc, Ana a tăcut din gură.

Așa i-a fost Anei mărișul cu Mănăilă a lui Savir. Nu a dus o viață rea aici. Socrii și Mănăilă, Dumnezeu să-i odihnească în pace, s-au purtat bine cu ea, le-a fost dragă. Nu le-a putut face nepoți, că doar nu degeaba n-a stat feldrihanca cu Mănăilă al ei, dar a avut tot ce i-a trebuit și i-a rămas lumea de moșie și de avere de la ei, ba chiar și o pensie bună după bărbat, că a fost servician, a lucrat la mină, nu în subteran, că nu era el în stare de așa ceva, dar le împărțea minerilor fânarele, când intrau în schimb.

Ana și Mănăilă au trăit laolaltă patruzeci de ani.

Pe la șazeci de ani a rămas văduvă. Știind ce pățite ea cu nănașu' Petrea, s-a hotărât, neavând copii, să se dea, cu acte în regulă, în grija fraților și surorilor ei, să capete fiecare câte o părticică din averea sa.

Litera Nordului

La vremea aia, încă trăiau cei patru frați și trei surori. Toți au fost foarte împăcați să o moștenească pe biata Ana - „că mult n-a mai duce-o, că a avut o viață grea, iar acum s-or îngriji ei de ea, iar Ana să nu aibă nimic de făcut, că ș-așa e cam slăbănoagă și beteagă”.

Anii au trecut și s-au tot împușinat dintre moștenitori, părăsind pe rând, dar și pe sărite, această lume și plecând în una mai bună. Primul, a murit Badea. Gurile rele zic că l-a ajutat un pic și Floricuța, că nu era răcit bine badea Sabin, când ea s-a și dat cu un Mihăilă, văduv, mai bătrân cu douăzeci de ani decât ea, dar bărbat vânjos. Nu s-a măritat cu el, pentru că ar fi pierdut pensia de urmaș după Sabin. Alte averi și moșii n-au fost de unde să-i rămână, fiindcă, de la o vreme, Badea a dat de gustul jinarsului, și a prins a vinde una, alta... „Că nu-l mai satură, odată, necuratu’, nici măcar Posturile Sfinte nu vre’ a le mai ține”, se plângea Florica.

Nici Mihăilă nu era prea mare gazdă, dar nu era bețiv, avea casă mare, frumoasă, și câteva hectare de pădure. Chiar s-a gândit Floricuța că, dacă a vede’ ea, când a fi să fie, că nu-i prea bine cu el, l-a lua de bărbat, cu acte, să-i rămână ei casa și pădurea. Dar n-a mai apucat, că Mihăilă a perit brusc, l-a lăsat inima.

Degeaba s-a dus Florica la primar, să facă bine să o cunune cu Mihăilă, că nu știe lumea că-i mort, că încă nu-i îngropat... n-a vrut primarul. „Păi, dacă n-ai avut vreme să te cununi cu el cât a fost viu, eu n-am ce-ți face, lele Florică! Acum e cam târziu.”

Copiii lui Mihăilă, cu prima nevastă, aia cu acte, au scos-o din casă și gata.

De mila ei, Ana a vrut s-o bage între moștenitori, în locul fratelui ei, dar ceilalți n-au picat de acord. „Ce i-o trebuit să se dea cu Mihăilă?! Să-l moștenească pe el? Și nici fata, Sabina, n-o fost a lu’ Badea! Tăt satu’ o grăit că fata a fi fost de-a lu’ vreo cătană!”, ziceau ei.

Sabina era mutată la oraș.

Florica n-a mai dus-o nici ea mult.

Acum, Anei îi mai trăiau doar două dintre surori și un frate, ceilalți dintre potențialii moștenitori erau mutați la cele veșnice.

Trecuseră și Anul Nou, și Boboteaza, iar lelea Ana se simțea din ce în ce mai slabă. Fusesse internată la spital, prin decembrie, o lăsaseră doar înainte cu trei zile de Crăciun. Inima... O luase un urât și-o jale când s-a văzut singură în spital, noroc cu nepoata ei Sabina care o vizitase des, locuind, acum, la oraș. „Măcar să mor la casa mea, nu printre străini!”, se gândi ea, sorbind o lingură de supă dulce.

Lelea Ana se stinse în ultima zi din ianuarie, în somn, liniștită. Au înmormântat-o, trei zile mai târziu, în cimitirul satului, la locul de veci pe care, precaută, îl pregătise cu ani în urmă, lângă Mănăilă al ei.

În prima duminică de după înmormântare, moștenitorii s-au întâlnit să discute, să-și împartă averea rămasă de Ana. Au discutat, s-au sfădit, și-au dat o țără-ntre coarne, ba era cât pe ce să se și bată singurul frate rămas în viață cu unul dintre cumnați. Surorile au lăcrimat câte-un pic, cum se cădea, de supărate după Ana, și, până la urmă, au reușit să se înțeleagă, urmând ca marțea următoare să meargă la oraș, la notar. Mai existau, evident, umbre de nemulțumiri, dar cum averea Anei era mare, le-a rămas tuturor moșie multă, pădure... Era bine!

Marți, la ora 9, au dat năvală cu toții în biroul notarial să-și revendice moștenirea, după cum stabiliseră. Notarul i-a întâmpinat oarecum mirat: „Cum, nu știți?! Pe lelea Ana a adus-o, în decembrie, anul trecut, o nepoată, o doamnă frumoasă, blondă, Sabina, dacă nu mă-nșel, și a semnat alte acte. Pe nou. l-a lăsat ei toată averea”.

Din poezie în farfurie

Issabela Cotelin

Nu știu alte literaturi cum sunt, dar în literatura noastră greierul a făcut carieră.

Protagonist consacrat al fabulelor, acesta, deși dintr-un anume unghi profan ilustrează lenea sau inerția, este dintotdeauna atât de dezinteresat de cele materiale, încât această ultimă trăsătură îl apropie indiscutabil de unghiul opus, care abia acum, în zilele noastre, a devenit vizibil. Să încercăm, așadar, să vedem cum a făcut mica insectă saltul de la statutul de exponent al parazitului social la prototipul artistului.

Primul greier literar vine de la Esop citire. Esop, un sclav de dinainte de Christos, care spunea atâtea vorbe de duh sau pilde comice stăpânului său, încât datorită lor a obținut eliberarea, este considerat „părintele fabulei”. Prin urmare, în Greierele și furnica lui Esop se pecetluiește literar, pentru cel puțin două milenii, soarta cel puțin europeană a greierașului nostru: (...) Furnicile au ridicat din umeri cu dispreț. «Ai cântat, zici?» au strigat ele. «Foarte bine; acum dansează!» Și i-au întors spatele greierului, continuându-și munca. Există un timp pentru muncă și un timp pentru distracție. Cronologic, urmează la fel de cunoscuta fabulă a lui Jean de la Fontaine, Greierele și furnica, în care finalul e același și la fel de zdrobitor: Cum de ceri cu împrumut,/Astă-vară ceai făcut?/(...) Ce să fac, de mi-e iertat,/Astă-vară am cântat./(...) Ai cântat, îmi pare bine,/Acum joacă, dacă-ți vine! La acest aspect al relației dintre cei doi, în care unul cere disperat sau se vaită că n-are, iar celălalt își pune mâinile în șold cu dispreț sau nepăsare, se rezumă, în concluzie, cam toată filosofia binomului greier-furnică, regăsită în toate fabulele

vechi.

În literatura noastră, îndeosebi (dar nu numai) cea pentru copii, atunci când nu se vrea încărcat neapărat de semnificația moralizatoare anterioară, cu cât ne apropiem de contemporaneitate, greierul tinde (și) spre un loc alternativ. Instabil la început, apoi din ce în ce mai limpede, noul loc e câștigat, în ciuda lipsei de muncă efectivă, cu sudoarea cântului – fapt ce poate duce la alte multiple divagații, inclusiv la posibilitatea ca al doilea termen din raportul inspirație-transpirație să fie trecut în rândul muncilor propriu-zise. Alături de furnică sau de sine stătător, greierul începe astfel – sau măcar încearcă – să înduioșeze. Greierele și furnica lui Alecu Donici continuă încă linia clasică a străbunilor literari de pretutindeni: Ai cântat? (îi spune furnica, n.a.) Îmi pare bine./Acum joacă, dacă poți,/Iar la vară fă ca mine.

Pentru romanticul Eminescu însă, greierii, deasupra lecției etice, au mai curând misiunea de evaluare a stării sufletești: Melancolie (În van mai caut lumea-mi în obositul creier,/Căci răgușit, tomnatec, vrăjește trist un greier) sau Singurătate (Dar atuncea greieri,șoareci,/Cu ușor-măruntul mers,/Readuc melancolia-mi,/Iară ea se face vers).

Abia de la Balada unui greier mic a lui Topârceanu tendința de simpatie se resimte mai abtîr. Citită, recitată sau cântată de mulți interpreți români (de la incipienții actori de pe scena serbărilor de grădiniță până la mari cântăreți folk sau pop), de unii chiar memorabil, balada poetului emoționează și azi, pe lângă suflet, ochiul sau urechea beneficiarului de artă: Dar de-acuș s-a isprăvit.../Cri-cri cri,/Toamnă gri,/Tare-s mic și necăjit! Un greier asemănător cu cel eminescian întîlnim și la Arghezi: Mi se face

însă milă/de făptura lui umilă./Suferințele mă dor./Eram gata să-l omor./Să-l omor că de ce cântă?/Gândul asta mă-nspăimântă (Greierele). *Interesant cum la ambii locul perechii consacrate, furnica, este luat de om, cu care nu are nimic de împărțit, greierul fiind așadar privit din cu totul alte puncte de vedere. Cu cât înaintăm în timpul literar, cu atât rocada om-furnică sau rolul de personaj unic al greierului se stabilizează. Două cuvinte totuși, în compensație, despre furnică: puterea ei de muncă, disciplina, spiritul arhitectural sau cel casnic nu sunt minimalizate deloc, însă nu constituie subiectul acestui eseu. Continuând periplul, ajungem la Greierele și furnica lui Marin Sorescu, unde, surprinși sau nu, dăm de un spectacol inedit, cu un final neașteptat:Și-agățând vioara-n grindă/Greieru-nșfăcă furnica/Și-ncepu să o destindă./Și-a bătut-o zdravăn, vere!/Apoi s-au oprit. Tăcere./Amândoi stăteau ca muți./– Ei, acumă-mprumuți,/ Surioară?/– Cu plăcere...Ar fi loc din nou de speculații cu duiumul, dar, cum și acestea ar fi adiacente ideii de bază,rămâne să admirăm cu surâs sau revelație arta soresciană și să ne întoarcem la călătorie, trecând neapărat și pe la Nichita, unde dăm în Scrisori de un lirism desăvârșit, caracteristic „poetului necuvintelor”: Și totuși ce miros sublim/se răspândește-n creier/de din cuvântul care nu-l rostim/și-n iarbă-l cântă doar un greier. Mergem mai departe și ajungem inevitabil la Ana Blandiana și la volumul Ochiul de greier, din care spicuim, pentru mixtul inegalabil de mesaj cu muzicalitate, prima strofă din poezia În somn: Greierii cântă numai în somn,/Greierii ziua sunt numai insecte,/Lăsați-i sădoarmă și-ascundeți-i, ierburi,/De sinceritățile zilei, suspecte. Avem acum, fără dubii, un greier reabilitat total.*

Lăsând în urmă cu greu tărâmul poeziei – mai ales al uneia deosebit de calde și suave – și dându-i prozei ce-i al prozei, cea din urmă continuă topirea inimilor în ce-l privește pe greier, în felul acesta având loc, pe lângă

binemeritata repunere în drepturi, și alte mutații literare. Greierul (post)modern se transformă în artist neînțeles, iar noua furnică în marea abandonatoare – un transfer similar celui prin care, de pildă, căutătorul de sens existențial Gheorghiu Lipan devine ucigaș sau complex(at)ul Heathcliff un sociopat oarecare, noile trenduri motivaționale, bazate pe o psihologie de masă, tăindu-le brutal orice alte nuanțe. Noroc că, dincolo de orice modă, literară sau nu, esența rămâne. Noul greier poate fi și muză. Un omagiu direct îi aduce Arcadie Suceveanu, povestind cum a ieșit la lumină Greierul care scri-cri-e (poezii pentru copii): Mi-am imaginat eu că greierul, care în mod real venea seara să îmi cânte pe pervaz, s-a mutat cu traiul în calculatorul meu și de acolo îmi dictează poeziile pe care vreau să le scriu. În felul acesta, din această frumoasă colaborare, dintre mine și acest greier mirific, s-a născut această carte. Buzunarul cu greieri, roman de Ioan Drăgoi, reprezintă metafora epică a unei societăți românești contemporane foarte actuale (...), totul filtrat prin experiența unui profesor de română (Cosmin Perța). În satira Greierele și furnica (proză scurtă de Nina Viciriu, apărută în revista Luceafărul, 2015), greierul o dă pe brazdă pe furnicuță, sperind-o cu niște reporteri de la... Antenele pădurii și cu altele – aluzii negreșite la cotidian. Nu lipsește nici utopia, atât de apreciată de scriitorul (și cititorul) contemporan. Într-o poezie a Marei Paraschiv din volumul Sepia și elefantul, greierele, intrat, ca pe vremuri, în dizgrația furnicii prin lipsa de activitate, se împacă spre final cu aceasta și trăiesc fericiți până la adânci bătrâneți. De asemenea, în mica piesă în două acte Greierul și furnica, de Ana-Cristina Popescu, furnica iarăși îl salvează în ultima scenă pe greier de la îngheț și se căsătoresc. Nici dramaturgia nu-l ignoră. În Geamandura, piesa încărcată de semnificații a lui Tudor Mușatescu, îl aflăm pe haiosul Hussein, care este „furnica” (a se citi

Litera Nordului

harnic și muncitor) dincortul cu „greieri” (a se citi artiști) de la malul mării. După întâmplări dramatice, Hussein îi spune altruistului Zeis, grav bolnav, care semnează, în piesă, o piesă cu pseudonimul Grigri: tu greiere estem și pentru altul cântat, iar băiețandru Alagrec conchide: Viața nu poate trăi fără greierii ei. Iată-l, deci, pe greier artist declarat. Cum de la teatru la film e drum scurt, să consemnăm, înainte de a încheia călătoria greierului în lumea artei, pelicula Veronica se întoarce. Parte dintr-o serie muzicală din 1973 (în regia Elisabetei Bostan), farmecul ei este neștirbit de decenii și amplificat de reîntâlnirea cu personaje clasice, cum ar fi împărăteasa de furnici și Greierul, interpretat de magnificul, în rol și în afara lui, Florian Pittiș.

Ca să închei rotund, revin la literatura universală cu un zâmbet: Greierul de la metrou – roman de George Selden, în care drăgălașa insectă, atrasă de mirosul unui sandwich, rămâne blocată din greșeală într-un coș de picnic, faptul atrăgând, evident, numeroase peripeții.

După toate evidențele, cel puțin cele enumerate mai sus, karma greierului a devenit cu totul alta, acesta făcând marele pas de la element

moralizator la simbol. Până și dicționarul nostru (e drept, de formă, nu de fond) l-a băgat în seamă, permițându-i să aibă două variante de singular: greier/greiere, greierul/greierele. Însă induioșarea pentru greier se oprește aici. Mai precis în 2022, când Uniunea Europeană a autorizat includerea greierului de casă (Acheta domesticus) pe lista celor trei insecte comestibile. Adio, furnică...! Bun venit, vierme galben uscat și lăcustă călătoare (aceștia fiind noii tovarăși de călătorie ai greierului, de data aceasta una culinară). Când un simbol își pierde într-un final sensul, tocmai după ce părea că și l-a regăsit (în diverse culturi și tradiții ale lumii, cu precădere orientale, dar nu exclusiv, acesta întruchipează încă din antichitate norocul, succesul ș.a.), sărind din poezie în farfurie, ce rămâne de făcut? Ce rămâne de făcut când ni se pune pe tavă un Jiminy (omis deliberat în exemplificări, pentru că greierașul lui Pinocchio nu mai are nevoie de nicio prezentare pentru nicio categorie de cititori) fiert, prăjit, crocant sau... făină? Să luăm un Creion și să ne consolăm arghezian: Când tristețile te dor,/Uită tot și tâlcul lor...

Blândețe

Lucian Claudiu Grapini

E frig. Doar arborii verzi tot anul mai au crengile încărcate de frunze. Ceilalți sunt goi, iar vântul străbate printre ramurile lor cu ușurință. Încă nu a venit zăpada. Poate ar fi mai bine, căci ploaia asta nu se mai oprește de vreo câteva zile. Suntem uzi tot timpul și nu avem unde să ne adăpostim ca să ne uscăm. Nu mai avem nici mâncare de când a plecat Stăpânul. A plecat cu oile în ziua când au început ploile. Noi nu ne aflăm prin apropiere când a pornit la drum. Noi, adică eu și Bălan. Așa îi spune Stăpânul prietenului meu mai tânăr. Mie îmi zice Bârsan. Bălan e la a doua lui iarnă. Eu am prins mai multe ierni, șapte, cu asta care vine. Iarna trecută eram trei. Mai era unul cu noi, căruia Stăpânul îi spunea Ociuc. Eu am crescut cu el de când eram mic. Pentru el, iarna trecută a fost a cincisprezecea. Era bătrân când a murit, în primăvară. Nu a fost bolnav, dar se vedea că l-au părăsit puterile. Într-o dimineață, când mergeam cu oile, Ociuc s-a dus și s-a așezat sub un copac, la umbră. Am crezut că doarme, însă, când ne-am apropiat, am văzut că nu mai suflă. Am învățat de la el cum să mă lupt, cum să caut urme și cum să mă feresc de mânia Stăpânului. Acum, Bălan învață aceste lucruri de la mine. Câini proști, așa ne spune Stăpânul când e mânios, și aruncă după noi cu pietre sau cu ce are la îndemână. Nu a fost niciodată bun cu noi, nicicând nu ne-a vorbit cu blândețe și nici nu ne-a mângâiat vreodată. Doar lovituri am primit atunci când credea că nu ne-am făcut treaba. Mâncare ne-a dat tot timpul, multă și bună. De asta nu ne putem plânge. Ne-am obișnuit cu viața asta. Primim mâncare, iar noi ne facem treaba de paznici ai oilor. Dar acum am rămas singuri. În ziua în care a plecat cu oile, noi doi ne găseam prin pădure. Ne întâlniserăm cu alții de la alte case care patrolau și ei pe acolo. Ne-am ciondănit puțin, am mârâit unul la altul, am lătrat unii la alții, însă până la urmă ne-am potolit. Ne-am mai întâlnit cu ei și înainte, așa că știam fiecare cam ce poate. Ei erau patru, dar noi doi nu semănăm la statură cu ceilalți. Suntem mai mari decât mulți dintre fărtații noștri. Suntem mai înalți, mai lungi, cu pieptul mai gros, cu picioarele mai țepene și cu botul mai lat. Bălan e alb complet, iar eu sunt alb cu pete negre. Ne cunoaștem puterile și ținem unul cu altul. Trebuie haită bună de câini ca să ne pună pe fugă. După ce ne-am revăzut cu vecinii, am pornit-o înapoi spre casă. Ploua de parcă turna cu găleata. Pe când am ajuns, oile și Stăpânul pleaseră. Cred că au coborât la casa din vale, departe. Nu am mai fost acolo de câteva ierni, înainte să apară Bălan în viața mea, și nu mai știu drumul. De era Ociuc cu noi, n-am fi rămas aici, ne-ar fi dus acolo. Nu l-am auzit pe Stăpân să ne strige când a plecat. L-am luat amândoi urma, dar i-am pierdut-o repede prin șiroaiele de apă ce curgeau de pe coastele munților. Se făcea seară. Ne-am întors la casă și la staul și ne-am culcat în iarba udă, biciuiți neconținut de ploaie. Oare va veni Stăpânul după noi?

Mă trezesc în zăpadă. Peste noapte ploaia s-a transformat în zăpadă. Blana ni s-a mai uscat. Acum, însă, e și mai frig, iar foamea ne înghesuie și mai abitir. Am căutat amândoi, în fiecare zi, prin toate cotloanele dimprejurul casei, dar nu am găsit nimic. Mă uit la omătul proaspăt, poate, poate, dar nici urmă

Litera Nordului

de Stăpân. Adulmecăm amândoi aerul, dar nu-i simțim mirosul. Îl așteptăm în continuare. Poate va veni și ne va duce la casa din vale. Dar ce aud? Glas de om străin. Ieșim amândoi pe muchia dealului din apropierea casei lătrând și vedem o căruță cu fân trasă de doi cai mari și un om mergând înaintea lor. Îi dăm de știre să nu vină mai aproape, fiindcă aici e locul nostru. Dar ce face? Oprește caii și se îndreaptă spre noi. Bălan, mai apucat de felul lui, se repede spre el lătrând zgomotos și amenințător. Străinul nu se dezmințe. Înaintează spre noi cu pași rari, vorbind cu blândețe. Mă duc și eu lângă Bălan, mârâind gros, fără să-l scap pe om din ochi. A ajuns în apropierea noastră. Din două salturi aș fi lângă el și mi-aș putea înfige colții în mâna sau în piciorul lui. Când mai să fac asta, Străinul se oprește, își dă jos ranița din spinare, o dezleagă, bagă mâna în ea și scoate o pâine mare. O rupe în două și ne aruncă bucățile la picioare, după care se întoarce și pleacă, uitându-se înapoi, peste umăr, din când în când. Ajuns la cai, îl ia pe unul de căpăstru și își vede de drum. L-am urmărit atent până a intrat pe drumeagul din pădure. Abia apoi m-am aplecat asupra bucății mari de pâine și am început să mănânc, în vreme ce Bălan era aproape gata cu dăraba lui.

Stăpânul nu a mai apărut, dar Străinul a venit în fiecare zi cu mâncare, în ultima vreme chiar de două ori pe zi, dimineața și seara. Ne aducea pâine, oase, lapte și resturi de mâncare. Tot timpul ne vorbea cu voce blândă și răbdătoare. Mai mult de atât, ne-a făcut din scândurile Stăpânului un adăpost mare, unde să încăpem amândoi, pe care l-a umplut cu fân adus din șură. Bălan s-a împrietenit cu el după vreo câteva zile. Se gudura și se bucura nespunând când îl vedea apropiindu-se. Străinul îl mângâia și-l îmbrățișa. Nu am mai văzut astfel de purtări până acum, dar, după cât era de vesel Bălan când era dezmiertat, pesemne că nu puteau fi decât plăcute. A încercat să mă atingă și pe mine, cu răbdare și vorbind la fel de blând, dar nu l-am lăsat niciodată. Mârâiam la el încet și scurt, iar el se oprea numaidecât. Am primit prea multe lovituri dureroase ca să mai am încredere într-un om care vrea să pună mâna pe mine. Însă, chiar dacă nu-l lăsam să mă atingă, nu urla la mine și nici nu mă alunga. Se mulțumea să mă privească înțelegător și să se joace cu Bălan. Trăiam bine, eram hrăniți și nu mai dormeam sub cerul liber. După o vreme, când vedeam Străinul că se apropie, dădeam și eu ușor din coadă și mâncam cu Bălan în apropierea lui fără să mai stau în gardă ca la început. Nici el nu a mai încercat să mă mângâie. Poate înțelese că e mai bine așa cu unul ca mine. Pe de altă parte, Bălan era în stare să-i sară și în cap de bucurie.

E dimineață. Simt o adiere ciudată. Străinul încă nu și-a făcut apariția. Bălan doarme. Ies din adăpost ca să prind mai bine mirosul acela neobișnuit. Parcă aduce a miros de câine, dar e diferit, totuși. Mirosul vine dinspre pădurea de pe vârful dealului. Înaintez vreo câțiva pași, tot adulmecând, și numai ce dau cu ochii de el. Stă în șezut, la marginea pădurii, și se uită direct la mine. Am mai văzut alții ca el de multe ori. Știu ce este și ce vrea. E un neam de-al nostru din sălbăticie. Seamănă cu noi, câinii. Se mișcă la fel, aleargă la fel, mârâie și ei, adulmecă asemenea nouă, dar sunt, totuși, diferiți. Cu toții au aceeași culoare, sur cu roșcat, pe când noi putem fi albi, gălbui, roșcați, negri, maronii sau amestecuri ale acestora. Ei nu latră ca noi. Sunt mai tăcuți. În schimb, urlă atunci când se adună în haită și când se caută unul pe altul. Sunt și fărtați de-ai noștri care urlă, dar nu ca ei. Urletul lor e aparte, mai intens, prelung și sălbatic. Cei mai mulți dintre ei sunt mai mari și mai puternici decât majoritatea dintre noi, dar eu și Bălan nu suntem niște câini oarecare. Le suntem egali în mărime și forță multora dintre ei, suntem chiar mai mari decât unii. Eu îi știu drept „câinii din pădure”, căci acolo trăiesc, în vreme ce oamenii le spun lupi. Deși nu ne avem bine unii cu alții, simțim, totuși, că suntem apropiați, că avem aceiași strămoși. L-am întâlnit cel mai adesea vara, la stână, când veneau să prindă oi pentru a-și potoli foamea, căci, spre deosebire de noi

Litera Nordului

care primim mâncare de la oameni, ei trebuie să și-o caute singuri. Pe timpul verii, la munte, noi, câinii, suntem mulți, câte cincisprezece-douăzeci, pe când ei sunt trei sau patru, foarte rar în număr mai mare. După ce le dăm de știre oamenilor de la stână, îi alungăm ușor, însă, câteodată, se găsesc câte doi mai mari și mai curajoși, care se aruncă asupra alor noștri și îi sfârtecă dacă nu îi putem scoate sau dacă oamenii, înarmați cu bâte, încă nu au ajuns la fața locului. Sunt și vicleni, mult mai vicleni decât mulți dintre noi. Câte unul iese la vedere într-o parte a muntelui ca să ne păcălească, timp în care alții atacă turma din partea cealaltă. Dar eu le cunosc planurile. Pe mine nu reușesc să mă prostească. Tocmai de aceea, știu ce urmărește cel care se uită acum la mine. E unul tânăr, cred că asta e prima lui iarnă. E mare, cam de măsura mea, dar pare mai subțirel, încă mai are de se împlinit. Mă proptesc bine cu picioarele în pământ, mă încordez în tot trupul și scot un mârâit adânc și înspăimântător. Bălan mă aude și, din câteva salturi, e lângă mine. Îl vede și el pe vărul nostru sălbatic și începe să scoată un lătrat lung, asemănător unui urlet, așa cum facem noi, câinii, când îi întâlnim. Lupul se ridică în picioare și începe să păsească spre noi, nescăpându-ne din privire. Bălan, nerăbdător de felul lui, o ia din loc și merge să-l întâmpine. Pornesc și eu, însă sunt mai încet decât el și rămân mai în urmă. Ajuns la câteva salturi de Bălan, lupul se oprește și începe să mârâie, zburbindu-și părul de pe spate, își arată colții și sare spre Bălan, dar ajung și eu la timp. Văzând că nu ne dăm înapoi din fața lui, că avem curaj și că suntem cât el de mari, îl cuprinde frica și face cale-ntoarsă. Alergăm după el, dar, fiind mult mai rapid decât noi, se face nevăzut în pădure. Ne mai învârtim puțin pe acolo, eu mă uit atent în jur să văd dacă nu mai apare vreunul și ne întoarcem la casă. Nu după mult timp, apare și Străinul. Ne bucurăm să-l vedem și să ne primim tainurile. Fiind zăpadă proaspătă, Străinul descoperă repede urmele noastre și ale lupului și, cu Bălan după el, ține urma acestuia până la marginea pădurii. Se întoarce, ne mai vorbește blând o vreme și pleacă grăbit. Noi intrăm în adăpost și ne întindem pe fân, așteptând să vină seara și să reapară Străinul cu porțiile noastre și cu glasul lui blând și liniștitor.

Chiar înainte de înserat, ninsoarea s-a oprit. Vântul bate destul de tare. Bălan simte că urmează să vină Străinul, așa că nu mai are răbdare și mă îndeamnă să mergem să-l întâmpinăm. Pornim amândoi bucuroși, trecem de muchia dealului din apropiere și ne îndreptăm spre drumeagul ce străbate pădurea din vale, pe unde venea zilnic omul cel bun. Dintr-odată, simt din nou mirosul acela de azi-dimineață. Mă opresc brusc și mă întorc către dealul mare cu pădure în vârf. Bălan găsește și el mirosul și vine lângă mine, mârâind. Lupul cel tânăr, coborât la poalele dealului, înaintează spre noi. Dar, de data asta, e mult mai hotărât, și, în scurtă vreme, îmi dau seama de ce are mai multă îndrăzneală. Din tufișurile din stânga, iese cel mai mare lup pe care l-am văzut vreodată. E mai roșcat decât celălalt și are o ureche ruptă în vârf. Zăpada e mare, nouă ne ajunge la piept, dar lui nu. Se uită fix la noi și se alătură celui alt, pornind în direcția noastră. Lupul tânăr începe să alerge, iar Bălan o ia și el din loc spre a-l întâmpina. Pornesc și eu după el, alerg cât pot de iute, în vreme ce lupul cel mare vine alene, parcă nepăsător. Mi-am dat seama că asta nu e unul oarecare. A trecut prin multe și, cu siguranță, a răpus mulți câini la viața lui. Bălan și cu mine ajungem față în față cu lupul cel tânăr, care a prins curaj și nu dă înapoi. Sărim amândoi pe el, însă ne întâmpină cu colții. Nu reușim să-l prindem. Cel mare se apropie alert, când auzim un strigăt puternic în spatele nostru. E Străinul, ajuns exact la timp. Întorcându-mi privirea, îl văd fugind spre noi, având un cep mare și un bolovan în mâini. Aruncă piatra spre lupul tânăr, care, cuprins de spaimă, fuge înapoi spre deal. Lupul mare, la vederea omului, se oprește, dar nu dă îndărăt, ci ne țintuiește cu o privire sălbatică și înfometată. Eu mârâi amenințător și îmi mențin poziția, iar Bălan, îmbărbătat de prezența prietenului nostru, latră scurt și se repede spre lup. Alerg și eu. Lupul îl așteaptă nemișcat și, când Bălan sare să-l atace, se ridică pe picioarele din spate, îi oprește, cu picioarele din față și cu pieptul, saltul fratelui meu și-

Litera Nordului

I trânteste la pământ. Apoi sare asupra lui, cu gura deschisă, gata să-l sfâșie, dar, între timp, am ajuns eu și Străinul. Acesta ridică cepul deasupra capului și-l lasă cu toată puterea drept peste umerii lupului uriaș, care, icnind de durere, face câteva salturi înapoi. Omul, din avântul luat, cade în zăpada pufoasă. Bălan, speriat de-a binelea, se retrage și se ascunde după Străin. Lupul mă ațintește cu ochii săi gălbui și se repede dintr-odată spre mine. Poate năucit de la lovitura primită, sare puțin într-o parte și nu mă nimerește în plin. Eu mă feresc cu iuțeală și îi prind cu colții pielea de sub urechea ciupită. Mârâie nervos și scutură o dată scurt din cap, eliberându-se. Mă prinde apoi de ceafă și mă aruncă jos cu o putere nemaîntâlnită până atunci. Îmi simt colții mari făcându-și loc prin părul meu gros, încercând să-mi străpungă pielea. Mă zvârcolesc cu toată forța mea să scap din prinsoare, însă e prea puternic chiar și pentru unul vânjos ca mine. Atunci vine a doua lovitură de cep dată de Străin, care îl nimerește în piept. Mă eliberează din strânsoare și sare în spate de câteva ori. Bălan vine lângă mine, iar Străinul ni se alătură, urlând și aruncând cu picioarele omătul în direcția lui. Lupul se retrage fără grabă, arătându-ne că nu-i este frică. După o vreme, întoarce capul și, preț de câteva clipe, ne fixează din nou cu privirea lui sălbatică, după care o ia spre marginea pădurii, unde îl aștepta cel tânăr. Se miroase unul pe altul scurt, apoi se fac nevăzuți în pădurea întunecată, căreia nu-i cad frunzele. Străinul ne spune vorbe prietenoase, ne dă fiecăruia câte o bucată mare de pâine, apoi scoate din raniță două zgărzi cu lanț fiecare. Prima dată îi pune lesa lui Bălan, care se gudură de mai să-i sară coada de la loc. Apoi, vine încet spre mine, se pune în genunchi și îmi vorbește cu glas blajin, plin de afecțiune. Mă apropiu de el, îi miros mâinile și mă uit în ochii lui dând din coadă. Străinul îmi pune lesa în jurul grumazului, iar eu îl las să mă mângâie ușor pe spate și pe cap. Am înțeles în cele din urmă că era prietenul nostru, nu un dușman, și că, fără ajutorul lui, nu mai prindeam dimineața următoare. Pentru prima oară în viața mea, un om îmi arată ce înseamnă blândețea. Începea să se însereze. Străinul ne ia pe amândoi de lanț, și pornim toți trei voioși la vale.

*

E primăvară și e cald. Copacii cărora le cad frunzele toamna sunt acum verzi. Eu cu Bălan ne bucurăm de viața bună la casa noului nostru Stăpân. Nu mai este un străin pentru noi. Mai are acasă un câine mare, alb cu pete galbene, căruia îi spune Haiduc, mai tânăr și el, cam de-o seamă cu Bălan, cu care ne-am împrietenit și ne-am înhăitat cu ușurință. Stăpânul are multe animale, pe care le păzim cu grijă. Însă el nu e ca alții. E foarte bun cu noi și mereu ne arată că-i suntem dragi, mângâindu-ne pe cap și vorbind cu noi cu glas domol și cald. Pe stăpânul cel vechi l-am mai văzut doar o dată, pe la sfârșitul iernii, când a venit la Stăpânul nostru. L-am privit de la distanță, și eu, și Bălan, am fi putut să lătrăm la el, dar nu l-am băgat în seamă. Nu știu ce au vorbit cei doi bărbați, dar am văzut că fostul stăpân arăta spre noi cu mâna, și au început să se certe. În cele din urmă, Stăpânul a scos ceva din buzunar și i-a dat celuiilalt, care, uitându-se la ce a primit, a rânit și a plecat. Stăpânul, ieșit în poartă, i-a strigat din urmă cam așa ceva: „Să te ajute Cel de Sus să nu ajungi niciodată singur și fără de-ale gurii, așa cum ai lăsat tu câinii ăștia la moarte sigură”!

Sfera

George Dimitriu

Gicu, un individ corpolent și bărbos, ajunsese într-o vară în Poiana Brașov, împreună cu fiii săi. Primul lucru pe care l-au făcut a fost să mănânce cartofi prăjiți cu diverse topping-uri, din niște pălării mexicane de carton. Gras! Foarte gras, așa c-au pornit într-o plimbare rapidă, pentru a-și reveni.

La un moment dat Gicu vede o sferă mare, transparentă, păzită de doi hăndrălăi, așa că se îndreaptă către ei:

– Bună ziua! Ce-i cu sfera asta? E cumva pentru zorbing?

– Da!

– Vreau să mă dau și eu!

Auzise de noua distracție din Poiană și era curios s-o încerce și el. Practic intrai în acea sferă, te lăsați legat cu niște hamuri, iar apoi porneai la vale, într-o frățească comuniune cu ea.

Își anunță copiii că așa ceva nu-i pentru ei și-i lasă la punctul de sosire cu unul dintre hăndrălăi, după care începe să urce dealul împreună cu celălalt. Pe drum încearcă să-l tragă de limbă pe omul care împingea sfera spre vârful dealului, un deșirat mustăcios:

– Încapă ușor un om în interior?

– E prevăzută pentru două persoane. Vă dați singur, sau așteptați să mai vină un client?

– Singur! Dacă mi se face rău, nu vreau să-l murdăresc pe celălalt – declară hotărât. Bănuiesc că o curățați des în interior!

– Destul de des!

– Eu, totuși, cred că nu-i chiar așa de rău! Pot face față acestei provocări – îl anunță pe omul sferei. Da' cum se va opri atunci când ajunge jos?

– Acolo-i terenu' drept, așa c-o va opri ușor colegu' meu.

Ajuns în vârful dealului, Gicu a intrat în sferă – printr-o ușiță – împreună cu hăndrălăul, după care s-a lăsat legat de acesta.

Omul a ieșit după ce l-a ferecat înlăuntru, iar bărbosul a auzit, ca șoptită, întrebarea:

– Gata?

– Gata! a strigat din toți răunchii, iar hăndrălăul a împins sfera la vale.

Până să prindă viteză, se obișnuise cu mișcarea de rostogolire și cu faptul că cerul făcea, din când în când, schimb cu pământul. Ba chiar l-a văzut, cu coada ochiului, pe deșirat alergând pe lângă sferă. Nu-i mare lucru! și-a zis. Am făcut-o și p'asta! La un moment dat însă, s-a simțit aruncat ca din praștie către cerul decorat cu nori și a început să zbiere, sperând în același timp să evite impactul cu aceștia. Speranța n-a fost deșartă, însă a avut parte de-o ciocnire mult mai dură – cu pământul: din pricina denivelărilor, sfera începuse să sară ca o minge de ping-pong.

Răgușise de la atâta zbierat, atunci când a ajuns la baza dealului. Cel mai neplăcut fusese sentimentul neputinței – odată legat în sferă, nu mai puteai influența cursul lucrurilor. Cei doi hăndrălăi și-au unit forțele și au oprit sfera, iar Gicu a ieșit buimac din ea – încă mai avea impresia că descrie o mișcare plan-paralelă. Unul dintre oamenii sferei a controlat-o în interior: era curată. Bărbosul a plecat sprijinindu-se de copii, însă hăndrălăul alergător l-a ajuns din urmă:

– Nu vă mai dați o dată? Am văzut că v-a plăcut foarte mult – în timp ce sfera se rostogolea, v-am auzit chiar cântând! Ce melodie era?

Pasagera din dreapta

Ioan Andreica

Ce l-a apucat pe Vasile în bună dimineată să-mi vorbească despre destin, nu știu, poate de la răspunsul meu la întrebarea lui: „Ce mai faci vecine?”

– Aș face eu dar nu am cu cine, apoi în gând, toată lumea vrea să știe totul, să aibă ce răspândi mai departe. Toate m-au părăsit, continuu eu, mai mult pentru a-mi păstra secretele.

- Noi nu suntem stăpânii lumii - mă povățui Vasile vecinul stând pe banca din fața blocului unde ne oprisem o clipă cu plasele de cumpărături dis de dimineată, neavând timp pentru bălăcăneli în apartamente. Ar fi o greșală să credem asta.

Am crezut de foarte multe ori că îmi dirijez destinul, dar m-am amăgit, tocmai el mergea înainte solicitându-mi noi încercări ce trebuiau urmate, ca apoi să constat că de fapt acesta era destinul. Cu acest gând încep viața în fiecare dimineată – continuă Vasile - și îi cer îngerașului meu păzitor să aibă grijă de mine, să mă învețe să fac bine și mai ales să gândesc bine. Cu acest gând și cu semnul crucii ce m-a învățat mama de mic și mi-ar veni greu să mă despart de această practică, de altfel eu sunt o fire extrem de conservatoare, mă despart foarte greu de principiile mele pentru care trebuie să spun am făcut eforturi însemnate să ajung la ele, pornesc în fiecare zi la muncă și la alte treburi obligatoriu, se confesă el să-mi arate comportamentul lui de creștin.

La biroul de lucru aveam de transcris câteva surse bibliografice pentru realizarea unei cărți, când printr-un telefon primit în pragul amiezii, o cunoștință m-a rugat s-o însoțesc la țară unde avea de văzut o casă pentru cumpărare, bineînțeles cu mașina mea, oferindu-se să plătească ea cheltuielile de transport. Trebuia să fiu și un fel de recenzor la calitatea imobilului. Am acceptat ideea marcând și eu o ieșire la țară după o dimineată de lucru la computer. În scurt timp deveni partenera mea din dreapta și mă pune la curent cu sondajele ei făcute în acea dimineată din presa locală și s-a decis să viziteze o localitate la vreo douăzeci și cinci km față de oraș. Răzbeam să ieșim din aglomerația orașului și la o cotitură spre dreapta urma un drum mai liber pentru a accelera viteza nestingheriți. În cotitură o domniță făcea insistent cu mâna că vrea să meargă și ea în direcția noastră. Cum deplasarea era suportată de pasagera din dreapta am ezitat să decid dacă opresc sau nu, totuși în fracțiunile acelea de secunde care pot fi atunci când trebuie să iei o decizie unică, am tras mai spre dreapta uitându-mă la domniță dacă mai insistă, fără să observ că în față pe dreapta erau parcate mașini cu spatele la sosea, mașina în care eram cei doi trecând razant pe lângă mașinilor parcate. Am înmărmurit, așteptam bubuitura, nici nu puteam evalua ce distanță a mai rămas între mașini, am scăpat prin minunea îngerașului meu, doar el m-a ferit, cu gândul ce era să-i fac pasagerei din dreapta, noroc că ea nici nu a realizat neatenția mea, am oprit mai mult de frică pentru a face o respirație în afară pe șosea. Rapid intru din nou în mașină, deschid ușa din spate a mașinii urmărind reacția pasagerei din dreapta dar și a noii venite. Totul era stabil nu remarcase niciuna pericolul. Cu gândul la îngeraș îmi revin, trag geamul mașini mai jos și schimb vorba, adresându-mă noii venite care tocmai mă anunța-se până unde dorește să călătorească.

- Nu am fost demult acolo, ce mai e nou prin sat? – mă adresez noii venite mai mult pentru a nu arăta emoțiile de care vroiam să scap.

Litera Nordului

-Toate vechi, liniște multă, oameni puțini.

- Dar eu caut acolo o casă pentru cumpărat. Noua pasageră zâmbeste

- Toate sunt dărăpănături și foarte scumpe, veni răspunsul, e mai mare cheltuiala pentru demolat decât de construit ceva. Motivul ar fi apropierea de oraș, dar ea nu împărtășește această variantă. Eu și soțul meu am avut noroc că am primit un teren de la bunici pe care am construit o casă nouă

- Deci eu nu am nicio șanșă, nici la teren nici la casă mică

Pasagera din dreapta, se destăinuie că îi place localitatea, că primăvara vede mult liliac înflorit de culori diferite, e singura localitate de acest fel cu grădini înfloritoare la stradă

O întreb pe noua pasageră dacă știe ceva despre istoricul localității. A rămas blocată, nici nu visase la așa ceva, nu știa nimic și nici nu o interesa așa ceva. I-am spus eu câte ceva și mirarea ei a fost evidentă. Părinții nu îi vorbise niciodată de așa ceva.

Drumul curgea acum prin sat, schimbările erau evidente

- Dar cine sunt cei ce au construit aici vile – continuu discuția

- Unii sunt procurori, alții medici, alții psihologi, alții lucrează în străinătate, îmi spune pasagera de ocazie. Am înghițit în sec nedorind să aduc în discuție metodele procurorilor, avocaților, judecătorilor de a face bani, dar trebuie să acceptăm că destinul e destin, nici aceștia când s-au pregătit pentru profesie nu au știut cum vor face bani în profesia lor, sau ce vremuri vor veni.

Pasagera nouă mă rugă să opresc în sat la o poartă albă, drăguță, zicea ea unde au construit ea cu soțul o noua casă. La vederea porții i-am spus că dintr-un salariu de profesor nu se poate construi așa ceva

- Nu, sigur că nu, dar soțul meu este distribuitor de confecții și câștigă ceva mai bine. Mi-a întins o sumă de bani pentru transport, i-am explicat că nu primesc așa ceva și că le doresc sănătate. Ca recompensă am fost invitați când avem timp să le facem o vizită după un buchet de flori. Gest apreciat ca de la profesor la profesor. Înaintăm prin sat. Pe stânga vedem un anunț „Casă de vânzare”, oprim, sunăm la numărul de telefon afișat, într-adevăr prețul era mult peste ce era acolo. Nu e o afacere bună, mă exprim eu, mergem mai departe. Intrăm într-o pădure care despărțea două lumi, parcă lumea civilizată și lumea ce hiberna molatic. În satul următor cu nume de reminiscențe tătare nu am văzut nimic ce ne-ar fi putut interesa. Avansăm înspre zona de dealuri aproximativ optsprezece kilometri de oraș într-un sat nu prea vizibil am observat un teren de vânzare, am sunat imediat pentru informații. Da, era o variantă dar nu ne-a plăcut localitatea. Mai departe la poalele muntelui de fapt unde era ținta noastră căutam imobilul găsit la mica publicitate. De la vecini aflăm că proprietara locuia în altă parte la o cunoștință. Ne întoarcem, găsim gazda ce stătea într-o locuință amanetată în curte la un nou proprietar. Proprietara manifestă dorința de a ne arăta casa și dependențele dar să așteptăm puțin până vine noul stăpân acasă, era vorba de câteva minute, drept pentru care am decis să mai pierdem timpul în uliță, satul fiindu-mi destul de cunoscut. Suntem observați de un cunoscut din copilărie care nu mai conținește cu laudele la adresa mea. Momentan nu am bănuț care era scopul laudelor și am acceptat ca atare. Dar de fapt ele sau terminat cu rugămintea de a fi ajutat cu ceva bani, sigur că am amânat aprobarea divagând spre alte discuții. Apare gazda să plecăm la casa de vânzare, individul nici una nici alta văzând că nu au efect laudele se oferă că vrea și el să ne însoțească cu mașina unde am fost obligați să ascultăm un recital angajându-se că dacă vom lua casa el o să facă tot ce trebuie pe lângă casă. Ajunși la casă am constatat din nou un preț prea mare pentru cum arăta casa prin interior, am convenit că vom mai analiza prețul și vom reveni, dar țiganul pentru că din acea categorie făcea cunoștința noastră insistă într-una pentru cerșit bani, abia cu ajutorul proprietarei am reușit să scăpăm de insistențele lui. Ne continuăm drumul de-alungul depresiunii spre alte localități și împreună cu pasagera din dreapta, cumpărătoarea, ne spunem că asta te așteaptă dacă vrei

Litera Nordului

să locuiești la țară. În multe sate au rămas doar oameni simpli și săraci trăind în felul acesta, și odată localizat într-un nou sat nu scapi de ei pentru diferite interese, totdeauna lor le lipsește câte ceva și vin să ceară, am un prieten la țară în altă localitate, a ajuns să locuiască cu poarta încuiată tot timpul. Oprim în satul de mai sus la preot având ceva probleme mai vechi cu el, îl remarc în grădina parohiei, promit pasagerei doar câteva minute de lipsă. Cobor, salut preotul și îi solicit o întrerupere a lucrului pentru câteva minute. Stând de vorbă cu preotul, apare mașina primarului trecând în viteză moderată cercetând discuția noastră dar fără un gest de salut în direcția noastră. Observăm amândoi comportamentul și trecem cu vederea. Nu a fost pentru mine o neștiință sau de neașteptat lipsa salutului primarului pentru că aleșii după ce sunt aleși uită de la ce nivel au pornit, dar imediat apare mașina viceprimarului, acesta văzându-ne oprește mașina și cu o atitudine pretențioasă trage geamul și salută, nici gând să încerce o preocupare de a coborî din mașină și a se apropia de preot pentru o strângere de mână și cu un aer superior intră în conversație. Văzând această atitudine preotul s-a apropiat de mașină pentru a salva el grandomania vicelui. Neacceptând acest comportament nici din partea preotului m-am îndreptat spre mașina mea salutând de la distanță și am plecat cu mașina și pasagera mai departe cu riscul că nici gestul meu nu era de apreciat. Pasagera din dreaptă se informă ce am discutat cu preotul și cine era cel cu mașina. A observat retragerea grăbită.

- Cu preotul aveam nevoie de o informație privind sectanții din sat și pastorul lor. Pastorul sectanților stă aici mai la deal trebuie să mergem să vorbim și cu el. Cu vicele, că el era grozavul cu mașina, nu am fost de acord cu purtarea lui și nici cu a preotului care a plecat umil la mașină mai ales că noi eram doi și meritam respectul de a coborî și a da mâna dacă dorea să intre în discuție, așa că eu am luat decizia de a pleca.

- Dar de ce crezi că preotul a fost umil, poate doar elegant: „Cel mai deștept cedează”.

- Dar cred că e vorba de umilință și altele, privilegiile obținute de la primărie, sponsorizările, etc.

- O fi vorba de respectarea vreunui citat din Biblie sau „capul plecat nu îl taie sabia”, mă pară pasagera.

- Cred că și mai mult. Credincioșii sunt puțini, preotul e tânăr, are nevoie de susținere, e prea devreme pentru a se retrage într-un statut independent precum alții care au mai adunat câte ceva.

- Ești prea rău.

Pe pastorul sectanților l-am găsit reparând un tractor la uliță. Cu scuzele de rigoare am purtat discuția cu el aflând ca de fapt nu frecventează Casa Domnului decât vreo cincisprezece persoane.

- Preotul mi-a vorbit de vreo șaizeci de personae.

- Nu, doar cincisprezece - repetă pastorul .

- Doar am vrut să mă documentez mai sigur - mă scuz eu.

Fără să dau în vileag scopul traseului nostru, am întrebat dacă în zonă mai la deal ar fi vreo casă de vânzare.

- Mai demult au fost, dar acum nu știu să mai fie, ce au fost au fost luate de către țigani la prețuri de nimic. Câteva case care au mai rămas nelocuite nu le mai vând oamenii, sunt mulți plecați în străinătate, poate se vor întoarce cândva să locuiască aici din nou.

Însoțitoarea mea, pasagera, cumpărătoarea, schiță un gest de nemulțumire socotind efortul deplasării fără a fi reușit. La intersecția de drum ce ne apare, marcat de tăcerea și gândul pierdut al pasagerei încerc o propunere.

- Știi ceva, hai să mergem după ciuperci. Partenera zâmbi, virez spre stânga.

Zbor spre infinit

- Fragment -

Dora Alina Romanescu

Pe drumul vieții am întâlnit oameni care mi-au înfrumusețat existența prin generozitatea și eleganța cu care și-au făcut simțită prezența față de mine, dar și față de semenii lor. Se spune că sufletul este unitatea de măsură a pământenilor. Poate... În gândurile mele pot să încapă mulți oameni, în suflet au loc doar cei care știu că mă iubesc. Viața poate fi trăită oriunde, dar este important cum o trăiești. Ea seamănă cu o călătorie plină de peripeții care îi dau savoare, o fac tainică, magică, dar în același timp poate să fie o piatră de moară care să-ți apese ființa. Oriunde te-ar purta pașii prin lumea asta mare, rămân în urma ta faptele tale. Când oferi dragoste și bunătate, rămâi în sufletul oamenilor o veșnicie.

***

Am părăsit ținutul natal când eram doar o adolescentă, dar în minte și suflet mi-au rămas locurile, pădurea, munții și mai ales oamenii acestor locuri. De câte ori întâlnesc oameni din ținutul mirific în care m-am născut, simt că ei aduc o bucăciță din frumusețea locului, că sunt învăluiți în aerul proaspăt al munților care dau semeție acestor zone binecuvântate de Dumnezeu. Recunosc imediat accentul, vorba domoală, recunosc sinceritatea, onestitatea, buna cuviință ale ardelenilor.

– De unde sunteți? am întrebat curioasă persoana din fața mea.

– Din zona Bârgăului.

– Am fost pe acolo, eu sunt născută lângă Năsăud.

– Ardeancă de-a noastră?

– Ardeancă adoptată de Dobrogea...

– Sunt Marta, iar soțul meu, Ștefan; locuim în Josenii Bârgăului! s-a prezentat frumoasa doamnă. Și noi avem pe cineva drag în Dobrogea.

Dialogul s-a legat cu repeziciune și într-o oră păream prieteni de când lumea, ori neamuri care nu s-au văzut de mult. De mai multe ori am trecut prin ținutul bârgăuanilor, am admirat frumusețea de neasemuit a locului, dar nu știam prea multe despre cei ce trăiau aici. Doream să aflu de la această familie minunată despre locurile care-i definesc, să cunosc obiceiurile și tradițiile care încă mai sunt prezente în viața sătenilor și, tainic, s-a născut în mintea mea dorința de a le afla povestea de viață.

Mă urmărea tristețea de pe chipul doamnei Marta, care făcea eforturi vizibile să o ascundă, însă este știut că nu poți intra în viața nimănui dacă nu ți se permite. Am lăsat dorința mea deoparte, îndreptându-mi atenția spre ținutul natal al noilor mei prieteni.

***

Meleagurile localității Josenii Bârgăului din județul Bistrița-Năsăud au fost locuite din timpuri străvechi. Istoria acestor locuri este deosebită, oamenii i-au dat grandoare, iar fiorul național și patriotic i-a situat printre românii iubitori de neam și țară.

Josenii Bârgăului este satul de reședință al comunei cu același nume din județul Bistrița-Năsăud și este formată din satele Mijlocenii Bârgăului, Rusu Bârgăului și cătunul Strâmba. Comuna se află situată pe DN 17, la 18 km de municipiul Bistrița, în direcția Vatra Dornei și în partea de nord-est a Transilvaniei.

Litera Nordului

Ținutul meleagurilor bârgăuane este mirific, iar frumusețea locurilor nu poate fi redată cu exactitate prin cuvinte. Oamenii care trăiesc aici sunt obișnuiți cu munții, văile, pădurile care-i înconjoară, însă cine vine pentru prima dată rămâne extaziat de splendoarea acestor locuri de o neasemuită frumusețe.

Localitatea Josenii Bârgăului și celelalte comune bârgăuane au făcut cinste județului, educația a pătruns cu repeziciune aici, oamenii au ținut pasul cu vremurile, tinerii s-au instruit în centrele importante din țară, apoi s-au întors în satele acestui ținut și au pus umărul la dezvoltarea lui din punct de vedere economic, social, cultural. În epoca comunistă, în Prundul Bârgăului era o fabrică de hârtie, care asigura locuri de muncă oamenilor din tot ținutul. Prelucrarea lemnului, creșterea animalelor, prelucrarea laptelui și agricultura au fost și încă sunt îndeletnicirile bârgăuanilor. Femeile din Josenii Bârgăului, la fel ca cele din toate comunele acestui ținut, sunt foarte pricepute la țesutul la război. Cu o măiestrie aparte, acestea țes covoare alese, de mână, pânzături, mai întâi țesute și apoi împodobite cu modele unice, neînchipuit de frumoase. Harnice și pricepute, bârgăuancele țes pânză de casă, fac țoluri, draperii și carpete, cusute manual, prosoape înflorate cu care în anii din urmă împodobeau pereții caselor, care erau puse la icoane sau pe după farfuriile din ceramică așezate pe pereții încăperilor. Acum, localnicii care iubesc tradițiile și obiceiurile, deși și-au construit case moderne, totuși au amenajată câte o cameră în care păstrează obiceiurile care au făcut cinste locurilor.

Această zonă a fost și este cunoscută pentru valoarea ei folclorică, obiceiurile și tradițiile sunt păstrate la loc de cinste în lada de zestre a neamurilor bârgăuane.

La loc de cinste este alaiul nunților, adică ospățul. Încă se respectă etapele acestuia: tocmeala și peșitul. Nunta este anunțată de „cemători”, care umblă din casă în casă și cheamă oamenii să fie prezenți la bucuria miriteilor. Unii tineri încă organizează nunți tradiționale. Atât mirele, cât și mireasa se îmbracă în frumoasele costume naționale. Alaiul este condus de stegari și călăreți și înfrumusețat de „druște”, adică domnișoare de onoare, îmbrăcate tot în costume naționale, iar părul le este împodobit cu flori. Călăreții sunt tineri din sat, care îmbracă caii în cergi înflorate, le împodobesc capul cu vâsc și flori, iar ei stau semeți în șa și conduc alaiul prin tot satul.

Mai sunt o serie de obiceiuri, cum ar fi:

Măsura oilor. Înainte de a pleca oile la munte, oierii se adună toți într-un loc special amenajat. Aici se mulg oile, se măsoară laptele și se preconizează câtă brânză va primi fiecare sătean care își lasă animalele în grija ciobanilor. Turma, însoțită de ciobani, pleacă înspre munții din apropierea acestor locuri frumoase, de Sfînții Constantin și Elena.

Sângeorzul este un obicei care se petrece de Sfântul Gheorghe. Această sărbătoare sfântă vestește și venirea primăverii. Natura începe să se îmbrace în haine noi. În această zi tinerii satului aleg un fecior frumos din rândul lor și îl îmbracă cu frunze, muguri, crenguțe înverzite, îl urcă într-o căruță, iar caii sunt împodobiți și ei. Alaiul pleacă prin sat și se oprește la casele fetelor bune de măritat. Acestea îi așteaptă cu ginars și prăjituri. La sfârșit se încinge o horă mare care exprimă bucuria tinerilor.

Sărbătoarea Sânzienilor a rămas un obicei împământenit în satul Josenii Bârgăului. Se spune că în noaptea de Sânziene, în 23 spre 24 iunie, se deschid porțile cerului și lumea de dincolo vine în contact cu lumea pământească. Cu acest prilej, în majoritatea zonelor țării se fac pomeni pentru cei plecați în veșnicie, numite „moșii” de Sânziene. În această noapte fetele obișnuiesc să pună sub pernă flori de sânziene, în speranța că își vor visa ursitul. În Josenii Bârgăului fetele aruncă o cunună de sânziene pe acoperișul casei. Dacă cununa rămâne pe acoperiș, fata se va mărita chiar în acel an, dar dacă se rostogolește și ajunge jos, fata o mai aruncă până reușește să rămână prinsă pentru a ști câți ani mai are de așteptat.

Vremurile în care trăim au lăsat în urmă multe dintre obiceiurile de altădată, dar există iubitori de glie și neam care mențin vie viața strămoșilor noștri, o cultivă cu sfințenie și o pun în lada cu zestre, drept mărturie pentru generațiile viitoare.

***

Litera Nordului

Familia ocupă un loc de onoare în viața sătenilor și nu a fost afectată de modernismul înțeles greșit de ignoranți și de necredincioși. Oamenii poartă straiile bunului simț, trăiesc în pace și armonie. Încă sunt la loc de cinste valorile morale ale oamenilor simpli, iar frumusețea lor sufletească i-a ajutat pe bârgăuani să-și păstreze la loc de mare cinste calitatea de oameni de omenie.

***

Prietenia se leagă între oamenii care trăiesc împreună o poveste sau au trecut prin bucurii ori drame asemănătoare. Fiecare om are o poveste. O poartă ca pe o taină în suflet, fie ea frumoasă ori tristă, veselă ori o grea povară. Pe drumul pe care-l parcurgem prin viață este bine să lăsăm o amintire frumoasă sau ceva ce simți că le va fi de folos oamenilor. Cu iubire deschizi ușa unui suflet, iar cu respect îți păstrezi locul în el.

Cu aceste sentimente m-am apropiat de familia Marta și Ștefan Suci și le-am cunoscut povestea de viață...

În Rusu Bârgăului a venit pe lume Ștefan Suci, într-o familie de oameni gospodari, oameni de omenie, muncitori și cinstiți. Ștefan, încă de mic, a prins drag de învățătură și a dorit să ajungă domn. Era prea mic ca să-și aleagă o profesie anume, însă dorea să învețe și să fie de folos oamenilor din satul natal.

Când vrei să îți împlinești un vis, este nevoie de dăruire și efort, de sacrificii și de multă ambiție. Oricât ți-ar fi de greu, nu ai voie să te dai bătut.

În zilele de sărbătoare, tinerii satului mergeau la biserică alături de părinți, respectau obiceiurile împământenite din neam în neam. La ieșirea din biserică satul era animat de locuitorii acestuia, în timp ce tinerii se plimbau veseli printre ei, ori se grăbeau să ajungă la locul unde se auzeau ceterile și contrabasul zicând o învățată la care feciori și fete, prinși în perechi, săltau veseli.

Într-o zi de sărbătoare, Ștefan a văzut într-un grup de tinere o fată de o frumusețe neasemuită. Din prima clipă și-a dat seama că nu-i localnică și, probabil, este venită la cineva în vizită. Până să o vadă pe această fată nu a dorit să aibă o prietenă, ori o iubită. Inima i-a luat-o la galop și s-a uitat spre grupul fetelor ca să vadă pe cine ar putea întreba cine-i frumusețea care l-a copleșit. Ochii i-au zâmbit când a văzut că de grupul tinerelor s-a apropiat verișoara sa, Floarea, ba chiar a îmbrățișat-o pe străină. A stat la locul lui, dar când a văzut că Floarea se îndepărtează de grupul fetelor i-a ieșit în cale și i s-a adresat:

– Ce face cea mai frumoasă vară a mea?

– Fac bine, a spus fata, privindu-l mirată. Am ieșit în sat, să mă bucur de această zi faină. Tu ce faci? După cât te cunosc eu pe tine, precis vrei ceva de la mine, pentru că altfel, chiar dacă suntem veri, nu mă prea bagi în seamă. Sunt uimită, m-ai și complimentat, ceea ce nu-ți stă în fire...

– Floareo, după ceea ce mi-ai spus, tu nu ai o părere prea bună despre mine.

– Păi tu nu vorbești cu nicio fată, chiar de-ți este neam. Nu știu dacă ești lotru sau te interesează doar învățătura și nu dai atenție nimănui.

– Nu sunt mândru, încă nu am de ce, dar nu am timp de distracții, m-am dedicat studiului în totalitate.

– Ei, uite, dacă nu vorbeam amândoi, ziceam și eu ce zice toată lumea despre tine, că ești încrezut și mândru.

– Floricică, gura lumii și drumul țării nu pot fi oprite, așa că nu-mi pasă. De ce nu mai stai cu fetele?

– Am de rezolvat ceva, apoi mă întorc. Am venit să o salut pe Marta. Nu știu cât stă la noi...

– Care Marta? a întrebat Ștefan cu o mină nepăsătoare, deși își auzea bătăile inimii în urechi.

– Este din Josenii Bârgăului, suntem împreună la Liceul Pedagogic din Năsăud. Ne înțelegem bine.

– A venit la tine?

– A invitat-o Uța, colega ei de bancă, dar dacă a venit în sat este musai să mă viziteze și pe mine. Te las, m-a trimis mama să o chem pe mătușa Sară să vină la noi. Când mă întorc, mai povestim... Ori... știi ce? Nu vrei să treci mai pe după-amiază pe la noi? Unceșu' Ion, tatăl tău, stă cu ticu' la un pahar...

– Poate am să vin... nu promit! a spus Ștefan cu o jumătate de gură, însă inima i-a răspuns fetei pe loc: „Vin, cum să nu vin?! Vin pentru Marta!”

Litera Nordului

În acea zi, Ștefan a cunoscut-o pe Marta, care era frumoasă și la chip, și la suflet. Avea o naturalețe care uimea, era blândă, serioasă, neînchipuit de bună. Lumina blândă și limpede din ochii ei frumoși încălzea sufletul celor cu care vorbea. De cum a văzut-o, Ștefan a știut că Marta din Josenii Bârgăului îi este sortită. Prietenia lor s-a transformat încet-încet într-o frumoasă poveste de dragoste.

***

După terminarea școlii, Marta a devenit învățătoare la școala din Josenii Bârgăului. Era iubită de oamenii satului pentru comportamentul onest și pentru omenia sa, iar mama sa, Anuța, se ruga pentru ca fata să aibă o soartă bună.

Când Ștefan a terminat facultatea, localnicii din Rusu Bârgăului au știut că acest tânăr deștept, dârz și ambițios, devenit profesor, se va căsători cu frumoasa Marta, fata Anuței de pe Șes, din Josenii Bârgăului.

***

Viața este o poveste scrisă de Dumnezeu, este precum o apă curgătoare care susură lin în albia sa cât timpul este frumos și devine învolburată când se stârnesc vântul și furtuna. Viața aduce mereu schimbări în atitudinea și conștiința oamenilor. Acest minunat dar primit de oameni de la divinitate înseamnă timp, iar timpul își învâрте neconținut și tainic roțile doar de el știute și care nu se opresc niciodată. Tăcut, tainic, elegant precum un gentilom, duce cu el ritmic zilele, nopțile, lunile, anotimpurile, anii... aduce vieți pe pământ, le duce pe altele în eternitate... roata lui nu se oprește niciodată...

***

Ștefan și Marta au fost binecuvântați să fie părinți. Venirea pe lume a primului lor băiat a fost o mare bucurie pentru cei doi tineri. L-au botezat Cristian, iar bunica Anuța s-a rugat în taină ca pruncul venit pe lume să ajungă în Casa Domnului, să îmbrace haină preoțească.

Când Cristian a împlinit 3 ani s-a născut Mădălin, învăluind în sărbătoare inimile părinților. Ce bogăție mai mare puteau avea Marta și Ștefan?

Glasul blând al bunicii Anuța, mâinile ei fermecate, cu care le gătea cele mai bune bucate, la care se alătura iubirea nemăsurată a părinților, le-au făcut celor doi băieți o copilărie de basm. Bunica a fost și a rămas taina cea mai dragă din sufletul copiilor, glasul ei blând i-a învăluit zi și noapte, zâmbetul, poveștile, învățăturile ei, toate au țesut în mintea și sufletul lui Cristian și al lui Mădălin grămezi de omenie, de sinceritate, de bun simț, de credință și nespuse de multă cinste.

Cât de bucuroși pot fi părinții care-și văd copiii porniți pe drumul vieții? Câtă bucurie poate să cuprindă sufletul mamei și al tatălui în clipa când cei cărora le-au dat viață au devenit oameni destoinici în societate, au un statut bine conturat, și-au întemeiat familiile lor, au devenit la rândul lor părinți? Nimeni nu poate cunoaște sufletul celor apropiați în profunzime, dar când trăiești sentimentul profund de a deveni părinte, înțelegi rostul profund și dumnezeiesc ce l-au primit.

Cei doi băieți ai familiei Ștefan și Marta Suci le-au împlinit viața, le-au dăruit cea mai măreață bogăție sufletească, erau bijuteriile lor de o inestimabilă valoare.

Cristian a urmat Teologia, așa cum și-a dorit în taină bunica Anuța. Nu l-a forțat nimeni să urmeze taina sacră a preoției, dorința i-a pornit din suflet, iar când a ajuns la Facultatea de Teologie din Cluj a realizat că are har și chemare spre acest drum, urmând iubirea lui Hristos față de oameni. Știa că cea mai temeinică învățătură ce o poate da credincioșilor este exemplul vieții sale. Nu oricine poate să slujească în biserică, iar cei aleși primesc de la Dumnezeu o putere mare, sfântă, sunt învăluiți cu Duh Sfânt. Preotul lucrează cu sufletele enoriașilor prin Taina Spovedaniei, ceea ce îl face să fie un bun pedagog, cu putere de pătrundere și cunoaștere a oamenilor ce vin să-și deschidă sufletul în fața sa. Se pune accent major pe sfințenia vieții, pe

Litera Nordului

moralitatea exemplară, pe știința și cultura preotului. Cristian Suci, tânărul din Josenii Bârgăului, a fost înzestrat cu aceste calități de excepție și a fost binecuvântat să ajungă preot.

***

Cel de-al doilea băiat al familiei Ștefan și Marta Suci, Mădălin, avea un suflet la fel de frumos și generos ca al fratelui său, dar era mereu în mișcare, era energic, dorea să facă cât mai multe lucruri, parcă ar fi fost în concurență cu timpul. A urmat Liceul Pedagogic din Bistrița, cu dorința de a ajunge dascăl.

Rugăciunile bunicii Anuța au fost ascultate și cei doi nepoți au pornit în viață așa cum și-a dorit femeia. Au ales profesii care să le fie de folos semenilor, au devenit oameni importanți prin faptele lor, prin dăruirea lor pentru oamenii lângă care trăiesc. Femeia dorea ca nepotul său să educe copiii din satul natal.

În timpul liceului, băiatul a făcut sport, îi plăcea să citească, dar era și alături de tinerii din satul natal. După terminarea liceului, pașii l-au purtat pe Mădălin spre Universitatea din Cluj-Napoca, unde a absolvit Facultatea de Istorie. Nu s-a oprit din a învăța, simțea că mai trebuie să facă ceva și de aceea s-a înscris la Facultatea de Drept din Constanța. A terminat-o și s-a întors în orașul de Someș.

Gândul îi era mereu la Măriuca, o fată frumoasă din Alba, stabilită și ea în Cluj. Aveau o relație de aproape 3 ani. Tânăra era statornică, devotată, cinstită și serioasă.

Mădălin și-a făcut o societate imobiliară. A muncit mult până când afacerea a devenit profitabilă. În postura pe care a dobândit-o prin muncă putea să o ceară de soție pe Măriuca.

S-au căsătorit, avându-i alături pe cei dragi, atât din partea familiei sale, cât și rudele soției din Alba. Erau fericiți!

Ziua în care Măriuca l-a anunțat că vor avea un copil l-a făcut pe Mădălin să plutească. Își dorea să fie tată, iar în inima lui s-a născut dorința de a avea o fetiță.

Măriuca a adus pe lume o minune de fetiță, iar părinții au botezat-o Sofia Maria. Mădălin era peste măsură de fericit. Taina din inima lui a devenit realitate, copila care a venit pe lume i-a împlinit visurile, l-a definit ca om, ca tată, ca bărbat, ca soț. Avea sufletul plin de iubire și de multe ori o privea cu o teamă inexplicabilă. Dorea pentru fiica lui tot ce este mai bun pe lume.

Copila le-a îmbogățit viața, se simțeau împliniți ca familie și ca părinți. Mădălin o privea extaziat. A fost prezent la fiecare etapă a dezvoltării fiicei lui. O privea cum mănâncă, o admira când dormea, s-a bucurat când i-a crescut primul dințișor, a râs cu hohote când l-a strigat „tata” și a țopăit de bucurie când a făcut primii pași.

Mădălin muncea mult pentru cele două ființe miraculoase din viața sa, Sofia Maria și Măriuca. Chiar și după ce a venit pe lume minunea lui, bărbatul avea aceeași atitudine, de alergător de cursă lungă, neobosit, mereu preocupat pentru a rezolva cât mai multe probleme. Deseori, intra în contradicție cu timpul, i se părea că-i este potrivit, că trece prea repede și, deși aleargă, aleargă, mai are mult până să ajungă la linia de sosire.

Simțea că este cu adevărat fericit când era alături de fetița și de soția sa. De multe ori rămânea cu ochii pironiți pe Sofia. Uneori se gândea că va veni o zi când aceasta își va urma drumul ei și el nu va mai fi prezent tot timpul în viața sa. „Oare o va mai iubi cineva la fel de mult cum o iubesc eu?” se întreba speriat. Alunga imediat gândul din minte și își răspundea liniștit: „O s-o iubească la fel cum o iubesc și eu pe mama ei!” Simțea că are în suflet un infinit de dragoste pentru Sofia Maria, dar, fără voia lui, simțea o teamă, o neliniște care-i învăluia din când în când ființa. „Dacă acum, când este mică, ai temeri, când va crește, cum te vei manifesta?” se întreba deseori. „Voi fi un tată permisiv, dar și exigent, voi fi mereu în urma ei, dar nu o voi sufoca cu prezența mea!” își răspundea, fără prea multă convingere.

***

Universul dăruiește oamenilor din energiile lui benefice, îi ocrotește, îi îmbracă în vălul său miraculos, le dovedește mereu că este prezent în viața lor, chiar dacă ei sunt un bob de nisip în imensitatea pe care doar

Litera Nordului

Creatorul o poate cuprinde. La naștere, pământeni sunt curați și puri, apoi, în timpul vieții, fiecare merge pe drumul pe care-l consideră benefic. Oamenii pot fi mândri de faptele lor sau pot să le ducă pe umeri asemeni unor greutăți imense, conștienți sau nu de ceea ce au făcut cu viața lor. De cum înțelegem ce înseamnă a trăi pe pământ, ar trebui să știm că nimic nu ne aparține pentru totdeauna.

Avem multe de învățat în viața noastră pământească din experiențele bune și mai puțin bune ce le trăim. Tot ce ni se întâmplă dureros este pentru un anumit motiv și reprezintă o lecție pentru noi, pe care trebuie să o acceptăm și apoi să ne urmăm drumul prin viață, dăruind dragostea noastră semenilor.

În viața noastră nu suntem statornici în credință, nu avem sufletele curate precum neaua. Deseori avem momente de ezitare, de îndoială în puterea forței divine, nu ne facem timp să vedem durerea și lacrimile celor de lângă noi.

***

Despărțirea de o persoană dragă doare, indiferent de vârsta pe care o are în momentul când trece în neființă. Un gol imens în sufletul copiilor îl lasă plecarea părinților. Ca om, oricât ai fi de puternic, nu poți să accepți cu ușurință despărțirea definitivă de cei care ți-au dat viață, care s-au chinuit să te facă om de omenie, să-ți facă un viitor solid, să te facă fericit. Este în legea firii, sunt ritualuri care se repetă generație de generație, oamenii le trăiesc, le jelesc, le acceptă.

Oricât de evoluată și înțeleaptă este știința actuală, nimeni nu știe ce se petrece în veșnicie. În afară de Iisus, nimeni nu s-a întors din moarte ca să povestească despre viața de dincolo. Adevărul este la Dumnezeu; noi, muritorii de rând, trebuie să alegem calea pe care trebuie să mergem prin viață, pentru că, la plecare, săracul nu lasă nimic pe pământ, iar bogatul nu ia nimic cu el, ambii sunt egali în fața Judecății de Apoi.

***

Mădălin, Măriuca și Sofia Maria erau nespuse de fericite. Aveau tot ce își doreau. Iubirea, pacea, armonia le învăluiau viața. Și, totuși, Mădălin avea în adâncul ființei sale o cumplită dorință de a trăi cu mai multă intensitate, de a realiza mai multe lucruri, de a împlini mai multe visuri care îi clocoteau în minte și suflet. Ar fi vrut să poată zbura peste ani... peste timp, peste infinit. Poate că aceste neliniști l-au făcut să-și trăiască viața la cote maxime, poate că aceste visuri l-au făcut să alerge prea repede spre... veșnicie.

În acea ultimă zi din viața de pământească și-a îmbrățișat cu mai multă dragoste soția. A dus-o pe Sofia la grădiniță și, pentru prima dată, fetița a plâns când s-a despărțit de tatăl ei, spunându-i:

– Tati, o să-mi fie dor de tine!

– Și mie o să-mi fie dor de tine, dar vin tot eu să te iau de la grădi!

– Vreau să vin cu tine la serviciu, tati!

– Și serviciul tău? Nu o să se supere doamna educatoare că nu te duci în clasă? Scăunelul tău nu o să plângă că a rămas singur? Toate celelalte vor fi ocupate de copii, iar el va sta fără tine...

– Bine, tati, dar vreau să vii repede să mă iei acasă... Promiți?

– Promit, prințesa mea! Dacă nu pot, vine mama, iar eu o să vă pregătesc o surpriză foarte mare, la care nu vă așteptați. Te iubesc mult, frumoasa mea!

– Și eu te iubesc, tati!

Fără să știe ce îl așteaptă, Mădălin nu a spus un neadevăr fetiței sale, numai că ce a urmat a fost o dramă, nu o surpriză.

După ce a rezolvat mai multe probleme din firmă, s-a gândit să meargă la sala de sport, să se relaxeze, să scape de tensiunea pe care o simțea în tot corpul. Nu-i dispăreau din minte chipul fetiței lui dragi și mai ales cuvintele ei: „Tati, o să-mi fie dor de tine!” Bărbatul și-a spus că o să stea la sală doar o oră și se va duce

Litera Nordului

el să o ia pe minunea lui de la grădiniță. Nu a sunat-o pe Măriuca, dorea să fie amândoi acolo când va ieși din sala de grupă fiica lor.

La nicio jumătate de oră de când era în sala de sport, lui Mădălin i s-a făcut rău. A simțit că nu mai are aer, apoi a fost învăluit de o beznă care l-a înspăimântat. În acea întunecime a apărut bunică Anuța, care l-a luat de mână și l-a dus spre o lumină binefăcătoare, apoi, deodată, s-a simțit ușor precum un fulg... A început să zboare... Cu gândul la Sofia și Măriuca și-a început zborul spre infinit...

***

O dramă fără margini o trăiesc părinții care sunt încercați de Divinitate ca să fie ei aceia care își vor conduce copiii pe ultimul drum. Este o durere fără margini. Lacrimile le ard obraji, tăciuni aprinși le ard sufletul.

Un om fără încercări nu poate să ajungă la durerea care învăluie inimile părinților când își pierd o părticică din sufletul lor. Când te desparti de un prieten drag, suferi, te zbuciumi, ești trist. Timpul așterne peste rană uitarea și „viața merge mai departe”, așa cum spun oamenii care nu au nicio legătură cu povestea prin care treci.

Când pierzi o persoană ruptă din tine, sufletul ți se sfâșie, rămâne orfan și zdrobit cât mai trăiești pe pământ, chiar dacă viața își continuă cursul. Suferința, întristarea, mâhnirea, chinul, jalea, amarul te mistuie, te învăluie, te urmăresc oriunde te-ai duce. În afară de durere, niciun alt sentiment nu mai are loc în mintea, în trupul, în inima ta. Dacă lacrimile nu-ți mângâie obraji clipă de clipă, din inimă îți picură ritmic, ca dintr-un perfuzor, fără încetare, picături de sânge, care-ți ard în flăcări întreaga-ți ființă. Oamenii nu-ți simt durerea care te pâjolește, deși încearcă să-ți fie alături, te țin de mână, fac eforturi să te ajute să te ridici de jos. În realitate, doar tu trăiești drama trecerii în veșnicie, prea de timpuriu, pe neașteptate, a sufletului rupt din tine și pe care Dumnezeu l-a luat în Împărăția Sa.

Cei ce au rămas să-l jelească cu lacrimi de foc nu știu dacă au fost pedepsiți pentru păcatele lor sau ale neamului lor, ori poate că Divinitatea i-a pus la încercare. Este lucrarea Lui și nu o putem discuta, deși în inima noastră roiesc un noian de întrebări, ne chinuiesc o mulțime de gânduri.

Plecarea lui Mădălin a pustiit sufletele părinților, al soției și ale celor care l-au iubit. A lăsat în urma lui un dor nesfârșit, le-a îndoliat sufletele pentru totdeauna.

Un duhovnic înțelept a spus: „Amintirile care dor purifică sufletele, le mângâie. Ele sunt transformate în dor și tristețe. Lumina sfântă care le învăluie vindecă rănilor din piept, dă putere vieții să meargă mai departe.”

Mădălin și-a luat zborul spre stele, spre infinit. A lăsat în urmă jale și lacrimi. Cei dragi s-au rugat ca sufletul lui să stea în lumină și verdeață, unde nu există nici durere și nici suspin. Mama Marta se roagă necontenit pentru băiatul ei drag și simte o mângâiere fără margini când o privește pe Sofia Maria, vede în copilă o părticică din sufletul fiului adorat.

Fără voie sau cu voie, conștient sau inconștient, noi, pământeni, risipim comoara vieții, pe care nu o mai primim a doua oară. În călătoria noastră pe pământ, viața noastră poate fi lină, liniștită sau zbuciumată, tristă, agitată. Dumnezeu ne cere să iertăm greșelilor noștri, dar să ne iertăm și pe noi, pentru că, oricât am suferi, lumea nu se va opri în loc pentru durerea noastră. Trebuie să încercăm să fim o binecuvântare pentru cei din jurul nostru, pentru că am fost creați spre a bucura și a ne bucura împreună cu alții.

Mântuitorul li s-a adresat apostolilor Săi: „Cine iubește pe tata, ori pe mama mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine; și cine iubește pe fiu, ori pe fiică mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine. Ferice de acela pentru care Eu nu voi fi un prilej de poticnire!”.

Debut cu aromă de cafea

Laura C. Munteanu

Încă am senzația uneori că aud vocea mamei, prin telefon: „Ce faci? Hai că te-aștept cu o cafea!”

În perioada respectivă, mă chema foarte des la cafea, sau ceai, sau compot, sau sirop... Deoarece îmi publicase tata primul volum de versuri și oricine mergea în vizită la ei... dorea, nu dorea... (doream, nu doream...) TREBUIA să mă cunoască. De data aceasta era vorba de un prieten scriitor al tatei.

-Și? Ce-ai mai făcut? Îl întrebă pe tata.

-Destule... printre altele, i-am publicat primul volum! Spuse tata, privindu-mă foarte mândru. Am zâmbit și eu pregătindu-mă să mulțumesc pentru felicitările aferente, convinsă fiind că voi impresiona plăcut cu "marea" mea realizare. N-am apucat să sorb o gură de cafea din ceașcă, pentru că în timp ce suflam ușor să nu mă frig (nu că nu m-aș mai fi fript...), aud:

-Și ce faci cu ea?

În momentul acela, m-am străduit să nu râd, vârându-mi efectiv buzele în cafeaua fierbinte, nepăsându-mi desigur de faptul că mă voi frige amarnic. M-am ars corespunzător, însă (probabil) m-aș fi ars și mai rău dacă-i răspundeam fix ce ați fi răspuns (cred) și dumneavoastră la această genială întrebare! M-a ajutat mult acea cafea! De aceea îmi amintesc încă gustul ei. (Și temperatura). Și-mi amintesc privirea tatălui meu, în momentul în care se aștepta de la mine, un răspuns. N-am văzut atâta panică în ochii lui, de foarte mulți ani! Parcă-l auzeam: „Nu spune vreo tâmpenie!”

-Păi... după ce mă obișnuiesc cu ideea, poate o dăruiesc prietenilor, dar na... e poezie... nu știu cine are răbdare să citească prostioare lirice.

-O să-i facem o lansare frumoasă și o s-o trimit la niște reviste, la niște critici... încercă tata, să dreagă răspunsul meu.

Acum zâmbesc, în clipele acestea în care această amintire se așterne pe hârtie. Dar în momentul acela... cum să spun... simțeam cum trece prin mine privirea tatei. Iar mama, draga de ea, părea și ea amuzată, știind ce gândeam.

-Vreți un pahar cu apă cu sirop? Am făcut sirop de căpșuni! Foarte bun! Spuse mama, cu atâta... drag,

încât în tonul vocii sale, părea a se fi adunat tot siropul de căpșuni din beciul nostru!

-Sigur!

S-a ridicat repede foarte bucuroasă și în treacăt mă prinse de mână și-mi șopti zâmbind: „Toată ești tat-to!” Și-am mai luat repede o gură de cafea. Nu mai era chiar atât de fierbinte ca... prima, dar tot frigea puțin. Însă nu puteam altfel să-mi stăpânesc râsul, văzându-l pe tata cum încearcă să mă salveze, și cât o amuză acest fapt, pe mama.

Acest „toată ești tat-o” l-am auzit de-a lungul vieții (până la cei 48 de ani pe care i-am împlinit azi), pe foarte multe tonități din gura mamei! (Unele... mai înalte-așa). Dar ce n-aș da acum să mai aud asta, măcar o singură dată! Pe orice tonalitate! Și să-l aud pe tata, indiferent ce ar avea să-mi spună! Am înțeles atât de multe, acum! Sunt atât de recunoscătoare acum pentru acea invitație la cafea din partea mamei! Nu voi uita niciodată acele momente... atât de simple... în care NOI eram atât de... noi. Nu știu ce iubesc acum mai mult: să scriu versuri sau... amintirile rămase (definitiv, sper), în sufletul acesta nătâng, al meu. Trebuie să scriu despre asta. Pentru că unele lucruri se scriu mai ușor decât se spun. În aceste momente în care încerc cumva să-mi salvez amintirile, înțeleg cel mai bine cuvintele părintelui curentului filozofic al deconstrucției, Jacques Derrida: „Ceea ce nu se poate spune, nu trebuie mai presus de toate, să fie redus la tăcere, ci trebuie scris”. Întrebarea aceea, care m-a luat prin surprindere în aceeași măsură în care m-a amuzat, mi-a revenit în minte, după fiecare volum de versuri publicat. Și aproape întotdeauna când s-a întâmplat asta, mi-am făcut câte o cafea pe care am băut-o fierbinte. Foarte fierbinte. Privind spre cer și zâmbind... sperând că tatăl meu, scriitorul **Dumitru Munteanu**, fondatorul revistei **Litera Nordului**, ne zâmbește și el dintr-un capăt de cer, împreună cu mama, poeta **Nazarica Munteanu** și cu ceilalți scriitori bistrițeni plecați prea devreme din această efemeră viață pământeană, dar rămași mereu în sufletele noastre!

Regăsirea prin iubire

Radu Botiș

Volumul „Regăsiri”, autor Ana-Cristina Popescu, apărut la Editura InfoRapArt, Galați, 2022, a adunat în paginile lui poeme de dragoste de o neasemuită frumusețe și valoare literar-artistică. Fiind un volum *In Memoriam*, versurile surprind trăirile eului liric în absența persoanei iubite. Aș putea spune că tocmai această depărtare fizică a persoanei iubite aprinde focul creator „M-am întors să plâng cu versuodată / Tot ce-a plecat spre câmpuri de verdeață, / M-am întors spre tine poezie, / Să-mi plâng dragostea, de Cerul Sfânt chemată.” Unele poezii din volum sunt imnuri de preamărire a persoanei iubite „M-ai

ajutat să mă înalț / Și m-ai urcat pe un pedestal / Eram în toate doamna ta / Și muza ce te inspira. [...] M-ai ajutat să urc pe munți, / Să ating norii cei pufoși [...] Te bucurai când eu zâmbeam / Când soarele îl atingeam [...] M-ai ajutat și-ți mulțumesc, / Să merg prin lume, să zâmbesc. [...] Acum ești înger sus în cer, / Mă ocrotești și mă veghezi, / Să nu renunț la ce iubesc, / Să urc spre stele, să zâmbesc.”

Animat de dorința de a simți persoana iubită aproape, eul liric încearcă să comunice cu ea prin elementele cadrului natural, atât terestre, ca de exemplu frunzele, cât și cosmice, luna „Te-aud în vântul ce frunza o valsează, / Te-aud în luna ce-mi veghează somnul [...] Te-ud cum taci și mă iubești în taină”. În poezia „Tainic îmi vorbești” toate elementele cadrului natural au câte un mesaj de la persoana iubită „Și toate-mi vorbesc / Îmi vorbește ploaia [...] Îmi vorbește floarea / În vânt lin cicoarea [...] Mă cheamă albina, / În câmp plin cu floare, / S-ascult vânt și soare, / Să îți aud iar glasul, / Însoțindu-mi pasul.” Imaginile auditive ce aduc murmurul iubirii de pretutindeni par a se pierde toate în poezia „E atâta tăcere fără tine”, dar lacrima este cea care le readuce la viață, e cea care dă glas celui ce a muțit „E atâta tăcere fără tine, / Încât am început să aud / Plânsul firului de iarbă, / Atunci când zgârie pământul / Și strigă după lumină [...] E atâta tăcere în toate / Și-atâta glas ce ar dori să cânte, / Dar lacrima plecării printre îngeri / A închis ploaia din cerul inimii / Și e atâta liniște.” Versurile poeziei „Ai lăsat” arată urmele adânci ce le lasă iubirea prin locurile pe unde trece, mai ales în sufletele ce le atinge „Ai lăsat în mine / atâta tu, cât pentru infinite vieți; / Ai lăsat în mine / atâta oglindă, / că m-am metamorfozat în noi, [...]”, iar versurile „Ai lăsat în mine / atâta stâncă, / că mii de vieți le visezi împreună cu tine” par să te împingă cu gândul spre concepția mistică a reîncarnării spulberată parcă de ideea eternității din finalul poeziei „Ai lăsat / o urmă de tu prin

mine / pentru eternitate. „Șah la rege” pornește de la jocul de șah „Dar regele și regina / eram noi”, însă regina va rămâne singură să ducă lupta până la final după ce regele „a coborât în lutul potrivnic și rece”. Poezia „Până dincolo de mormânt” trimite cititorul cu gândul la „Povestea Porcului” a scriitorului Ion Creangă, la un loc departe de această lume unde iubirea își are sălașul petru eternitate, un loc al speranței, al reîntâlnirii „Poate ai simțit cândva acea ardere a ființei, / Atunci când iubirea și-a găsit casa / În adâncul ființei tale, / Ea ți-a întins mâna, / Iar tu ai strâns-o cu putere, / Ai lăsat puntea de aur să curgă, / De la bordeiul tău / Până la palatul unde-și are cuibul / Pasărea Iubirii / Și atunci au venit / Păsările fermecate / De la Mănăstirea de Tămâie / Și-ai început să-ți cânti imnul tău, / Să te transformi”. Chiar dacă persoana iubită a plecat pe un drum fără întoarcere, ea a rămas pentru eul liric un izvor edenic „O primăvară caldă în a vieții – mi grădină.”

Poeziile din volumul „Regăsiri” au menirea să încălzească sufletul oricărui cititor și să-l determine să se coboare în sine spre căutarea la rândul lui a adevăratei primăveri care nu este altceva decât dragostea, să se regăsească pe sine prin iubire, așa cum autoarea Ana-Cristina Popescu s-a regăsit pe sine prin iubirea ce a trecut dincolo de prag.

regasiri.webp

Traficanții de suflete – un roman cu secvențe de viață autentică

Alice Valeria Micu

Dora Alina Romanescu, prolifică scriitoare născută pe meleagurile Năsăudului, își exersează constant puterea narativă și revine în atenția cititorilor săi cu un nou roman de ample dimensiuni, „Traficanții de suflete”, apărut în 2020 la Editura Eco Transilvan. Așa cum face de multă vreme, autoarea privește lumea contemporană cu tarele ei și construiește o acțiune ce se desfășoară de-a lungul adolescenței și tinereții personajului principal, Iasmina. Universul feminin, cu toate aspectele sale, este dublat de perspectiva spirituală ce caracterizează profilul sufletesc al autoarei și care este transferat personajelor față de care Dora Alina Romanescu dezvoltă afinități. Deși firul epic este în totalitate unul ficțional, numeroasele aspecte ce nuanțează și jalonează labirintul destin al protagonistei sunt decupaje de realitate cotidiană.

Autoarea abordează un aspect mai puțin prezent în temele literare, dar întâlnit în cinematografie, și anume traficul de persoane și lumea crimei organizate. Fără să fie un roman polițist, „Traficanții de suflete” seamănă mai degrabă cu scenariul elaborat al unei serii televizive cu evidente valențe educative: binele învinge răul, iubirea triumfă, rugăciunea și curăția sufletească sunt ocrotitoare, banii și succesul nu sunt neapărat premisele fericirii, nimeni nu e ferit de rău, convertirea păcătosului, rețeaua crimei organizate care face orice pentru a-și atinge scopurile sunt tot atâtea motive pe care se țese o intrigă plină de răsturnări de situație. Dramele personajelor le marchează existența, iar ele pot fi, la fel de bine, ale noastre, căci se mișcă într-o strictă și acută contemporaneitate, făcând din romanul „Traficanții de suflete” o lucrare prozastică socială, de-a lungul căreia se derulează cinematic secvențe din lumea tulburată de azi. Naratorul omniscient dă verdicte, face judecăți de valoare, filosofează de-a lungul unor fragmente ce nu fac parte din schema romanului, dar autoarea simte nevoia să dubleze caracterul profund moralizator al dramei cu texte în care își exprimă în mod explicit filosofia și concluziile la care a ajuns prin experiența de viață.

Dreptatea este văzută de autoare prin glasul unei bunici („Mai presus de iubire este dreptatea, draga mea noră! Fără dreptate, omul nu este om, țara nu este țară”, p. 56), pentru ca spre final să întâlnim inserate două versete din *Psalmi* („Dreptatea Ta este dreptate în veac și legea Ta, adevărul”, din Ps. 118, verset 142, și „Drepte sunt mărturisirile Tale în veac; înțelepțește-mă, și voi fi viu!”, din Ps. 118, verset

Litera Nordului

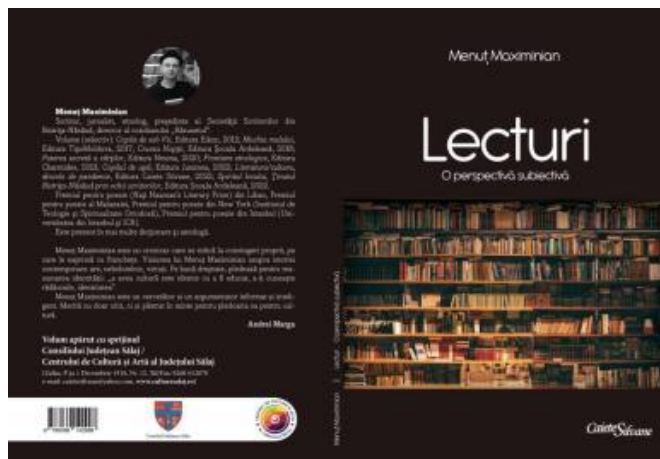
144), cu valoare explicativă pentru traiectoria personajelor. Sunt referințe de înțelepciune divină la care Dora Alina Romanescu raportează întregul său discurs epic și pe care le-ar fi putut pune ca *motto* al romanului. De fapt, Divinitatea este cupola sub care se petrece întregul fir epic, astfel încât frecvențele raportări ale personajelor la practicile ritualice creștine sunt reflectări ale demersurilor personale ale autoarei, căci în toate personajele pozitive transpar elemente ce compun portretul scriitoarei. Poate de aceea, uneori, personajele sunt mai înțelepte decât sunt corespondentele lor din viața reală, căci Dora Alina Romanescu este sinceră și nu rezistă tentației de a împrumuta personajelor sale atitudini, expresii, gesturi. Dumnezeuul acestui roman este unul drept, ocrotitor, o figură iconică, așa cum îl întâlnim în frescele lumii monastice românești, o amplă și amănunțită Judecată de Apoi: nicio faptă rea nu rămâne nepedepsită, nicio faptă bună nu se stinge fără ecou și fără binemeritata răsplată, încât fragmentul din „Scrisoarea către Corinteni” a Sf. Apostol Pavel, cu versetele binecunoscute – „Dragostea este îndelung răbdătoare, este plină de bunătate; dragostea nu pizmuiește; dragostea nu se laudă, nu se umflă cu mândrie (...) Dragostea nu va pieri niciodată!” – vine ca o firească încheiere.

„Traficanții de suflete” nu este un roman cu scheme narrative complexe, cu o sintaxă generatoare de efecte de stil, ci este unul dedicat lecturii de plăcere, cu secvențe de viață autentică, fără să fie inspirat din cazuri reale, însă de-a lungul căruia autoarea își ține cursul de morală *sui generis*, îmbrățișându-și personajele construite cu iubire maternă și lepădându-se, ca în ritualul botezului, de Răul sub chip uman. La urma urmelor, bătălia finală dintre cele două forțe antagonice este dusă de fiecare dintre noi cu armele personale și din tabăra căreia îi aparține fiecare cu viața și acțiunile sale, iar alegerea Dorei Alina Romanescu transpare din fiecare pagină a „Traficanților de suflete”.

Menuț Maximinian, cronicarul literar

Icu Crăciun

Menuț Maximinian a înțeles de mult timp că interfața dintre autor și cititor este recenzentul sau cronicarul și că arta înseamnă dialog, că ea, arta, este cea care seduce și farmecă omul într-o împlinire sa spirituală.

Cea mai recentă carte a sa se intitulează **Lecturi – O perspectivă subiectivă** (Ed. Caiete Silvane, Zalău, 2024, 256 pp.) și adună cronicile apărute în perioada 2021-2023, din revistele: *Caiete Silvane*, *Mișcarea Literară*, *Neuma*, *Tribuna*, *Apostrof*, *Nord Literar*, *Răsunetul Cultural* ș. a. El și-a structurat acest volum în șase secțiuni: *Sensuri/Contrasensuri*, *Literatura dincolo de ecuații*, *Împotriva uitării*, *Lumea la microscop*, *Strigătul poetului* și *Răzlețe*.

Poarta cărții se deschide cu un articol omagial dedicat lui Andrei Pleșu cu ocazia împlinirii vârstei de 75 de ani, unde comentează câteva lucrări ale ilustrului filozof: **Despre destin**, **Ochiul și lucrurile** și **Capodopere în dialog**, în care Andrei Pleșu pledează pentru nevoia de modele, apropiindu-și cititorii prin „puterea cuvântului”.

Într-o altă cronică, comentează volumul *Muzica gândirii*, o antologie editată de Cătălin Cioabă și Grigore Vida, care înserează câteva texte dedicate filozofului Gabriel Liiceanu, cu ocazia trecerii sale în cel de-al 80-lea an de viață, semnate

de: Ana Blandiana, Mircea Cărtărescu, Cătălin Cioabă, Mircea Flonta, Ioana Pârvulescu, Smaranda Vultur, Therry Wolton, Melania Cincea, Ioan Stanomir, Radu Paraschivescu și alții.

M. M. scoate în evidență faptul că prietenii lui Liiceanu au comentat răspunsurile acestuia la întrebările pe care și le-a pus în căutările sale de-a lungul timpului: *Au oamenii nevoie de libertate?*, *Există o enigmă a răului?*, *Avem oare toți un destin?*, *Cine sunt eu?*, *Cum pătrunde spiritul în lume?*. Despre scriitoarea Ana Blandiana, M. M. scrie în articolul *Povestea unui om cu suflet de delfin*, unde povestește despre vizita Domniei Sale la Bistrița cu ocazia susținerii conferinței **Poate poezia salva lumea?** și, în special, despre **Cartea cu delfini**, semnată de Serenela Ghițeanu, în care asistăm la un dialog fertil, din timpul pandemiei, dintre ea și Ana Blandiana, cea „hărăzită de Dumnezeu cu mulți talanți”, răspunsurile fiind „adevărate poeme în proză” în care și-a revărsat „întregul conținut sufletească pe hârtie”, golindu-se „de tot și definitiv”.

Când scrie despre volumul lui Andrei Oișteanu, laudat de Mircea Cărtărescu pentru curiozitatea sa, **Moravuri și năravuri – eseuri de istorie a mentalităților**, amintește despre capitolul *Suntem ceea ce purtăm. Schimbarea la haine a României*, și face trimitere la o scriere a lui Alecu Russo, unde acesta notează: „straiul face omul”, explicat astfel: „straiul turcesc, moale și larg, ar fi încurajat servilismul, corupția și plecaciunea”, iar „hainele nemțești ar fi impus mai multă demnitate și verticalitate fizică și morală”, opinie împărtășită și de Mircea Eliade, când, întors din India, „face elogiul hainelor orientale, largi și moi, dar tocmai din perspectiva unei vieți sedentare, împotriva se celor care consideră hainele europene ca fiind confortabile”.

Cartea medicului cardiolog Laura Poantă, **Omniscop**, este comentată în textul *Oglinzi de întâlnire cu sensurile vieții*; M. M. subliniază că volumul acesta „aduce teme actuale despre deculturalizarea societății prin folosirea facebook-ului cu emoticoanele și abrevierile cărora li s-a pierdut originea” sau despre eseurile dedicate perioadei Covid-19, despre relația om-animal de companie; tot aici, Laura Poantă „scrie despre marile întrebări ale lumii, despre legende, miturile, zeli și religiile care au apărut odată cu cuvintele și vor dispărea, probabil, doar dacă oamenii vor amuți”, dar și despre rolul important pe care literatura trebuie să-l aibă în școală etc.

În partea a 2-a, Irinei Petraș îi este recenzat volumul **Efectul de crepuscul**, „ce conține eseuri și divagări”, după cum notează și autoarea pe copertă, ține să precizeze M. M. Temele obsesive ale Irinei Petraș: Transilvania, românitatea și limba română, moartea, visul, locuirea, relația ficțiune-reality, imaginația și gândul..., se regăsesc în mai toate cărțile sale, dar, de data aceasta, autorul îi remarcă „structurile semantice [...], pornind de la rădăcini, de la istoria în care de multe ori am stat cuminți, lăsând loc invaziilor dinspre toate punctele cardinale, uitând să stăm drepti în fața lumii, la modul în care știm să ne respectăm limba și cultura sedimentată în sute de ani...”.

Antologiile, „serioase și sobre”, făcute cu mult gust de președinta Filialei Cluj a U. S. R., sunt unice în peisajul literar românesc. Despre cea de-a 9-a a *FestLit Cluj*, din 2022, vorbește în continuare și M. M., cea având ca temă **Petrecere cu stil**, scriind: „Cartea aceasta vine să ne amintească despre bogăția poveștilor pe care le au legate de bucate transilvănenii, despre delicatesele așezate în farfurie și despre poveștile acestora, moștenite de la bunici”; numărul celor cuprinși este prea mare pentru a-i aminti aici, deși M. M. citează câțiva dintre ei. Un spațiu mai mare acordă celeilalte antologii alcătuită de Irina Petraș: *Lumea din cuvinte. Realitate și ficțiune*, din care sunt citate câteva opinii exprimate de cei cuprinși în ea. O altă carte recenzată este **Deschideri** de Petru Poantă, ce cuprinde „interviuri și memorii, un fel de autobiografie indirectă, pentru a da iluzia unei

prezențe (..) la zece ani de absență”, după cum notează Irina Petraș și Laura Poantă, soția și fiica regretatului critic clujean, care, de-a lungul vieții, a promovat permanent valoarea literară. Cine vrea să cunoască mai bine viața și gândurile sale, profunde, despre „lumea fascinantă a literaturii și culturii”, despre „întoarcerea continuă la lectură”, inclusiv la „cărțile fundamentale ale literaturii universale”, sau despre fenomenele literare contemporane acestui important intelectual al Clujului, trebuie, neapărat, să citească și cartea aceasta este îndemnul lui M. M. Cronică intitulată **O bogăție lexicală frapantă** se referă la ceea ce scrie criticul literar Mihai Zamfir despre poetul George Coșbuc în *Scurtă istorie – panorama alternativă a literaturii române*, unde apreciază „imensa cultură a lui Coșbuc”, acesta fiind „cel dintâi scriitor care înainte de Macedonski aducea o replică verosimilă poeziei eminesciene”, adăugând că „a fost un om foarte citit, traducând enorm, de la *Odiseea*, *Eneida*, literatură sanscrită, marii clasici germani până la *Divina Comedie* a lui Dante”, pe care a studiat-o 15 ani. Mihai Zamfir are o viziune proprie – zice M. M. – despre lirica erotică sau pastelurile bardului de la Hordou.

Partea a 3-a începe cu textul **Jurnalul de călătorie**. După ce face o incursiune stufoasă cu privire la diaristica românească, începând cu **Însemnare a călătoriei mele** a lui Dinicu Golescu și continuând cu scrierile de gen ale lui Asachi, Alecsandri, Kogălniceanu, Bolintineanu, Gr. Alexandrescu, Vlahuță, Iorga, Sadoveanu, Camil Petrescu, M. Eliade, Z. Stancu, Petru Dumitriu, Geo Bogza, Demostene Botez, Cezar Petrescu, Călinescu, M. M. prezintă două cărți de același fel scrise de A. E. Baconsky, scriitorul trecut la cele veșnice, împreună cu soția sa, la cutremurul din 4 martie 1977; este vorba despre **Remember jurnal de călătorie** și **Fals jurnal de călătorie**, ambele apărute în 1968. În primul volum, descrie călătoria, făcută cu trenul sau vaporul, ce pornește din Sofia și ajunge până în Moscova (aici, printre altele, vizitează Casa Muzeu Dostoievski, mormântul lui Esenin etc.), Leningrad, Batu și Siberia. În cea de-a 2-a carte, Baconsky, scrie M. M., ne duce la Viena, Graz, Salzburg, Paris, Milano, Florența, Roma,

Veneția sau vede Elveția „din tren”. În calitate de diarist este prezentat și scriitorul Marius Chivu cu trei dintre cărțile sale în cronică de întâmpinare ***Călătorind în jurul lumii sub semnul lui trei: Trei săptămâni în Himalaya, Trei săptămâni în Anzi și Trei săptămâni în Atlas***. Secțiunea a 4-a începe cu o cronică dedicată romanului de 577 de pagini ***Marea carte a uitării*** al lui Gabriel Chifu, intitulată ***Măștile societății antedecembriste***; aici, M.M. punctează: „Întinzându-se între anii 1961 -2004, romanul este ca un jurnal fidel ce aduce în viața noastră, pe luni și pe ani, viața a trei familii și a 12 personaje”, „din care noi, toți, avem de învățat din lecțiile istoriei”, chiar dacă protagoniștii sfârșesc în uitare. ***Trei lucruri*** poartă numele textului dedicat altor trei cărți ale scriitorului Mircea Cărtărescu: ***Nostalgia, Știutorii*** („cu trei proze din cele 40 așezate în ***Orbitorul***”: ***Badislavi, Circul și Nunta***) și ***Theodoros***; firește, din primul volum comentează prozele ***Nostalgia*** cu ***Mendebilul*** și ***Gemenii***, apoi ***REM, Arhitectul*** și ***Ruletistul***. Mult mai comentat este romanul ***Theodoros***, „care în traducere înseamnă Darul lui Dumnezeu”; acesta adună în jurul său „o lume cu frumuseți ale limbii, basme românești, cărți populare, bestiarii, opera unor enciclopediști antici ca Herodot sau Plinius, cărțile sfinte ca ***Biblia*** și ***Kebra Nagast***”. Directorului revistei ***Neuma*** și al editurii cu același nume, Andrea H. Hedeș, îi comentează trei cărți în cronică ***Dansând pe mare: Cei care dansează***, un volum de eseuri, „scrise cu nerv, cu o implicare emoțională și intelectuală bine stăpânită” zice M. M., citându-l pe Adrian Alui Gheorghe, romanele ***O întâlnire pe strada Hazard***, în care „personajul feminin se confruntă repetat cu o regenerare a timpului”, și ***Marea e frumoasă ca tine*** ce „ne poartă pe alte tărâmuri, de această dată europene și asiatice”, o poveste de dragoste (...) ce are în centru credința, (...) demonstrând că dragostea este cea care învinge, dând viață și sens lumii”. Mult premiatului profesor universitar și critic literar Răzvan Voncu îi recenzează cartea de proză ***Stele pitice***, care cuprinde opt ficțiuni, cu „o lume pestriță” ce redă „fidel societatea plină de fisuri în care trăim”, cu deosebire „găștile literare

din jurul revistelor”, accesarea unora „ce se visează scriitori în funcții datorită partidelor”, precum și invadarea imposturii, când „anormalul devine normal, în timp ce valorile sunt puse la colț”.

Poeților le este dedicată secțiunea a 5-a, ***Strigătul poetului***. Mi se pare firesc că M. M. începe cu ***Introducere în poezie*** a poetului Ion Mureșan, care are ca motto aserțiunea: „Am avut o nevastă care m-a părăsit din cauză că scriu poezii” și îngână: „Eu știu să mă prefac că sunt fericit”. Cartea aceasta – scrie M. M. – „oglindește stări ale sufletului poetului” cu două capete, „dar și ale lumii în care trăiește”. Poemele sale sunt „adevărate declarații de dragoste pentru lirica românească”, încheie M. M. Un alt poet recenzat aici este Nicolae Avram, cu volumul ***Marea din spatele caselor de piatră cu acoperișul roșu***, despre care afirmă: „Poezia lui Nicolae Avram este născută din suferință”, aici, „ne întâlnim cu psalmi ai suferinței, ai strigătului poetului, psalmi construiți după alte structuri decât acelea ale bisericii, după ale omului ce își recunoaște păcatul, dar este conștient și de talantul de a lucra cu cuvântul”.

În ultima secțiune, ***Răzlețe***, sunt așezate răspunsurile lui M. M. la anchete pe teme diverse, făcute de revistele: ***România literară, Apostrof, Neuma, Caiete Silvane***.

Trebuie să mai spunem că M. M. recenzează aici și antologii sau cărți semnate de: Alexandru Petria, George Vulturescu, rebrenologul Iacob Naroș, Vasile V. Filip, Adrian Popescu, Sorin Preda (nepotul de frate al lui Marin Preda), Simona-Grazia Dima, Carmen Ardelean, Robert Șerban (în dialog cu Dorin Tudoran), Episcopul Macarie, Cleopatra Lorințiu, Sergiu Radu Ruba, Horațiu Mălăele, Carmen Firan, Viorel Mureșan, Eugen Barz, Mihaela Vechiu, Liviu Ioan Stoiciu, Alexandru Vakulovski, Cassian Maria Spiridon, Marin Mălaicu-Hondrari, Olimpiu Nușfelean, Ioan Cioba și alții.

Cronicile lui M. M. stârnesc curiozitatea cititorului, îl ispitesc și-l invită la lectură imediată.

Am uitat...

am uitat vârsta la care m-ai strigat
aruncând praf în ochii timpului
mi-a rămas această bucată de cer
-suflet albastru de toamnă -
mâine va fi cald
ți se vor dezgheța gândurile
din tăcerile adunate în toamne
sărutându-ți privirea
și dintr-o așteptare în alta
prin fumul zărilor
aș fi vrut să văd că vii
surprinsă în brațele mele
de șaptele realității
când șchiopătând cu visul
ne va dura până la izvorul
amintirilor
și trupu-ți rătăcit în înserări
se va dezbrăca rănit de tăceri
ca o tresărire albă de sfânt
prin genele nesomnului meu
atunci când te aștept mereu
înger desculț coborât pe pământ!

Am ajuns...

am ajuns să-ți știu
respirația inimii
și sufletu-ți ce vibrează
a răsărit de soare
cântecele lagunei
înalță albatroșii dragostei
săgetând văzduhurile
până dincolo de orizontul
așteptării!
Ah! și tu ca o taină
te strecuri
în așternutul visului
adunându-te încet, încet,
în lumina din mine.

Icoana numelui

În icoana numelui tău
o mână nevăzută
seamănă neliniștea
ploaie târzie de vară
sihăstrită în ochii tăi
veșnicia dragostei
prinde contur ca o chemare
și te face tot mai frumoasă
când te surprind
desculță, îmbujorată
zăvorâtă în pleoape
rătăcind prin noi
cu umerii albi ca de crin

Poezii pentru mai târziu

aș vrea să mergem cu dor
pe drumul liniștit al înserării
mână în mână
și timpul să curgă alene
tot mai departe tot mai
târziu
spre marile taine
ascunse într-un ultim sărut
nu-i așa că vei inventa
un curcubeu
în care să încapă
toate
cuvintele
declarațiilor de
amor
când picură-n
suflet
atâta
întomnare

Dumitru Brăneanu

Suntem două toamne

suntem două toamne
pierdute într-un joc de contrast
ochii tăi
au culoarea
frunzelor ruginite
și sunt cer
și-mi lasă gust de dor
în suflet
octombrie e luna
când amândoi am dat
bună ziua
cu un strigăt
adânc de viață
de s-a auzit până la Dumnezeu

Păstrează-mă

păstrează-mă
în fagurele sufletului pierdut
merinde pentru mai târziu
cât încă nu mă desfrunzesc
amintirile
cât încă umbli desculță
vară de lumină
printre tomnatice gânduri
cât încă beau liniștea
din căușul privirilor tale

Litera Nordului

Cald

*Cald. Suficient de cald
cât să ungi
o felie din pâinea inimii
cu untul de arahide al gândului
peste care să presori
puțină pulbere de stele
suficient de cald
cât să sudezi
la arcul voltaic al pasiunii
două suflete
căldura mâinilor care se caută
împărtășesc aceeași dragoste
prin mlaștinile sângelui
aleargă câini zănatici
care împrășcă ziua cu noroi
Numai tu știi
cum să potolești
furia îngerilor
cu un surâs ce vindecă
trecerea timpului
te simți azi
căldura inimii mele
copac înflorit
îmbrățișând cerul.*

Eu vin ca o ninsoare

*Unde ești fiu al ultimei ninsori,
Unde ești mamă a cerului Marie,
Te văd trecând prin ceruri deseori
Lumină rugătoare către Fiul Tău
Când eu vin și vin ca o ninsoare
Dintr-un alt ev uscat de omenie
Disperare de îngeri că veșnic ninge
Peste o mare de gheață tot mai
tristă
Peste o mare a bucuriei ce nu
există
Rugă de pasăre, credulă, nebună
Ce crede că poate face lumea mai
bună
Din coasta gândului sângerând
creștin
Ridicăm palate și turnuri de venin*

*Că nu mai sunt multe fiare în
pădure
Necredincioșii nu vor să creadă
Că toate s-au mutat în stradă
În orașele planetei imature
Stă-n slăvi rugina lumii ca-ntr-un
stup
Obârșiile tainei s-au istovit în trup
Se-abate lumea din calea ei cea
dreaptă
Sub foșnetul vremii se destramă-n
faptă
Bucăți se face de-atâtea frunți
bătută
Și peste toate la pândă, neagra
doamnă mută.
Unde ești Fiu al ultimei ninsori
Neputincioși pornim spre Tine Tată
Din lumea aceasta crucificată
Să nu murim în ea de două ori.*

Truditor la nemurire

*Îmbrăcat în straie albe
ca un proscris spre eșafod
trudesc la țesătura tăcerii
umbră a luminii
furat uneori de ispita viziunii
ecouri dintr-o veche poemă
sângerez din rana rostirii
ca pe o sfântă inutilitate
mă strecur fluture pe lampă
năier contemplând nesfârșitul
fața nevăzută a invizibilului
geometria golului de dincolo
de tăcerea lui Dumnezeu
amintire a începutului lumii,
să abordăm arhitectura păcatului
printre disperări și arpegii*

*de spaime
undeva, cândva
lângă menajeria infernului
lăsând în veșnicii splendori
nemuritoare.*

Atlas

*Ca și Atlas port pe umeri
-repetabilă povară-
un munte împovărat de păcate
din care curge
un râu negru și mâlos
și-n cascade repezi resfiră
„paloarea unor clipe indecente”
prin pădurea de patimi
când urlă lupii a uitare
sângerează luna-n sufletul meu
sunt copacul care moare-ncet încet
îngenuncheat
în solul pietros al necredinței
și-n noaptea mea sihastră
curăț întunericul din mine
„ca să respir culoarea ta albastră”
să îmbrac cămașa dragostei
să pornesc spre eșafodul lumii
cu tăcerea care mă plânge
cu moartea care bate
în tâmpla inimii iertare
să fiu răstignit Hristoase
pe crucea Învierii Tale!*

Ioan Radu Văcărescu

peste ani veți înțelege

peste ani veți înțelege dragii mei
măcar veți bănuî
cum stau în cer ca și pe pământ
ființele și lucrurile lumii acesteia
ani nu mulți dar destui încât să fiți
prea obosiți ca să luați totul de la
capăt
sau poate că totuși nu
și sunt eu acuma prea pesimist
zeii au îmbătrânit și ei
iar unii au dispărut de mult
și-odată cu ei nevinovăția și
frumusețea lumii acesteia
și lumilor celorlalte atârinate
în crengile marelui arbore alb ca
zăpada
peste ani destui încât să fiți
prea obosiți încât să vă mai încânte
soarele
prea crud al zilei de zece aprilie
sau poate că nu
și atunci veți vedea cu sufletul
ochilor
magnolierul de pe bulevard în ploaie
cu flori albe uriașe și efemere
scăpărând apoi sub razele târziei
primăveri

poate că peste ani veți înțelege
dragii mei
sau măcar veți simți un fior
nebănuî
cum stau ființele și lucrurile acum și
întotdeauna
în lumea aceasta și în celelalte lumi
adunate în cupele însângerate ale
magnoliilor
și adevărat vă spun de pe acum
în aceste cuvinte vegetale
simple și adevărate ca trecerea
vremurilor
ca seva suptă din pământul mamă
de rădăcina copacului:
odată veți înțelege că toate acestea
stau așa cum trebuie
și de asemenea așa cum ar trebui să
fie
pe pământ și cu creștetul în lumină
cu rădăcinile adânc în pământ
și coroanele albe în cer
iar sufletul
sufletul meu dragii mei
în lumea aceasta și în celelalte lumi
e o petală alb-violacee
o atingere atâta de veridică
încât iată cum peste ani
stă pe umărul vostru obosit
ca un corb împărătesc
și din când în când coboară umil
și vă încioacă tălpile scorjite ale
picioarelor
urcă greoi și vă mângâie blând cu
aripa
tâmpile spoite cu lumina sângerie
de april
a vremurilor duse
croncăne rar și vă-mpunge în
dreptul buricului

ca și cum ar vrea să alunge din
lumea aceasta
și din celelalte lumi veșnica-nserare

puls

așteptam întotdeauna pe podul din
parc
așezat pe balustrada de lemn
deasupra văii aurii
și ea venea de sus printre tei și arini
parcă plutind spre valea domoală
într-o ceață ușoară
ne așezam pe bancă dincolo de
pârâu
și puneam capul pe sânul ei stâng
îi auzeam inima cum bate
ca un ceasornic un pic imprecis
niciodată cu mai puțin de nouăzeci
de gonguri pe minut
într-o amiază de medardus a plouat
cu găleata
fulgerele cădeau unul după altul
unde la marginea parcului
și când a venit am alergat
și ne-am îmbrățișat sub un tei uriaș
iar când s-a liniștit i-am ascultat
inima
cu urechea lipită de iia albă cu flori
albastre
udă learcă
era speriată ca un înger cu umerii
înfrigurați
și ornicul bătea cu două sute pe
minut
mai târziu la fel îi bătea în fiecare
seară
când ne întindeam unul lângă altul
pe salteaua așezată direct pe podea
și puneam urechea cu grijă sub sân

Litera Nordului

și palma stângă pe burta sferică
precum un pătrar de lună
și lângă inima ei bătea la fel de
repede
altă inimă
cât un mugure undeva în dreptul
buricului
acum stau și aștept
precum înțeleptul pe malul râului
întomnat
lalelele galbene din grădină
sunt încărcate de ultima zăpadă
și îi aud inima cum bate-ntr-o rână
sub soarele proaspăt de martie
cu o sută de picuri pe minut
de pe coroanele aurii aplecate-n
țărână

forsythia

n-am mai coborât de mult scara
aurarilor
acuma sunt singur
atunci ultima dată
chiar în pasajul îngust
la mijlocul vârstei noastre cenușii
cum zicea pe vremuri Dani
am intrat în peretele foarte înalt
printr-o ușă de fier cu lustin și cu
Radu
ne-am așezat la o masă joasă și
rotundă
pe niște tabureți de lemn
care semănau cu turele de șah
ca și când ne-am fi adunat în jurul
focului
la munte la fântânele
și radu a și zis bătrâne
mai ții minte coliba de sub runcuri

când femeile noastre erau la
examene
și jucam popice cu sticlele de rom
de-un kil
și dani s-a urcat până în vârful celui
mai înalt
mesteacă din cindrel s-atingă luna
neagră
acolo-n penumbre am vorbit mult
despre viață și despre dragoste
și ne durea în șaișpe de literatură
foarte târziu de fapt dimineața
devreme
când am ieșit în pasaj din peretele
ăla de cărămidă veche
zăpada era până la genunchi
și abia am urcat fericiți scara
aurarilor până sus în oraș către casă
acuma cobor în piațetă să fac
fotografii
pentru albumul cu orașul meu natal
acolo cerul nu se prea vede
și-n jur nu-s decât piatră și
cărămidă și obloane de lemn
cu vopseaua verde scorojită
și lustin zicea pe vremuri și ale lui
Ivănescu-s la fel
și frunzele singurului arbust care a
rezistat acolo
în umbra deplină parcă-s arse
mereu
și de culoarea nisipului în cuptorul
de sticlă
și la întoarcere chiar pe scara
aurarilor spre oraș
ușa veche văd că-i zăvorâtă cu un
lacăt uriaș
și murdară și una cu peretele palid
și Dani e dus de-o viață
și lustin e mort de mult

iar Radu rătăcește pe ici pe colo
prin orașele civilizate ale apusului
acasă descarc cele patru fotografii
și de patru ori la rând
ecranul se-nchide cenușiu
error in page
le suprapun cumva ca să pricep
ce se întâmplă
și în imaginea brusc ivită
pe ecran abia zăresc un perete
până la un cer abia bănuie
și umbra unui arbust fără frunze
cu flori de aur

stindard

ca la un semn
apărut pe cer de nicăieri
frumusețea lumii de-altădată
și nevinovăția vechiului duh
au dispărut ca un abur
ridicat de pe pământ în văzduh
mă ghemuiesc în lumina ce moare
în umbră pură și fără hotare
cu coiful spart
cu fața suptă
înalt stindardul meu de luptă
cu mare greutate încropit
din al melancoliei zdrențuit lințoliu
din petece de aripi frânte
și din coji desprinse din zăgăveala
aureolelor sfinților în doliu

Litera Nordului

Ion Istrate

Aed

se-ncheagă
septembre
aci
și arde-n armoriu-i de oase

sub surele zodii pustii
prin stinse
arame pâcloase

cenușă și fum
și deșert
se-nvolbură-n toarse fuioare

e vremea!

ce-așteaptă
să pleci
din trupul de marmori
și soare

din chipul
cu ochi vineții
ca norii amiezii
senine

din umerii
albi
străvezii

din carnea
ce-n lanțuri mă ține!

când sângeră-n negura
grea
cocleala
sub stinsa maramă

când dinspre speranțe
abia
cocori
de cuvinte mai cheamă!

așteaptă!

nu-s numai aed!
voi fi
călăuza de seară!

pe drumul
pe care te pierd
vom arde-n aceeași brățară!

Ecou de baladă

plutea în lume
o calmă înserare
și-o toană de aprilie
în gând

țeseau
miresme blânde
din uitare
păienjenii
pianelor de vânt

când din adânc
mi-ai murmurat
cu teamă
desperecheat
al sângelui rondel

prin părul
ca o floare de aramă
ce troienea-n fierbintele crenel

și tresărind
sub albul stins
din haină
mi-ai dezvelit
noptaticul sipet

când în orbirea ochiului
o taină
creștea
într-un parfum de menuet

sub palida lumină
a înserării
învinsă
în miros de măgheran

când limpezind
fragila ferecare
tălăzuiai
în golul diafan

spre clipa
fără timp
înrobitoare
ce-n miezul ei
torid
ne legăna

când sângerând
în lină înecare
o floare neagră-n ochi
se scutura
sub vrerea caldă-n care

din veștminte
ne căutam
cu un adânc flămând
când era-n lume-o zariște
fierbinte

și-o toană de aprilie
în gând...

Arald

va sosi vântul tainic
arald
deșteptat undeva
între astre

vânăț semn
peste-al mării smarald
orb emir
al genunii albastre!

când plutind
ca în vis
aiurând
sub profunda perdea de lumină

Litera Nordului

în înalt
va mai fi
doar
un gând
respirat din dogoarea senină!
când chiar duhul cel rău

de-ar lăsa
prin văzduh
peste câmpul în goană
chipul tău minunat
și abia
ochiul ei l-ar mai ști
diafană!

voi sui
fără grai
în îngheț
prin nocturnul scobor de la poluri

fără faima
de fost călăreț
peste albele lumii platouri!!

ca o toană
de aripi bătând

prin profunda perdea de lumină
pe sub zarea spre care

urcând

vom intra
în uimirea deplină!

Robul din rai

mi s-a cerut
să scriu
citeț și clar
precum un scrib
tocind penița fină!

nu mă ascuți?
sunt eu
robul din rai
cu ochii injectați
de plombagină!

nemaivăzut
nemaștiut
din fum
înverșunând
prin scris
o spaimă veche!

cu trup de-alumn
crescut într-un alun
uscat acum
din veacul nepereche!

efeb
și bard
prin cursul nelumesc
în care-n vărsământ
e-aceeași toamnă!

când n-aș mai vrea
cuvântu-n care trec
să-l las
închis
în spaima
ce-l înseamnă!

efeb
pribeag
dar hotărât să scriu
cu o cerneală veche
spermanțetă

să nu mai știu
de sunt
tulumbagiu
ori minaret
născând
o baionetă!

efeb
și bard
când chiar mai monoton
decât un tril
râde amiaza lină!

nu mă ascuți?
sunt paznicul din somn
cu ochii injectați
de plombagină!

Liviu Ioan Mureșan

adeptii șoaptelor

ei din acea nevoie firească dar
fatală
în mijlocul pieței clădiră catedrală
și cranii ridicară cu scripete de aur
simbol deasupra turlei un cap de
minotaur
mărindu-se piața cu mii și mii de
fețe
ce tănuiau nestinse dorințe
îndrăznețe
prin labirint trecură adeptii și căzură
în patima uitării slăbiți peste
măsură
din vârful catedralei cu rânjet îi
petrece
schelet de minotaur un trup inert și
rece
de taur căpățâna și focul din orbite
împiedică adeptii ce mor pe
nesimțite
aceasta-i mântuirea împinși buluc
spre poartă
să intre în piață cei pricopsiți de
soartă
în binecuvântarea blestemelor
căzute
tăcere nefirească a urletelor mute

din două nefirescuri în așteptări
duale
un corp uman un craniu și mii de
catedrale

cum să îngrijești poezia

când scrii o poezie o ascunzi
căutătorii de poezii
vor spune e la sertar
doar tu și poezia știți secretul
o poezie tăcută
pitită în sine
o poezie resemnată
cititorii să o revigoreze
să o strige "poezie! poezie!"
când treci
cu speranța că ispitită va ieși
murmuri în gând
"stai acolo plătând, lasă ispitele
cititorilor"
și atunci când din neatenție
căzut oboselii
slăbești lesa inimii
numai atunci ea scoate un sunet
scapă o lacrimă

rugăminte

privește-mă cum aș fi
un pumn de țărână
un praf în bătaia
vântului
cernoziom hrănitor
privește-mă cum m-aș împrăstia
în particule
m-aș lăsa pe sol
atras de gravitație
o dâră călăuză.
privește-mă cum ai privi
o movilă
în care

sufletul cărțiței
deschide ochi.

să nu arzi cartea

anarhiștii începură să se
cotonogască de la steagul acela
o față cu fața acoperită în haine
largi violete cu gura
desenată până la urechi
incendie steagul mare agățat pe
remorca utilitarei
alții călcau în picioare stegulețe
rămase de la
demonstrații pro
o rafală îi culcă la pământ unii în
sânge alții călcându-se
în picioare
fata se legăna luminată părea vie
râdea
rafale oprite de o explozie
mirosul de teamă scrijelită pe lame
zimțate
un chip deslușit prin fum tremura
voce
versete din Carte
îngenuncheau
oameni stupefiați priveau înlemniți
vitejii acopereau pantalonii
stropiți cu urină
chipul creștea tremura
tunet și trosnete de oase
la intrarea în beznă Ambrozie se
ruga cu gluga trasă până
la sprâncene
avea Cartea în inimă
bătea versetele binelui
se ridică scoase candela izbind
năprasnic
fata căzu iar zâmbetul rece i se
strânse pe vârful buzei de
sus

Litera Nordului

sărutând întunericul înghițind voce
tunet și oase

poveste

ce contează pentru mort
dacă pământul e sferic sau plat?
să aibă doi metri adâncime și încă
vreo doi
pentru rădăcinile arborilor
lacrimile nu trec prin filtrul acela
gândurile și razele presupusului
soare
așisderea
ce contează pentru mort
fetișul alăturat animalul sacrificat
aurul
ce contează pentru mort
moartea
supraviețuirea celor ce cred despre
forma pământului
ce contează pentru mort
cucuveaua țipând
ce contează pentru mort
maioneza tăiată
a fost odată ca niciodată
ceea ce nu contează pentru mort

autobiografie

în momentul curgerii timpului
răsuflat ușurat de
strângere
ceea ce îmi părea neant era afară
și am plâns.
când s-a făcut prima noapte
strângerea a devenit ușurare
m-am gândit să mai treacă un an
și a trecut.
an după an
dezvățându-mă.
alergarea mi-a adus deznădejdi
speranțe anuale

bunuri inutile
dar legitime supraviețuirii.
în momentul curgerii timpului
au apărut ușurați de strângere ei
să îmi reproșeze de ce an de an
alergând
nu înaintează
ci se apropie de strângere
de parcă viața ar fi o crimă.
cum să le explici că viața nu e cu
ziua
că deceniile nasc
ceea ce nici măcar nu poți bănuși?
și cum să le explici că și tu deceniile
trecute
te-ai luptat cu sentimentele
pe care tot timpul
le-a închegat?

rugămintă

privește-mă cum aș fi
un pumn de țărână
un praf în bătaia
vântului
cernoziom hrănitor
privește-mă cum m-aș împrăștia
în particule
m-aș lăsa pe sol
atras de gravitație
o dâră călăuză.
privește-mă cum ai privi
o movilă
în care
sufletul cârțiței
deschide ochi.

povești

povestea e despre
păpuși
marionete

oameni
despre povești inventate
mergem iute la mall
sau mai bine ieșim pe terasă
privim reclamele suspendate
ne dăm cu telegondola
iarna e de o frumusețe
infernală
trosnesc oasele
fumul e pentru descântec
mijim ochii
în hora plăcerii
colective
urgie în care se contopesc
ochii și coapsele
ea trece unduindu-și trupul
face chemare cu degetul
ne pătrunde privirea ei
salivăm
nici prin cap nu ne-ar trece
să ne dezghețăm limbile
forjate și nichelate
cu sunete
amăgitoare
stați liniștiți
nu sunteți singurii ce plutesc
pe aici vânătorii luau la ochi

vulpi gata turcoaz

le țintuiau pe umerii ei
și tot își unduia ideile
făcea semne
disperate
cu inima
pentru altă poveste

Melania Cuc

Răspunsuri nepotrivite

*Nu sunt responsabilă cu forja destinului;
Nu sunt omul ce bate fierul la cald,
pregătește brățărilor și cătușele
ce se vor topi negreșit în rugurile de pe malul Gangelui
personal.*

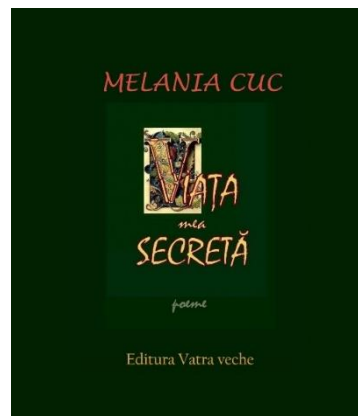
*Miroase a mirodenei amestecate
și nu găsesc cuvintele potrivite pentru a descrie,
după chipu-mi și asemănare,
rostul hăitașului ce se preface că doarme
pe patul puștii de vânătoare.*

*Cum să mă convingi
că lemnul din giurgiuveaua ferestrei,
acea materie în firească descompunere,
va înfrunzi în a treia zi din primăvara asta?*

*Toate răspunsurile noastre sunt nepotrivite,
și am înecat, la furie, toate corăbiile
într-o sticlă de șampanie Dom Perignon.
Aleluia!!*

*Nu acesta este vinul băut în Galileea,
nici oțetul cu care am umezit gura Însetatului
pe Golgota.*

*Se cutremură pământul sub tălpi,
cuiile desprinse din cruce vibrează,
sunt doar un om și nu am ce le face.*

Lacrima de măslin

*Că, de ce merg prin lume cu grenada în brațe,
de nici heruvimii, nici serafimii nu îmi acordă
o a doua șansă?*

*Jocuri de lumini și de umbre;
penumbre fără noimă șterg ziua,
precum o ploaie de vară ascunde varul de pe pereții
odăii
nașterii mele.*

*Ritmul vieții-mi, între cer și pământ,
este un preambul, un discurs de intrare în rol
a actorului căruia nu i-am cioplit statuie.*

*Oricum, tu nu crezi în povești și, dacă încă mă mai
aștepți, nu
este pentru că ți-ai dori să împărțim,
frățește, pământul, pe care s-au stins și păpădiile
și candelabrele.*

*Am avut o singură șansă la supraviețuire,
dar... n-am găsit nici curajul, nici arginții de schimb.
Între timp, Mirungerea, Taina s-a desăvârșit
prin lacrima prelinsă direct din trunchiul măslinului.*

Litera Nordului

Altă dimineață cu schije de imagini

Am cucerit orașul dintre cer și pământ.

Altă cruciadă a arcului cu doar două săgeți.

*Se trântesc ușile de la arhivele-
publice;
porumbeii călători sunt gata să-și
reteze
articulația piciorului în inelul nou, de
zirconiu.*

*Și furtuna asta va trece din om în om,
din pom în pom, și ne vor rămâne
doar ferfenițe
din fluturii pe care i-am gândit,
construit din celofan ignifug.*

*În scumiera stradală încă arde un
muc de țigară.
Nici un sunet din clopoțelul de bronz
nu mai vine
spre ieșii imaginary, ai sărbătorii pe
care
am călcat-o în picioare.*

*Este o altă dimineață cu brumă târzie
și imagini potrivite să te îndemne la
cafea
cu lapte de soia.*

*Noi nu bem lumină!
Vinul s-a acrit în butoaie,
precum băutura centurionului ce a
înzecit setea
Osânditului de pe Golgota.*

*Eu îmi pierd timpul bun de lucru.
Tu câștigi mereu dar nu pui premiu
pe cifrele deșteptătorului.*

*Pisici albe și pisici negre mirolăie,
pe acoperișul caselor pe care le-am
părăsit cândva.*

*În restul vremii e liniște, loc de întors
cheia jucăriei
cu inorogii prinși în caruselul din tablă
ruginită.*

*Nu, nu mai suntem copii de părinți.
Ș-apoi?!*

Nu a fost odată

*L-am văzut în oglinda retrovizoare.
El nu mi-a recunoscut retina nouă-
nouă,
Eu eram din cerneală și cu
diamant veritabil
în inelul de sârmă ghimpată.*

*Povestea noastră nu avea cum să
înceapă cu
A fost odată!*

*Incendii nimicitoare s-au petrecut
de atunci, pe pământ și în soare.
De jur împrejurul orașului sunt
culturi
ce scutură polen, pe drumul
noptilor albe.*

*Nu vedem cu ochi buni prăvăliile
ce își expun marfa de
contrabandă,*

*nici fetele din grădina botanică
exersând aria Traviatei, fără voce,
fără instrumente-n orchestră.*

*Cum să-ți cer să porți păcatele
mele
cele nestrigătoare la cer ?*

*Jur pe sănătatea grâului de colivă,
pe ziua de sâmbrie și pe
veșmintele
celui ce mătură strada de penajul
de după bălălia îngerilor!*

*Nu am plan, măsură pentru vorba
ce îmi tremură ca vrabia în gură.*

*Între noi, oaspeți din întâmplare,
ai serilor urbane,*

*se aprind focuri inofensive,
bengale.*

*Mă lași să plec, să-mi trag visele și
pașii,
peste dalele acoperite cu resturi
din hrana
lăsată la îndemâna porumbeilor,
în plină gâlceavă.*

*În urma mea,
nicio grădină nu este a Maicii
Domnului,
doar insomniaci aproape incurabil*

Litera Nordului

Prins între cuvintele mele

mă zbat să-ți scriu
ca de obicei
nu știu cu ce să încep

chiar acum
peste colină trec ploi
parcă imaginile tale
petrecute din vis

parcă obosiți norii
chiar aici
se lasă pe iarbă
vântul încă rece iubire
își caută un loc
unde să ațipească

ți-am spus dragostea mea
ți-am scris cred
că mă învelesc în fiecare noapte
cu eșarfa ta
cu tine

ți-am scris pe fereastră
te-am desenat cred
și ploaia
șiroia din spatele ochilor tăi
în realitate

vezi
vezi iubire cum urcă melcii
spre streșina casei
și eu încă lenevesc
uitat în privirea ta
încă îmi întind mâinile
să-ți ating inima

încă mișc
marea cu degetul
doar pe tine uneori
uneori
nu reușesc.

Am dus copilăria la țară

erau munții prinși de cer
erau apele mai limpezi decât
roua
erau poveștile imagini
crescute din noi

în fiecare trăia câte-un zmeu
în fete câte-o zână

atunci
poate nu demult
nu era timp
nu era decât spațiul acela
în care jucam oarba

anii încap uneori într-un cuvânt
încap în praful de pe ferestre
încap într-o tresărire

de fapt
tu iubirea mea
ai trăit deja în visele mele
eu mă credeam păpușa aceea
care era cu tine mereu
în podul casei

nimeni n-ar fi crezut
că ai fi avut nevoie de
credinciosul
care să-ți asculte gândul

erai atât de frumoasă
când printre țigle
trecea firul luminii
și-ți mângâia părul întunecat
tu erai precum ziua
din care cădeau umbrele ploilor
umbrele păsărilor călătoare
umbrele primăverii
adunate în florile merilor

ATILA RACZ

câtă copilărie ne mai rămâne
acum
câtă bucurie
când îți amintești
și amintirea pare a fi iubirea
care se stinge.

Tânărul preocupat de cărți

și femeii romantice
a plecat
fiecare dispăre îi spun poetului

nici amintirile
nu ajung prea departe
nici ele

prezentul caută ziua de mâine
iar mâine
cine știe dacă mai suntem

să rămână vorba-ntre noi
îmi spune
așa cum umbra ta
ar sta să cadă
să cadă în cea desprinsă din mine
să rămână cuvântul tău
în cel scris de mine
dar mult mai adânc
mult mai trăit
mult mai apropiat de iubire

Litera Nordului

să rămână viața mea
în cea crescută de tine
dar mult mai aproape
de suflet
mult mai aproape de clipa ce vine

iată
în drumul meu
întotdeauna spre fericire
împăcat te rostesc
tu cea care te întorci
în poezie.

Ce-aș vrea

când voi fi plecat
să vă întâlniți în această casă
de hârtie
și să beți
să fiți veseli
povestiți ce-ați mai făcut
din viață

spunea tatăl
în acele zile în care venea
peste noi iarna
și
nu se putea face nimic în grădină
nimic prin cuvânt

noi copiii
nu credeam încă
nu înțelegeam încă
de ce oamenii pleacă

nu înțelegeam că viața se duce
spre tihnă

astăzi de pildă
aș vrea să ajung acasă
acolo unde ne-am încrestat pe
grindă
înălțimea
prima iubire
tresărirea

să simt încă o dată
acea bucurie adevărată
acea bucurie împlinită
ca atunci
când ne lua tata măsura tălpii
să ne cumpere bocanci

puțin puțin
mai mari

să-l mai văd încă o dată
cum le punea plachiuri
cum îi ungea cu unsoare
cum ne privea el apoi încălțați

vrednici să umblăm
pe picioarele noastre.

Treceri

Cu fiecare an
ce trece
urc mai aproape de părinți

fiecare pas este o realitate
fiecare iubire un vis

acum iarna parcă
și versul este rece
uneori viscolite troiene
îmbracă trupul tău vălurit
alteori doar imagini de fum
desenează tavanul

mi te aduc împrejur

cu fiecare clipă trecută
viața adaugă morții un gând
doar apropierea ta
cum briza adusă de ape
mă apropie de cel care sunt

dragostea mea
cât ne dorim

să nu rămânem singuri
prinși în cuști aurite
cu aripi crescute spre cer

cât de mult vrem
ca aproapele nostru
să deschidă brațele
între care să încăpem.

Timp

am început să-ți scriu
într-o primăvară
eram copii și nu știu cum
nu știu de ce
nu mai țin bine minte
piatra pe care o aruncau peste umăr
parcă întotdeauna cădea
în aceeași fereastră
te jucai
iar prin rochia transparentă
îți vedeam sficiunea
nevinovăția
fragilitatea
dar acum
iarna
după atâția ani
văd curtea
piatra rămasă în zid
și chipul tău
alergând dintr-o femeie în alta
prin
felurite iubiri
și iată
cum rămânem doar
doar cu moartea alături
și încă încă scriem
pierduți
când
mâinile însele
degetele
mintea
și gura
sunt cele care încă trăiesc
pielea ta ca bumbacul
buzele un mac înflorit
limba de mierlă
limba de șarpe
limba-ndulcită cu o floare de tei
ruptă de crâng
tu
închizi rana
închizi rostul
noaptea când în cer
dumnezeu aprinde
chipul celor îngropați
în sufletul meu.

Litera Nordului

scade

scade anii aceștia
ca pe o amintire sărată
ce urlă peste crucea din perete
crește vârsta un
nesfârșit aluat
ce înghite moartea
și trece zidurile
de netrecut ale râului
trece malurile și iar râul și
iar zidurile

glasul ei străbate prin

toate urechile
prin toate cânturile
din limbă în limbă
ca un piper aspru
vocea ei numai soare
taie ochii ca o sabie
până jumătățile se închid
înăuntru
unde văd raiul incendiat de iad
ea e numai raze și aur
numai foc și pucioasă
cântul ei curge ca o miere
rănind sângerând
cremene

discretă viața

fire de păianjen
ce se văd prin frunzele
arborelui de rai
pe care-l îmbraci
crengile coagulează
aerul
ca pe o miere
în jurul trunchiului
șitotuși retractilă
treci

ca și cum ți-ai cere scuze
că existi
că ai deranjat
privind doar
în jos
cu ochii tăi
cât roțile de car
vorba bunicului
ce te-a pupat de bun venit
abia născută

mașinal aleargă cifrele

pe boltă de noapte
ochii urmează departe
firele unei șchioape speranțe
ca moartea
arvună a învierii
jucăușe sprâncenele
și ispita din limbile
duble sugrumând rostirea
și ceața o noapte
fără sfârșit
și abdicarea ultimă
fereastră ce deschide
spre toate nimicul
întreg și uscat
spaima

că totul se termină
și coarnele cerbului
și cântul greierului
spaima că ochii
se lovesc de ceață
și frumusețea ta
rămâne străină
în pupilele lor
glasul tău
vechile armonii
de-acum niciodată
până la deschiderea
cerului

Victor Știr

au coborât ca stânca

de apă
din munte
fără odihnă tocindu-se
risipind pe fiecare
mușuroi
sângele tânăr din vale
amintirea
nu mai urcă
au rămas fine
picături de noapte
înveșnicindu-se
pe dinăuntru
ca pietrele
în urlet

requiem pentru Paris

cum alergam noi
într-un picior
pe muchia căii ferate
pe role desigur
cum alungai herghelii
cu spaima dinților de toledo
vârâtă în oasele dușmanilor
cum ai povestit de-amănunt
clipa în care statuia
ne-a tăiat pe tine prinț
și pe mine sfetnicul

Litera Nordului

trimițându-ne în veșnicie
fără fastul pe care-l meritam
să străbatem

lumi sub diverși sori

somn după trezire
și așa repetând
iată anul
de când taci iar
și când te mai văd

ultima vară ne-am tuns amândoi

tu aveai părul lung și negru
ca ȝiganul măreț din gara attocha
cu piteni pe cizmele
negre lungi la genunchi
în plină vară
tu picioarele curbate
ca mobila biedermaier
mergeai spre exterior
cum te-ai prăbuși în orice clipă
plimbările lungi
ca ritualuri de trecere
amânate amânate
noptile când urlai scurt
apoi dormeai cuminte
pe ciment
și te răcoreai
de durere tăcând-o
razele au murit
în blana ta
se spune că
lumea pe care nu o cunoști
nu are dureri
mai știi
dimineața săream
și săream pe sub ulmi
să-ntâmpinăm zorii

plutești

deasupra acoperișurilor
cu aripe moarte și ele
melancolia roșcată
se desprinde ca un abur
cătrefe vârful înalților
paulovnia
numai cărămizi și olane
sufletul cotropit de căldură
și puf de plopi
totul se cerne
spre înalt către vămi
gânduri cad grele
pietre de vad
urcate în nori
grădini de frumusețe
rănită cu zece diamante
la gleznă

nisipul rodește

în limbile ceasului
și scoate secunde împăturite
pe sub frunzele verzei
din bucătărie se-aude atât
de concret
focul ca o caznă subțindu-se
printre gânduri mucegăite
aerul uscat și refluxul morții
ce se dezmiardă prin mațe
înălțând gânduri ca
incolore granule fade
cărămizile unei veșnicii
pernicioase
zidind deszidirea
în sughițuri

de la o vreme

călătoriile tale sunt
întâmplări cu ochii închiși
de pe balconul ca un promontoriu
pe geana golfului
prin care trec încolonate
femeile purtând snopi
în locul capetelor prelungi
vin vasele depărtării
anunțate de fum
plutesc pe sunetul de-argint al
sirenelor
marinari le privesc prin ocean
mângâindu-le sânii
cu ochii lor depărtați
pulsul sângelui te poartă
din vasele înguste
ale frunții spre grădinile mării
unde elefanții de-adânc
se dăruiesc morții
prin venele colbului
ca înțelepții cu picioarele goale
prin golf
burțile-adâncului
urzesc somnul
labirint
cheile morții
închid ochii de iederă

cărțile

uitate în bibliotecă
de zeci de ani
ce nu te mai cunosc
ce ți se par străine
și tac
mai așteaptă
mai mult decât
pe jumătate vii.

Elena M. Cîmpan

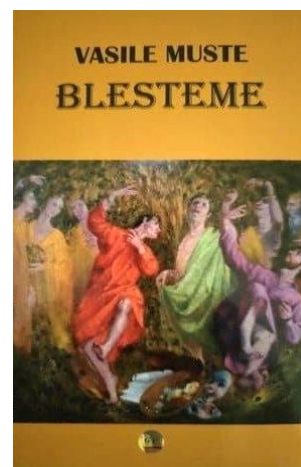
Cântec

Viorile erau aliniate
Toate deodată, la un semn
Nu știam dacă e începutul sau
sfârșitul
Dacă melodia se termina
Sau urma să înceapă
Interpreți pentru o vreme
Încremenți și înlemniți,
Fără să scoată un sunet
Violoniști, de lemn
Și viori de ființe
O altă muzică se năștea între ei
Pe care noi nu o auzeam
Decât foarte suav și îndepărtat
Era o muzică ascunsă
De bună voie și nesilită de nimeni
Nescrisă cu note, doar cu atingeri
De acorduri din cele mai fine
Ca-n orice poveste...

Poem

Proaspăt, poemul intră în casă
Dimineața devreme
Pe inima goală
Și eu l-aș scrie cât mai repede
Și cât mai bine
Și ți l-aș trimite
Împachetat în cele mai scumpe
hârtii
Dacă l-aș putea prinde cum vreau
eu;
Dar poemul zboară prin încăpere
Ca un duh răcoros în plină vară
Se ascunde, îmi zâmbește și
dispare...
Așteptând să vină iară,
Eu mă așez la masa de scris
(Așa se spune)
Dimineața devreme
Când intră poemele pe fereastră
Stau și îngân o chemare
Numai de mine știută;
A mai rămas din trecerea lui
Câte o literă, câte un cuvânt,
Metafore, comparații, simboluri,
Împrăstiate peste tot prin odaie
Dar mai ales o adiere
Ca de poem pierdut
Ce mă face vrăjită să deschid
fereastra
În fiecare dimineață...
Tu să aștepti că, poate, într-o zi,
Când amândoi ne-om întâlni
Îți voi trimite cald și bun
Poemul ce mereu este pe drum...

Vasile Muste

Blestem IX

Mi-au spus că e furtună nu era
mi-au spus că e nebună și visa
au spus că-i ploaie
n-a plouat
au spus că-i seară
n-a nserat
și am murit
și-am înviat
și n-am mai fost
cu tine-n pat
de niciodată
blestemat
și câte-au spus
s-au tot dus
din sus în jos
din jos în sus
cu josu-n sus
cu susu-n jos
cât va fi bine va fi rău
cât trăiesc voi fi al tău

Litera Nordului

Blestem X

*Pe dunga serii seara nu mai vine
nu mai deschide ochii nimănui
în disperarea de a fi cu tine
o vreme vei uita că am trăit
totu-i părere de-ngropat statui
și disperare fără asfințit*

BLESTEM XI

*Plec și din iubirea mea nu știu ce se
alege
un bob de grâu sau unul de neghină
nu mai iubi strigă îngerul încetează
această zbatere până la capătul vieții
lasă iubirea să moară, prea mult ai
iubit-o
oricum moartea va triumfa, știi bine*

*Și totuși
de ce moartea înainte de vreme
și iubirea mea după moarte
moarte neghină - viață puțină*

Blestem XII

*Am crezut toată viața-n iubire
apoi iubirea s-a stins seara pe ape
n-a mai știut nimeni dacă de soare
sau de oameni va rămâne aproape
dar oamenii și soarele s-au dus
și nimeni nu i-a mai iubit acolo sus
eu nu mai mor eu nu mai pot muri
faceți-mi loc în dreptul inimii
în locul morții mele de acum
faceți-i morții mele drum*

Blestem XIII

*Să-ți adormi picioare vrute
dimineața desfăcute
cu genunchii și cu sâni
să mă cauți săptămâni
țâțele să ți le lingă
până dreapta ți-o fi stângă
limba mea înverșunată
și să nu mai poți fi fată
numai șoaptă între mări
nerăspunsă la-ntrebări
cum nu e să fii femeie
când se-ncheie
ciclul tău de dumnezeie*

Blestem XV

*Soarele înlăcrimat
doarmă lângă tine-n pat
să te plângă de frumoasă
să poți lumina prin casă*

Blestem XVI

*Aș fi murit semnând pe cruce
izbăvirea
din altă lume cu poeți mai buni
dar era luni Doamne era luni
și știu că începuseși lumea luni
nu era bine să mă dau în
stambă
nici să pre-ling femeile pe
gambă
sau într-o altă zonă mai dulce
să le sărut și liniște să fie
dar le-am călcat o lună cu
piciorul
și n-au mai vrut să-și ducă
zborul*

Blestem XXI

*Lasă-mă să dorm în lună
lângă gura ta nebună
lângă ochii tăi tehui
ai mei și ai nimănui
dezlegat de câte ai
să mă joc cu tine-n rai
să te dezvelesc de tot
pe genunchi să-nvăț să-not
descurcată de blesteme
să rămâi de dat pomene
toate câte sunt în sat
mie să mi le fie dat
cu câte ai la izvoare
să îmi fii mie datoare
să-mi fie de sărbători
de cu noapte până-n zori
uneori
uneori*

Blestem XXIV

*Fi-ți-ar razele de piatră
să nu te mai văd vreodată
fie-ți cântecul de apă
nicăieri să nu te-ncapă
să trăiești în moartea ta
cât îngerii te-or lăsa
să te lase îngerii
mai încolo de-a muri
după taina inimii*

Dezlegare de blestem

*Ce mi-a fulgerat din gură
să se-nchidă-n piatră sură
și pe dincolo de zare
să le poarte Carul Mare
în uitare
în uitare*

Litera Nordului

*Mă încercă un amurg al
toamnelor târzii
Când primăveri m-apasă pe
tâmpla unui vis,
Când singuratic treci prin gările
pustii
Și mă dezmierzi cu un gând
sălbatic și nebun.*

*Ai vrea să nu-mi ascunzi fiorii cei
flămânzi
Când luna trece-n goană prin
florile de măr
Și parcă înadins îți simt pașii tăcuți
Și-n inimă un dor... așa, spre
infini...*

*Dacă te-astept frenetic, poate
absurd cântând
O doină care-mi plânge la sân
când o trezesc,
E pentru că niciunde nu pot să
povestesc
Cum lacrima din tine eu vreau s-o
odihnesc.*

*Nu știu când am început să te
iubesc.
Nu am un punct de început,
Cum nu am un punct de final...
Parc-ai fi venit dintr-un loc astral,
Acolo unde stelele ne-au luminat
Destinul.*

*Dintr-odată, am zâmbit cerului
Amândoi...
Știai că te-am căutat dincolo de
ploi?
Uneori, prin iarba înnoirată a
copilăriei
Îmi pregăteam pașii spre tine
Și-mi era bine...
Apoi nu mi-a mai fost bine.*

*Tot încercam să cuprind curcubeul
Cu mâinile tremurânde,
Dar nu erai niciunde!
Te-am tot căutat prin podul casei,
Acolo unde îngerii îmi pregăteau
sufletul pentru marea întâlnire.*

Așa am fost eu încă din copilărie...

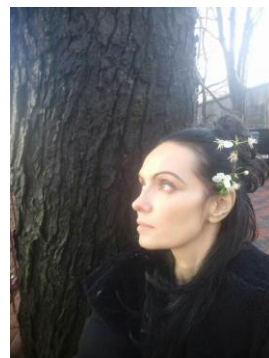
*

*Astăzi te-am căutat mai mult ca
niciodată
Și am tăcut mai mult ca niciodată.
Ți-am tot desenat inimioare pe
perete,
Pe peretele ăla invizibil pe care-l
așezăm
uneori între noi ca să nu ne rănim.
Știi... uneori sunt precum păsările
care
în zborul lor, cum văd puțină
hrană,
o culeg sălbatic de pe jos și o
ascund
departe învelind-o cu frunze și
iarbă.
Așa sunt eu... asemenea lor... îmi
ascund iubirea...
Sunt un fel de pasăre Phoenix care
tot renaște
din propria cenușă...
Care tot renaște... ca să se
descopere din ce în ce mai mult
lubindu-te...*

*

*Poate că îmi stă mai bine
când mă rog
când iert
când mă visez în rochia albă
pășind sfioasă spre altarul
sufletului tău,
Poate că îmi stă mai bine*

Camelia Dincă-Ion

*când plâng de dorul tău
când mă simt cel mai bine
cuibărită în brațele tale...
Poate că așa e cel mai bine
Doar că eu, din întâmplare,
Doar din întâmplare
Am și o parte, nu gri,
Ci întunecată,
Care se desprinde de mine
și fuge departe,
Dar nu departe de tine*

*

*Iubitul meu din alte zări
Cu vocea plină de suspinuri
Cu zâmbetul ușor stingher
Cu sufletul mai mult în chinuri*

*Cu tot ce ești, în așteptare,
Sau mult mai mult decât atât
Unde te-oi fi găsit eu oare?
Aș putea spune: „În sfârșit!”*

*Mai am și gări ce mi-s străine
Mai am cărări ce-s neumblate
Te iau, să știi, te iau cu mine
Prin gândurile zbuciumate*

*Să fii eroul meu de-o clipă
Să știi să mă citești în goană
Să ne iubim fără risipă
Să ne salvăm de-orice prigoană*

Litera Nordului

Să mă arunci și să mă prinzi
În dansuri doar pe lună plină
Și-apoi să-mi fii mult mai adânc
O viață... viață de dolină...
Și... să nu mă tulburi când visez
Mi-ai încălca unicul crez...

*

E atâta nemurire în tăcerile
adânci,
Când ruga ți-e aprinsă de niște
tainici sfinți,
Când nu e în zadar nici plânsul, nici
versul cel nebun
Și când în șoapta atingi
mângâietorul mir.
Când liniștea din suflet e un altfel
de a trăi,
Așa cum cai sălbatici își cumițesc
destinul,
Așa cum macii roșii valsează
printre crini,
Așa cum nu te-aștepti să ai în ochi
seninul.
Și frunzele ce cad în orice anotimp
E o bucurie parcă să îmi sărute
pașii
Și mi-aș picta pe tălpi durerea lor
acum
Și o veșnicie încă să-mi plângă în
taină aștrii nopților...

*

Uneori mă întind până îmi ies
degetele afară
Și mi le plouă
Uneori te privesc ca o prelungire a
sufletului meu
Uneori inima mea se zvârcolește în
palmele tale
Și nu mai poate să zboare niciunde
Uneori mi se pare că nu exist
Uneori mi se pare că nu ești
Ci suntem dincolo de timp
Două umbre căutându-ne la
nesfârșit

Hai să facem dragoste pe lună
Din macii roșii să îmi faci cunună
Rochie să-mi faci din albastrele
Știu...vrei să mă adulmeci fără ele

Vrei și mâinile să mi le legi la spate
C-o eșarfă din cele purtate
Degetele pe grumaz să mi le pui
Cele cu miros puternic de gutui

Vrei să mă strivești dintr-un
preaplin
Sânul drept îmi este ca un crin
Sânul stâng să știi că nu mă mir
Vrea să-i tatuezi un roșu trandafir

Nu te-oprești și mergi tot mai
departe
Și mă înflorești în fiecare noapte

*

Aș vrea să-ți împletesc
Din toamne și din iernile rebele
Atâtea anotimpuri efemere
Atâtea frunze galbene și-albastre
Atâția fulgi de nea pe inimile
noastre

Cum frigul ne apasă de-atâta
depărtare
Cum zborul către tine
E lung și parcă doare
Cum mâinile se caută întruna în
cuvânt
Cum pașii parcă iartă un timp ce
nu-i pierdut

Am să te rostesc cu voce tare
În mângâieri și șoaptele milenare
Și am să te citesc
Dureros, dar blând
Precum un cal sălbatic pe un câmp

Și aș tot alerga să te cuprind în
taină
Din orizonturi tandre
Să-mi faci o albă haină
Prin ceața străvezie să mă
ademenеști
Cu sufletul a rugă... cu tot ceea ce-
mi ești...

*

Pașii tăi miros a tine
Pașii tăi miros a firul de iarbă
născut din pântecul pământului
Pașii tăi au forma frunzelor de
toamnă
Mereu rebeli și în bătaia vântului
Pașii tăi te-au adus mai aproape
de mine
Cu toate că au dispărut licuricii,
Acele felinare tainice care ar fi
putut
să te aducă mai degrabă lângă al
meu suflet.
Pașii tăi nu obolesc niciodată
Așa m-ai învățat tu... cum că pașii
tăi
Nu obolesc niciodată...

Litera Nordului

Divagații

*Culori sobre, arămii aspirații
Echilibru de forme și jocuri
Secrete descifrate de alții
Ne consacră portrete și focuri.*

*Armonie și teme greu de tratat
Cronicari filozofi în timp călători
Miracol din gândul imaginat
Din forme cosmice, șlefuitori.*

*Reveniri în contexte definitive
Dimineți în culori violet
Obsesii sublime și sugestive
Coborâri pe națiuni perindate
concret.*

*Tangență și arhitectură vibrată
Conferind echilibru și dinamist
Inițiere în spațiu inaugurată
Restituie vieții rafinat romantism.*

Ademenire

*Visător obsedat de tinerețe
Aur pe case, pe arbori rugină
Confundă ceasuri întregi certărețe
O stare de grație, pe retină.*

*Tărâmurii de taină în plină rostire
Coborând în mistere
subpământene
Călătorie de vis spre o pornire
Cu comunicare fără antene.*

*Printre spații dragoste pătimășă
Se micșorează lumea, o vezi prin
lupă
O rugă între palme, doar în
cămașă
Miraje cu finalitate... după...*

*Lungi paralele cu care-nconjoară
Un plan vertical, răspicat în corolă
O zonă ambiguă dulce-amară
Rădăcină sfințită, pretext de
parolă.*

Mesaj limpede

*Ziua rățăceam pe poteci neumblate
Mă însoțea propria umbră seara
Schimbam sentimente, gânduri
alăturate
Confundam forme și sunete, vara.*

*Natura cu aburi impresionată
Răspundea cu mine, la o chemare
Rezista tentației sugerată,
Găsea pretexte chinuitoare.*

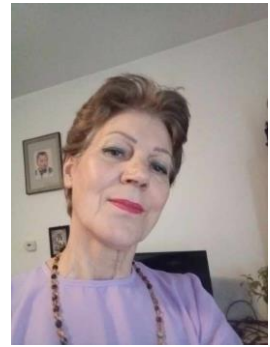
*După opțiuni spontane din tinerețe
Văzduhuri înalte cuprind vibrații
Trec zona regretelor cu tristețe
Visez punți fragile de conversații.*

*Într-un muzeu anotimpuri fac parte
Și pot visa un câmp din copilărie
Cu paradisuri rustice dintr-o carte
Și-un soare ce cade pe mândra iie.*

Rătăcirii

*Comunicare cu spiritul nostru
Incert avanpost de necunoscut
Perfect echilibru, de aur contrastul
Să nu ceri nimic, un punct absolut.*

Marilena Toxin

*Îngândurat-atmosferă, cuvântul
Amestec cu cerul, poartă albastră
Îndepărtează ceața, pornește gândul
Un timp contrariat de privirea vastă.*

*Ulterior, atracție și farmec aparte
Urmărește logica interioară
Deschisă spre o mare sensibilitate
Lungește proporții, scapă de povară.*

*Sunt sentimente de frână cu emoții
Percepții de zboruri înalte și fixe
Gigant peisaj în casa eternității
Nesfârșite vrăji de cuvinte mixte.*

Suflet liric

*Un vânt s-a stârnit calculând frunzele
toate
Făcându-le să foșnească cu tandrețe
O sugestie de infidelitate
Mimând o atitudine, dă binețe.*

*Privește apelul la natura, pe rând
Revanșa împinge excesele rațiunii
În suflet, imaginile împlinesc un gând
Dictând amintiri înțelese cu unii.*

*Obiectivitate perfect justificată
Din amintiri păgâne, sărbători de vară
Cu implicații ascunse-încununată
Fascinează aparența ei amară.*

*Deduții trecute în citiri cu noroc
Pe căi ocolite, liniștea-i o etapă
Poveste infunzată cu un latent soroc
Convenții, iluzii și flori puse-n apă.*

Maria Olteanu

Acasă

Acasă stau de vorbă
Cu cerul și copilăria,
Mă sprijină fiecare zi.
Vântul îmi aduce cuvintele
Și poveștile copacilor,
Fruntea mi se-nseninează
Și ridurile o iau razna.
Acasă gândurile curg limpezi
Timpul are ochii mari
Si liniștea devorează durerea.
Aici ascult inimile zeilor
Și bat la ușa mărului din grădină
Să caut vara ce purta numele tău.

Icoana

Icoana e câmpia
din lacrima mamei,
Cu ea proptesc timpul
Și încerc să aduc veșnicia,
Seamăn în suflete grâul ceresc...

Să ne rugăm

Să ne rugăm
Pentru libertate,
Pentru cuvintele din bățăile inimii
Și adevăr,
Pentru cântecul ploii
Și fereastra din ochii cerului,
Pentru duminica
În care rândunica se-ntoarce
acasă.
Să ne rugăm
Pentru speranța din suflet
Și liniștea nopții în care luna
Se culcă pe umerii copilului,
Pentru florile cireșilor
Și rănila obositelor câmpuri.

Primăvara

Tălpile primăverii
în invazia ierbii
păsările își fac cuib
sub streșina lunii.

Poezia se apropie
îi simt respirația
aproape de tâmplă
ea vine odată cu sevele
din inelele copacilor
odată cu fluturii albi.

Îmi sădește cuvintele
în grădinile gândului.

Victoria Fătu-Nalațiu

În somnul călătorilor

Țara Românească e-n schimbare,
modernitatea ei e răvășită-n
salturi.
Nemărginirea îi revarsă
însingurare.
Românii cresc doruri spre înalturi.

Biserica de lemn secată din genuni
își strigă rătăciții, ce tescuiesc idei.
Prin sticle virtuale cu cip în
clarviziuni
copiii-s înfierăți, valorile n-au chei.

În ochii bătrânilor e sârmă
ghimpată,
din mintea pe cuțit sudălmi
alunecând..
Un câmp nesemănat Infernul ne
arată:
cum ferăstrăul ucide codrul
cântând.

În somnul călătorilor valea-i
adâncă,
fulgerul splendorii s-a urcat pe-o
scară.
Din haosul fertil mai înflorește - o
stâncă,
hazardu-i cumințit de-un cântec
de vioară...

Litera Nordului

despre vocea pe care o auzi

călătoresc cu metroul de la ora
cinci și
simt că aparțin Bucureștiului care
se trezește devreme
cu o seriozitate ce-ți dă fiori când
transgresează natura întunecoasă
și nu poate fi iluminată de ecranul
iMac de 27
și moțâie în străfundul
îmbrăcămintei sportive
din tren
numai așa elementul Conștiință se
modifică
dar schimbarea nu e permanentă
din ochiul minții pleacă un număr
nesfârșit de lumi
pământuri fără număr
într-o prăbușire mai puțin
profundă
un timp precum un cuc scăpat de
ceas și-o vrabie cu vocea pură
albastră ca marea oceanelor
numai astfel unde stau la geam în
sufletul meu
ochiul și privirea sunt una și
mă uit
ies raze din gura celui onorat ca
soarele de lume
pleacă lumina încincit ba înșeptit
colorată
pentru stagiul când s-ar întâmpla
un lucru
aproape imposibil într-o relația
amoroasă
nu
nu e vorba de vreun vagabondaj
sexual
ci de ucenicie în legătură de iubire
știi
singurătatea nu e atât de
uluitoare
pe cât e de radicală
și până va veni momentul acela

pentru cei ce nu cunosc natura
auzului
absența sunetului
nu e sfârșitul auzirii

în dreptul inimii

tocmai acum
e o mișcare
și în același timp o neclintire
în para de foc
la umbra tăcerii canicula e-n floare
și suflul de pe buze arde
de parcă Domnul și-a întors fața
pentru multe zile
și nu-mi mai rămâne decât
menirea
de a mă găsi în propria căutare
osteneală când căile din durere
sunt imposibile
și atunci
lângă regina-noptii transpirată
îi cer lui Dumnezeu
îi cer pentru sufletul ce însuși mi l-
a insuflat
la naștere
îi cer un strop de milă și de
îndurare
să mă răcoresc în lanul de grâu
să duc pajiștea cu maci la râu
precum o credință împlinită
încredințată din jertfa bunătății la
altar

din neștiința mea

1
când spun
pâinea și cuțitul
mă impresionează
și
acest cuvânt de legătură
semn matematic al adunării
ai crede că desemnează un plural

Iulia Pațiu

dar și pâinea și cuțitul sunt la
singular
și cine taie e unul singur

2

mușcătura răului e mai otrăvită
când încerci să scapi de rău
precum șarpele mușcă atunci
când vrei să-i dai drumul
ei...
m-am gândit la asta pentru că un
dram de oțet
strică aluatul cel mai nobil
sau poate pentru că după ce stingi
lumina
întunericul se face și mai mare
la fel e și cu singurătatea

3

nu întotdeauna când faci ce vrei
ești fericit
retrăiesc momentul în miros de vin
numai că binecuvântarea vinului
se pierde din cauza traducerii
și vrea adevărul
dar adevărul său își lasă sângele
pe struguri
zdrobește strugurii
dacă și pentru
o nemurare materială

Gânduri de primăvară

În liniștea mea, adesea, mă împiedic
de gânduri,
Gânduri pe care le adun,
Fiecare în colțul lor,
Atât cât să încapă
În străfundul minții mele neodihnite.
Soarele îndrăgostit de pământ
îmi smulge aerul din plămâni,
dogorind a victorie.
Oamenii vin și pleacă asemeni ploilor
de primăvară capricioasă.
Nimic nu se compară cu răcoarea
dimineții
când îmi beau cafeaua și viața mă
resetează la o nouă zi.
O altă zi plină de întrebări,
Unele își găsesc răspuns,
Altele se rătăcesc către apus.
Un verde de dor și
un roșu de iubire
Conturează albastrul ochilor ce renasc
încă o dată.
Gândurile mele desculțe mă
conectează cu pământul în lumina
blândă a dimineții.

Condiția umană

Nu mai cred în povești,
Care somnul ți-l fură,
Nu mai cred în pantofii cu toc.
Noaptea frigul aleargă demonii pe
lună,
Cu o mână arunc trei cărbuni în foc.
Ochi de sticlă ciudați și păpuși
împăiate
Strălucesc în lumina neclară,
Un bezmetic bețiv arunc-o țigară,
Un câine mai latră pe-afară.
Buzunarele goale
Ascund mărunțiș,
La metrou apa înghite pământul,

Se anunță o vară
Cu poamă amară,
Într-o sticlă de vin
Mustește condiția umană.

Tablou scos la licitație
Pictez iubind, visez trăind,
ascund în mine ca într-un tabernacol
agonia și extazul într-o împreunare
greu de descifrat.
Escaladez norii,
căutând dorul de mine, dorul de noi,
vreau să simt din nou că trăiesc
agățată de culorile curcubeului.
Într-o lume tot mai schingiuită
amestec vopsea cu pământul
care dă în clocot...
Nu mai sunt
cum eram,
Totul e la timpul trecut,
Picturile sunt schițe conturate
Într-o lumină oarbă,
o dragoste
chioară ca apa.
Călare pe vise,
mâinile au obosit
să mâne caii sălbatici.
Refuz să regret ce nu am trăit,
Așez pânza pe un șevalet
Și pictez, pictez,
Tot ce-i viață și tot ce-i moarte,
Terapie de ani și ani,
Un tablou pe care am să-l scot la
licitație.

Cine sunt eu?

Cine sunt eu?
Un suflet în bătaia anotimpurilor?
Mă risipesc și mă adun asemeni
frunzelor
pirogravate de fluturi.
Condamnată la regrete

Devin prizoniera propriilor mele
așteptări.
Zilele au devenit pietre de-
ncercare,
Hotare în timp, îngrădite de
soldați fără soartă,
Așteptând să bată ceasul,
Ceasul unei gure de aer proaspăt.

SElena Cristina

Sfidând singurătatea

La rădăcina iubirii noastre, mâinile
mele au modelat cu dragoste
toată suflarea.
Iată: iarba e o simplă invitație
la o nouă întâlnire cu viața.
La rădăcina iubirii noastre,
mâinile mele au modelat
într-o îmbrățișare divină toată
tăcerea pământului.
Iată: lumina absolută
sfidează singurătatea dincolo de
moarte.
La rădăcina iubirii noastre,
mâinile mele au îngropat adânc în
întuneric toate frământările
lumești.
Iată: îngerii și-au întins aripile
într-un regal nesfârșit al
frumuseții.
La rădăcina iubirii noastre,
mâinile mele
au modelat cu dragoste toată
suflarea...

Litera Nordului

Toastul tortului tinerei

*Triste teme trunchiind, -
Trâmbișând tv-ul
Trec tablouri terciuind,
Ticluind trofeul.
Trece timpul timorând,
Tropăie tacâmuri,
Trec tornade tulburând,
Tremură tărâmurii.
Tace tânăra tăind
Tortu-n tembelisme,
Tinerii trudesca tivind
Textele-n truisme.
Toastează tatonând
Tremurul tăriei,
Tinerei trăscau turnând –
Teama tătăriei.
Trece timpul trombonind,
Tihna-i timpurie,
Tac tăciunii terfelind
Truda-n trândăvie.
Doar Dumnezeu
Dumnezeu domnește
dinăuntru, dinafară,
dedesubt, deasupra,
dincoace, dincolo,
de dinainte, de după,
dintotdeauna.
Doar Dumnezeu!*

Lacrima Lunii

*Lină lumina
levitează-n
limpezirea liturgică.*

*Lumânări licăresc
luminând
legile lumii.
Luna lăcrimează
legănând liniștea!*

*Tremurul teiului
Tentacule tenebroase
Toarnă toamna timorând,
Triluri tac tendențioase,
Teiul tremură tăcând!
Tocate tije trec tiptil,*

*Trecuse tunetul tensiunii,
Trântise trăznetul trotil,
Tornada tăvălind tăciunii.
Tresaltă teiul tremurând,
Tăcerea toacă, timpii tainici;
Tăind teluric, tulburând,
Târziu torenții trec tiranici!*

Seara se scoboară-n sate

*Salcâmul strohăie-n secure
Sacrificat sub semnul serii;
Se schimbă simțurile stării
Silite sadic să se scure!
Seara se scoboară-n sate
Semnând sinistre, sure
Snoave strânse să susure
Stoarse, simple savurate.
Se strâng speranțele silite
Să stingă stările strivite
Sub stâncile sălășuite.
Se scurg singurătăți sub site,
Solemne stavile slăvite
Sub somnuri spastice smintite.*

Visez

*Visez venind vibrantul vin
Valsând voios, ventricular,
Vâslind, veneticul venin,
Vitalul vers vermicular.
Vibrând viori, violoncele
Vivace, vălurind venust,
Vin visuri valuri-vălurele;
Vreau vinul vechi, versul vetust!*

Suferințele scriitorilor

*Sărmanii scriitori,
storcându-și sările sudori, se
străduiesc să scoată-n scenă
savante soluții solvabile.
Scormonind straturile speranțelor,
stau supărați sau serioși sorbind
sfaturi semisterile.
Singuri, se subjugă singurătății,
secătuiindu-și sondele sensibilului
subsol
sau survolând scriiturile semenilor.*

Gheorghe Mizgan

*Sărmanii scriitori, savurându-și
scrisul,
se socotesc specie superioară.
Se spun snoave, se scrie satiră...
scrisul stă spânzurat susținând
stăvilăru-n scurgeri spectrale spre
saturație.
Săracul scriitor!
Stilul său strivește strigătul
soldatului.
Supărat, se sustrage stilului
siropos socotit slab, spălăcit,
searbăd...
Se strâng subiecte scabroase,
sudălmii –
secvențe scormonitoare-n
suferințele sociopatice...
Se subjugă singur sustrăgând
singurătății silențioase secunde.
Seara stă sfătuindu-se sub scările
semenilor
sorbind scenarii, soluții.
Stările spastice se strecoară
seducând spațiul.
Saturat, salonul soarbe sistematic
scânteii salvând sforțările.
Surmenat... stări somnolente
strigă stingerea!
Somnul, slobozind sirenele
subconștientului, strică sensurile.
Sărmanii scriitori! Sunt siguri:
Singuri salvează sistemul Solar!*

Ana Arina Petrini

Străina din oglindă

Pentru tine, femeie, care mergi doar pe
vârfuri,
Care zilnic strângi cioburi
De pahare și vise
Pentru tine, aceea, care-ai vrea să te
bucuri
Doar o dată, O DATĂ
Să respiri prin zăbreaua
Coliviei deschise.

Hai, aprinde lumina,
El nu poate s-ajungă
Unde TU ești cu TINE
Și îți ești adăpost.
Taie-i cordonul
Ia-i rădăcina
E o gaură neagră
Ucigând ce-i frumos

Suflete violate, saci de box cu cuvinte
Sinucideri prelungi,
Bucurii amputate.
Din oglindă privește o străină ce minte
Că nu poți, că ești NIMENI,
Și rămâi tot viețată
În greșeli repetate.

Fiecare perete are-o rană deschisă

Casa ta stă să cadă,
Ești legată de prag
Ancorează-o-n iubire, dă-ți iubirea promisă
Speli cu clor amintiri
Ce te țin prea docilă,
Limpezești ce ți-e drag.

Hai, aprinde lumina,
Foc de tabără-aprinde
Să te simți iar întreagă
Și râzând și plângând.
El nu are putere
Unde tu ești divină.
E o umbră precară.
Ia-i lumina. Și ATÂT!

Terminal

am uitat să iubim...
am știut noi vreodată?
printr-un pact anonim
pe-o hârtie ciudată
ne-am legat să ne fim
-rătăcire morală-
simetrie să-mpărțim
în iubirea finală.

ce rimează cu tine?
ce rimează cu noi?
dimineți anodine
sau un cântec în doi?

dacă viața e parcă
un imens terminal
vin și pleacă iubiri
sângerând pe final.
și tăcerea, desigur,
se reflectă-n priviri,
după-atâta zbor singur,
te aștept la "Sosiri".

Țărm și mare

E-atât de simplu. Totuși, cumplit de clar-
obscur:
Unii sunt țărm apatic, iar alții sunt o
mare.
În timp, lichid devine nisipul tot din jur,
Și apa se preschimbă-n plaje înșelătoare.

Unii spre alții curgem fără s-avem odihnă
Ne căutăm un golf, un cuib sau un căuș
Unde să-adăpostim un bulgăre de tină
Creat din noi, din șoapte, pe susur de
arcuș.

Și tot curgând uităm și de nemărginire
Nu ne oprim din treceri decât la asfințit:
Fir de nisip sihastru și fără șovăire
Scurgând pe verticală în vin demult
sfințit.

Astfel suntem întregi și vii: doar
împreună.
Doar împreună, veșnic: țărm și mare.
Ne ridicăm deasupra, pe valuri, în furtună
Și înfruntăm torente-n cadențe verticale.

Sărut cu-n val impudic țărmul tău edenic
Dantelele-mi de spumă ți-ating pe colțuri
gura
Ispitei te dedă întreg jocul meu scenic
Când pielea mea lichidă îți erodează-
armura.

Ești portul meu cel sigur, porți în priviri un
far
Ce-mi luminează gânduri, eșecuri... viața
toată.
Apele-mi subterane la suprafață apar
Și nu mai vor vreo beznă vreodată să
străbată.

Țigara de după...

Țigara de după
e un fel de strigare,
o tristețe a pleoapei desprinsă din somn
E o fugă din tine,
E o despreunare,
Resemnare retrasă-a unui titlu de Domn...

Prin țigara de după
se restrâng avalanșe,
și dorințele crude vor fi arse de tot.
Distilat e și timpul în clepsidre etanșe
Legământul cedează dintr-un ciob de
chivot.

Litera Nordului

Jocul Sacru

trezește

nemuriri încă-n noi.

Redevii zeu teluric

pendulând cu-o aripă.

Gânditor, te privești înăuntru

Cu-o lupă

Prin dorința dintâi,

La țigara de după...

Blue monday

Despre albastru nu scriu teorii.

E cu tristeți, cu spleenuri, cu alean

Cu deprimări, eșecuri, datorii

(Morale, mai ales), la început de an.

Despre albastru nu vorbesc de rău

Că e de miercuri, vineri sau de luni

Albastru-stins sfidează ochiul tău

Cuminte potolind alte furtuni.

Despre albastru eu nu mă pronunț

Către tristeți mai sunt și alte -multe- căi

Doar îmi fac datoria să denunț

Albastrul ilicit din ochii tăi.

Colind fără pereche

Un singur călător pe stradă,

Colindător care-a uitat

Cuvintele cântării sale

De-ndată ce s-a înserat.

De-aiurea se aud colinde,

Zăpada geme sub un pas

Eu doar ascult colindătorul

Cântând un cântec fără glas.

E un colind de-ntunecare,

E un colind prea gol, prea mut,

Colindul de însingurare...

...nu-l vreau, dar tot îl mai ascult

Și simt că după-această noapte

Nimic nu va mai fi la fel...

Se-ndepărtează pelerinul

Și îmi ia sufletul cu el.

(De ce nu vreau să ningă...)

Să ningă n-aș fi vrut,

Că prea sunt toate

jilave

Și abia spălate de noroi

Și până-acum nu e bătătorită

Cărarea greu ivită între noi.

Cad de pe streșini

Lespezi instabile

rememorând

Fățarnice-avatururi

Și parcă ne e teamă de cădere

Anihilând prin noi preținse haruri.

Căci după albul ăsta de ingenuu

Urmează zloate care umilesc.

Și vin tăceri asurzitor de goale,

Cuvintele ce-n gheață ne zidesc.

Exorcizări prin ploii

Era chiar miercuri. Doar ploua.

Ceva mai anodin de-atât ne mai

așteaptă?

Văd mâna-ți rece întinzându-mi o manta

Eu urc o treaptă... și cobor o treaptă.

Manta de vreme... de-orice vreme-ar fi.

Mă doare pe la tivuri, mă apasă,

Pictiez pe ea poeme, vorbe vii

Dar și așa, un gust de ploaie-mi lasă.

Mai bine-n ploaie să mă sfârtec scurt

Să simt cum mă preling încet prin dale

Decât să îți primesc pretinsul scut,

Zațul de mângâieri din degetele tale.

Mi-e bine așa, retrasă ca-ntr-o matcă

Mă lepăd de puținul găunos

Cu ploaia atârându-mi de-o gaică

Îți iau mantaua și-o aștern pe jos.

Natură moartă cu cireșe amare

Fotografia ta nu-mbătrânește-n mine,

Ești ca atunci când tu te pregăteai să-mi fii

Din viața ta apusă se cern nisipuri fine

Uscând cerneala crudă a unor poezii.

Te risipești aiurea prin lumea fără cercuri

La fiecare-apus, plătești un răsărit

Îți ispășești de marți păcatele de miercuri,

Mai faci o însăilare la sufletul rărit.

Ești trecător precum cireșele amare

Nici nu apuci să fii, că parcă nici n-ai fost

Se voalează gesturi și zâmbete sumare

Rămâne -un nod de suflet, știindu-l pe de rost.

Cel mai frivol dintre profunzi,

Cel mai profund dintre frivoli,

Ai învățat să te ascunzi

Păstrând distanța dintre poli.

Te vinzi mereu pentru-o părere

De rai cu iad amestecat

... și aș fi vrut să-mi fii durere...

... și aș fi vrut să-mi fii păcat...

Toamne

Toamnele noastre erau toate frumoase

În disperarea lor după căldură și foc.

Erau zile scurte, intens prelungite

Cu jocuri de-a viața. După noroc...

Toamnelor noastre nu le e bine,

Au carențe de noi, sunt apatice grav.

Insomnii cu păcate le-ar mai curge prin

vene

Dacă-am ști să ne vindem. După nărav...

Risipă de suflet

Sufletele noastre erau atingeri de aripi
În zborul unui vis prea înalt
Iubirea noastră se făcea risipă de petale
Smulse florilor din paradisul furat
Drumul ne purta departe
Printre tăceri, dureri și șoaapte
Era din ce în ce mai frig
Și între noi numai noapte.

Tăcerile

Tăcerile lovesc rupând bucăți din noi
Ce alunecă haotic sub îndoieli
puhoi
Ne agățăm speranța de-o ramură de vis
Strângând mereu sub pleoape un strop de paradis.

Știu că mă simți când curg ușor în pragul nopții
Și mâna ți-o întind peste abisul sorții.
Când mă așez cu grijă pe o muchie de gând
Și îți tot cânt iubirea cuvânt după cuvânt.

Dar tu devii de piatră – un sfinx nepăsător
Când glasul meu se pierde într-un suspin de dor
Privești cu ochi de gheață cum se desprind din noi
Bucăți duse la vale de îndoieli puhoi.

Vis

Iubire... râuri de dor curg în abisul dintre noi
Clipele se lungesc în veșnice tăceri
Pe buzele mute înfloresc ninsori
Ne bate vântul depărtărilor
La care de bunăvoie ne-am supus
Mai păstrăm în simțiri umbra mângâierilor
Ce ne străbăteau sufletele la apus.
A fost aievea, a fost numai un vis
Pentru noi, pe veci o poartă grea s-a închis.

Zadarnic vis

Dorm un somn sufocant
Sub troiene de dor
Derulând obsedant
Visul ăsta de-amor

Depărtări ne despart
Însă îmi bați în piept
Îmi spuneai c-ai să vii
Câte vieți să te-aștept?

Străveziu ca un fum
Crește dorul de noi
În apusuri te-adun
Și te-mprăști în ploi.

Cad de gânduri păduri
Rupând drumu-ntre noi
Vântul aduce scrum
Și un vuiet în văi

Tot mai des eu clilesc
Să mă scutur de vis
Așteptând în zadar
Un răspuns pe cer scris.

Zbor

Îmi e clipa zbor
Călător
Spre albastre zări

De când stau așa
Cu inima rătăcită în inima ta
De când tu
Îmi respiri prin gânduri
Și mi te risipești prin visuri.

Sentimente

*Ca un bujor, copilă, îți strălucește
chipul,
Mirosind a mere răscoapte, din
pridvor,
În trupul de fecioară ce-l
modelează timpul
Se zbate-o căprioară surprinsă la
izvor.*

*Îți simt chiar adierea de miere
printre șoapte
Ce curge de la stele, pe undeva
anume,
Corăbiile lunii migrează-acum în
noapte,
Pe corpul tău, frumoasă, ce azi
miroase-a prune.*

*Când înspre dimineață, te mângâie
lumina,
Adulmecând în taină cuvinte
efemere
Și te închini la Domnul, ca să îți
ierțe vina,
Genunchii tăi, femeie, miros
dulceag a pere.*

*Printr-un sărut prinzi cerul
amestecat cu struguri,
Cu multe crizanteme și multe flori
de crin,
Zdrobind în teascul vieții, ciorchinii
noi de struguri,
În sânii tăi, iubito, se vor preface-n
vin!*

Dacă tu

*Dacă ieri m-ai fi iubit,
Undeva, în depărtare...
Ca un dulce răsărit
M-aș fi întrupat din mare.*

*Plin de scoicile marine,
Te-aș fi așteptat în larg,
Alipindu-te de mine,
Ca o velă de catarg.*

*Dacă azi m-ai fi iubit...
Cum iubește noaptea luna,
Undeva, în asfințit,
Te-aș fi sărutat într-una.*

*Și ți-aș fi adus din stele,
Ca o pasăre măiastră,
Un buchet de violele
Undeva... și-o floare-albastră.*

*Soarele mereu apune,
Luna cea de mucava*

*E oracolul ce spune
Undeva, ceva, cândva...*

Scrisoare către Maria

*Prea dulcea mea, Maria, de-atâta
primăvară
Ca un bețiv, orașul, stă rezemat de
gară
Și mor de răs acarii că-n vreme ce
te-aștept,
Înfipt pân' la prăsele, port un cuțit
în piept.*

*Prea buna mea, Maria, de-atâta
lună nouă,
Eu sparg fereastra Poștei cu-n
bulgăre de rouă
Și mor de răs poștașii, că-n timp
ce-aștept scrisori
Din carnea mea-și iau zborul, spre
nicăieri, cocori...*

*Prea simpla mea, Maria, de-atâta
iarbă verde,
Pe sub pământuri grele, probabil,
mă vei pierde
Și mor de răs eu însumi, că-n albă
zi de Paști,
Culcându-te cu alții, chiar tu o să
mă naști!*

*Prea blânda mea, Maria, de-
atâtea lucruri rele,
Încremenește timpul în pulberea
de stele,
Și mor de răs toți corbii, că amețit
de dor,
Transcende-n vântul nopții,
cuvântul: Nevermore.*

*Prea draga mea, Maria, de-atâtea
flori și ceață,
Înzăpeziți cireșii, au riduri mari pe
față,
Și mor de răs chiar orbii, ce nu mai
pot să vadă
Că ții acum în brațe, pe omul de
zăpadă.*

*Prea scumpa mea, Maria, de-atâta
depărtare,
Corăbiile lunii s-au scufundat în
mare,*

Radu Ivan

*Și nu mai râde nimeni, că-n noi
tresaltă lutul,
O urmă de speranță ducând la mal
sărutul.*

Pas în doi

*Mirosul tău cu gust de vânt și
mare,
Ce-și picură în ochii mei fiorul,
Îl recunosc mereu din depărtare,
Când, astăzi, spre iertare-mi
pleacă dorul.*

*Lovesc în mine valuri și destinul...
Sunt ca un țarm care-a ucis
lumina,
Îmi scot din talpă-nlăcrimat,
veninul
Călcând pe ghimpii ce-și arogă
vina.*

*Și-mi trec, în timp, prin minte,
peste valuri,
Cuvinte care vin de dinafară,
Culcându-se mereu pe-același
maluri,
În inima ce bate-acum spre seară.*

Puls astral

*Curge seva în cuvinte,
Râde clipa obosită
Și-mi adaugă în minte
Noaptea asta liniștită.
Se aud cântând cocoșii...
Roua dinspre dimineață
O să-mi mângâie strămoșii
Cu un vâlătuc de ceață.
Printre gene, o lumină,
Văd alunecând pe mare,
Iar în zare, o vecină,
Frământând colaci din soare.*

toamna ardeleană

când soarele toamnei e risipit
într-un râu de știuleți
fetele au în ochi arome calde
și gânduri molcom bătând din
aripi
ghiozdane burdușite
cu nuci și gutui
luminând alfabetul
case ardeleni
așternute cu frunze de plop
amare
care cu bivoli trec oftând
sub povara înmiresmată
timide brândușe
la butoniera toamnei
focurile paznicilor din vii
spânzurate pe cerul nopții
vom stoarce soarele
din strugurii brumați
iar când vor arde crizantemele
peste rănilile noastre
se vor mai scrie poeme
pe frunze otrăvite
și copiii vor primi nume de
jonathan

Oedip

scriu pe întuneric
văd monstruos de bine
în rău
de aceea mi-e frică de lumină
de lumina mamei
raza m-ar ucide
dar tânjesc după ea
până când, o, zeilor?

Ulysse

ai totul, Ulysse,
pentru o clipă
o ai pe fiica lui Alcinou
ștergându-ți fruntea
respiri fericit...
deodată te cuprinde dorul
de frumoasa Penelopa
țesându-și pletele
ninse de așteptare

în sepia

așterne o maramă neagră
în fața oglinzii
sădește câteva lumânări
și
legănat de cântul clopotelor,
ia un miel în brațe
și plouă peste tot
maci roșii, liliac alb

dor

mi-e dor de mielul
sacrificat
rumegând iarba de sub mărul
cu zvon de păsări
până când
se aprinde lampa
și susură laptele în șistare

țurture

țurture, țurture,
cine ți-a pus numele
și te-a atârnat, în glumă
de o streășină de lună?
picură-ne printre gene
lacrimă de cosânzene
când se torc la gura sobei
pagini din povestea vorbeii

Veronica Știr

de te-ai sparge în scânteii
ar suna din clopoței
și ar râde, printre astre,
toate stelele albastre

amurg de noiembrie

ce negru suflă vântul peste brazi
se bate porțița de la grădină
– cine-i?
– «nimic, ți s-a părut așa»
rândunelele s-au dus,
desenând pe cer forme
geometrice
au rămas cuiburile goale
pentru cuci, pentru haiduci
– cine e?
cine-mi răscolește
cu degete nervoase
fierea rănilor?
este vântul, bată-l gândul
vine măturând pământul
și aleargă-n calea lui
iepure, vulpi și șirete, pui
și-i ascunde pe sub munte
pân' o da iarba-n grăunte
și sfioșii, ghiocelii își vor suna
clopoței
pe deasupra pledului
pledului omătului
pe deasupra rănilor
rănilor, surorilor

Nașterea

să privești imensitatea precum
îngerului i-ai vedea tăcerea
închizându-i-se în inimă până devine
foc lucitor
deasupra apelor
apoi să zbori în chip de pasăre spre
lumină
la ora nașterii tale să-ți dezlegi văzduhul
ca pe-un rug
curgând cu soarele spre valea din care
nu te mai poți strânge
laolaltă cu oamenii
să nu mai știi cuvintele rostite atunci
între zăbrele ce cresc odată cu tine

Întruparea

Sculptată-n lumină
frunza lăuză
marea în scorbură
roua s-auză
zarea senină
Glasul pășării
răsună argintul
grea de-ntrupare
s-arată steaua
pământul

Balada tăcerii

sunt prins în păcat precum cununa de
spini
pe capul împăratului
în fiecare zi construiesc cetatea
din care El va ieși cu moartea

peste moarte călcând
îi acopăr numele cu vorbe
împărtăși-mă-voi cu lumină
în noaptea Luminii
scriu în înalt
munții din jur își îndeasă tăcerea
doar câinele mai dăinuie prin lătrat

o mie de ciori dansează în cer
și pe pământ

vezi, ziua aceasta începe cu ieri
din pământ izvorăsc umbrele morților

răsfirate în aer
numai zborul ucide
numai razele acestea din palmă
știi măsura înfrângerii

și tu vii frate al meu
de nicăieri
pleci peste câmpii abstracte în neant
precum linxul înamorat în dimineți cu
pâcle de rouă
adormite în plexul luminii

Lumina

Doamne a toată plinătatea cuvântului
ceața s-așază printre rânduri nescrise
unde litera nu e os din osul tău, domnesc,
ia mie pustia din cele cuvinte umbroase
pentru limpezirea sufletului
și dă-mi în schimb simplitatea
ia zumzetul și dă-mi tăcerea grăitoare
de pace
dintre toate miresmele lumii
aducătoare de tristeți și morminte
lasă-mi doar trăirea
întru duh aducător de nădejde
fă-mă Unu cum eram;
dintre toate urcioarele pline
pe Tine te-am ales cale să-mi fii
punctul întoarcerii dinspre nicăieri,

Liniște

undeva
departe
pe o insulă
în mijlocul mării
veghea pinului ia formă de cruce
într-o sinistă așteptare
cum într-o camera goală
sunetele de pian
mărșăluiesc de-a lungul pereților albi

copilul din tine se-așază pe-o piatră
de la începutul lumii
ascunsă păsărilor văzduhului

razele lunii împrăștie ninsoare
peste munții din suflet
e seară
liniștea coboară
cântec de dragoste nespus nesfârșit

Nicolae Corlat

Veșnică pomenire

la plecarea tatălui

întotdeauna cel ce pleacă ne lasă mai
puternici
ei rămân cu noi în lumea asta pentru a ne
veghea pașii
noi îi urmărim în lumea lor ca o făclie
niciodată nu vom ști ale cui priviri sunt
cele ațintite asupra-ne
cum niciodată nu vom ști dinainte
drumurile

azi tatăl meu și-a luat rămas bun în timp
ce dormeam
i-am auzit glasul, i-am simțit gesturile
mângâietoare
dragostea nespusă ce-a rămas după
plecarea-i

ești aici, tată, îți simt ultimul gest făcut
din inconștiență
pe când eu dormeam fără să știu

al cui cocoș va cânta pentru a treia oară
a cui inimă pleacă
cuvintele cui se topesc în neant
pe buzele acestea invizibile

preotul cântă de trei ori
pasărea aceea nu mai tace în noapte
toate se-ntorc în hăul din care-au venit
și umbra ta dispare odată cu zorile

te arăți lumii în straie cernite
într-o pustietate cineva îi cere iertare
celui plecat celui venit
sunt pașii făcuți în întunericul lumină
plecarea ta e-o naștere perpetuă
pentru ca tu să exiști
noi ne vom naște în fiecare clipă
ne vom așeza în lumină să ne știi
ca pe lăcșurii ce-ți vor lumina de-acum pașii

și fiecare cuvânt al tău
va fi veșnică pomenire

Doina Guriță

Mă doare albastrul

Tomnatic galbenul ușor mă ruginește,
Argint pogoară bruma, bătrânește,
în fulgeru-nvierii.

M-ascund de mine după aurul iubirii,
La tinerețe visul verde mi se poartă.
Încremenit și vânat ca de moartă
Se face doru-n clipa despărțirii.

Tot se urcă visul peste porți înalte
Răstălmăcind povestea visului tehuie
La nesfârșit de nopți de galaxii se suie
Bătând la ultima și de cleștar cetate.

E vară de lumină veșnic jucăușă
Cu fluturi cu ochi mulți și aripi dese
O Maică scutece de lacrimi țese
Pentru copilul ce-a bătut la ușă.

Când m-am trezit, un roșu mă cuprinse
Zvâcnind în piept cu dangăt de-amintire
Din clopotul de cer căzu o răsplătire:
Măicuța mea cu scutec mă-nvelise.

Trei nerăspunsuri...

Mai am sau nu mai am iubire?
...și torc din firele de moarte
Cămașă ultimelor șoapte...

Mai am sau nu mai am durere?
...și beau din cel din urmă vis
Până adorm în Paradis...

Mă am sau nu mă am pe mine?
...și-o lacrimă-mpietrește-n tină
Aceasta-mi este marea vină....

Cu lacrimi se țes...

Cu lacrimi se țes, zi de zi,
destrămările

Oamenii nu-și mai sunt,
unul altuia, cărările
Speranța îi iartă
Pe cei prea devreme uitați.
Rugi se înalță, tardiv, către ceruri
Printre mii de cuvinte,
O mulțime de „Euri”...
Îngeri întreabă: unde sunt „noi”?
Dar „ei”? Doar voi?
Ne-am izolat mai devreme în caste

Prin ferestre oarbe mai priveam
Spre năpaste
Cu iubire bolnavă
Ne-am iuțit să iubim
Dar lumina coboară
de-a-ntregul pe lume
peste dor, peste vis,
peste gânduri nocturne
speranța ne iartă,
de-o iubim fără timp...

Lacrimi de sticlă

Pe trepte
Visează amurgul
În lacrimi
De sticlă.
Gând
Izvorât curând
Din ultima noapte
A vieții tăceri.
Pe șoapte
Amare
Se suie groparii
Scuturând lumina.

Iar eu
În smirna genunii
Îmi arunc inima
În sus
Și se sparge
De fierul
Groparilor.
Sângele meu
În lacrimi de sticlă
Adoarme-n cununa
Căii Lactee

Vecernia mare

Seara pe deal
Toaca răsună mai tare
trag clopotele
Anunță
Vecernia mare
Lângă Iisus, candela arde-n tăcere
Trec spre apus, raze de soare
stinghere
Liniștea se ascunde-n tainice unghere
Se adună încet
Călugări în ruga fierbinte
Se aude, blând, preotul din strana cea
veche
Cerul e pe pământ
Totul e fără pereche

doar un ecou de pasăre se aude în
zare
liniștită strana răsună mai tare
S-a înnoptat
Cărările urcă înspre chilie
Cu lumânări aprinse, Hristos învie
Toate se duc
doar viața în EL rămâne
Ție îți mulțumim și te iubim, Stăpâne!

Ce zici?

Vineri îți voi cânta happy birthday!
Joi seara o fac pe-a moașa,
Te pregătesc pentru viață...
Nu m-am întâlnit demult cu tine,
Să stăm la aceeași masă,
Cu trei scaune
Să te aud râzând
Dar cel mai mult să te privesc în ochi,
Să te caut și să fii acolo...
Doar o dată pe an este ziua ta,
Mâine îți trimit ursitoarele
Să îți scrie destinul
Unul nou

Din care eu am să lipsesc...
Îmi voi aduce aminte de irișii tăi negri
Un déjà vu,
Plete răvășite și... Ura
Mâine să deschidem șampania!
Ce zici?

Rănilile mele fecunde

Noapți albe mi-acoperă umbra
în liniștea patului meu preasfințit
îmbrăcând-o-n lumină

cuvintele-n minte-mi aleargă
cerșind
creionul acela-ascuțit
din potirul cu smirnă

și nu mai am unde ascunde
rănilile mele fecunde
în această lumină deplină

Salvare

Cineva m-a scos
din blestemele zeilor
salvându-mă de nemurire
mă rog de atunci
pentru alt blestem
dar nimeni
nu mă ascultă.

Păcate-ntre biserici

Rămânând
mereu între biserici
păcatele lumii
încă așteaptă
duminici potrivite

Cocorul

„Eu nu plecarea
vreau să te învăț,
ci zborul!”

spunea
smulgându-se
din inimă-mi
cocorul

Nescrisele cărți

Se răsfoiesc peste noi
nescrisele cărți
creionul se-ascute
în palmă

inevitabil paginile noastre
îngălbenesc

cât de ușor
ne vor citi
ochii lor

Zborul pe loc

Aripi rupte se-ntind deasupra
secunde
reîntregindu-se

cerul e tot mai aproape
de tăcerile mele tot mai albastre

sfidându-mi înălțarea
o pasăre colibri
exersează în fostul meu spirit
zborul pe loc

Junghi în coastă

Prin coasta aceea
primită în dar
trec la ore fixe
spre a primi confirmarea durerii
toate junghiurile
de la facere-ncoace

așa am dedus
că acest dar (iertăți-mă)
îmi este în plus

Percepții

Nedreptatea supremă
care i se poate întâmpla
unui fluture

Laura C.Munteanu

pentru tine
este scurta lui viață
pentru el
este lunga ta viață
fără nici măcar
o secundă de zbor

Dincolo de apus

Într-o zi mă voi înălța
dincolo de apus
și-mi voi privi destinul
străin de el

fără să-mi număr regretele,
fără să mă cert
cu Dumnezeu

până atunci
mă rog
în fiecare seară
ca zborul
să se-amâne
cu o zi

Tatuaj

Tatuai rece adânc
în riduri pe frunte
port munți personali
de amănunte.

